

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198190

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ - ೧೨

ನನ್ನ ದೇವರು
ಮತ್ತು
ಇತರ ಕಥೆಗಳು

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ



ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ಕಾನ್ಯಾಲಯ
೧೯೪೦

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೪೦

Copyright
All Rights Reserved by the Author
ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ವಿವರ*

				ಪುಟ
೧. ನನ್ನ ಪೇವರು ✓	..	..	..	೧
೨. ಸಾಲದ ಮಗು ✓	..	..	..	೧೬
೩. ಅದರ್ಶ ಸಾಧನೆ ✓	..	..	.	೨೩
೪. ಔದಾರ್ಯ ✓	..	..	..	೩೬
೫. 'ಗಂಟು' ಅಥವಾ ಗುಪ್ತಧನ		..	..	೪೮
೬. ಮಿಸಾಕ್ಷಿಯ ಮನೇ ಮೇಷ್ಟ್ವರ		..	..	೬೨
೭. ಧನ್ವಂತರಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ	..	..	..	೮೨
೮. ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆ	..	..	..	೯೬

* [ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ'ದಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು 'ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿ'ನಲ್ಲಿಯೂ, ಉಳಿದ ಮೂರು 'ವಿಚಾರವಾಹಿನಿ'ಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನೋಡಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.]

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು

ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು :

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ
ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ, ಇತರ ಕಥನ
ಕವನಗಳು

ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ)
ಪಾಂಚಜನ್ಯ
ನವಿಲು : ಎರಡು ಭಾಗಗಳು

ನಾಟಕಗಳು :

ಯಮನ ಸೋಲು
ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ
ಮಹಾರಾತ್ರಿ
ಜಲಗಾರ
ಶ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ
ಬಿರುಗಾಳಿ
ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ

ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಚಿತ್ರಗಳು :

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು
ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು
ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು
ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ
(ಕಾದಂಬರಿ : ೮ ಭಾಗಗಳು)

ಜೀವನ ಚರಿತೆ :

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ
ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ

ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು :

ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರ
ನೇದಾಂತ
ವಿವೇಕನಾಥ
ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ
ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ

ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ

ಕಾವ್ಯಾಲಯ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ನನ್ನ ಬೇವರು

ನನ್ನ ಪತಿ ವಿಷಮಶೀತಜ್ವರದಿಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ನರಳಿದರು. ನಾನು ಮೊದಮೊದಲು ನವವಧುವಿಗೆ ಪತಿಯೆದುರು ನಾಚಿಗೆಯಿಂದಿರುವುದು ಭೂಷಣವೆಂದು ದೂರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನ್ನವಾನಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಡೆಗೆ ರೋಗ ಪ್ರಬಲವಾಗಲು ಉದ್ದೇಗ ನಾಚಿಗೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಬಿಟ್ಟೆ. ಪತಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎದೆ ತುಡಿಯ ತೊಡಗಿತು. ನಾನೇ ಅವರ ವಕ್ರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಕಾಯಿಲೆ ಬೇಗ ಗುಣವಾಗುವುದೆಂದು ಎದೆಯಾರೆ ಭಾವಿಸಿ ನಂಬಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಒಬ್ಬಳೇ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಂಚನೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಇನ್ನೂ ಉಗ್ರಸ್ಥಿತಿಗೇರಿತು.

ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ತಮ್ಮನ ಬಳಿಯೇ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಕುಳಿತು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇತರರಾರೂ ಬಳಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನನ್ನ ಪತಿಯ ತಲೆಯೆಡೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ನಂಟರೆಲ್ಲರೂ ಊಟಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಾವನವರು ಮಾತ್ರ ರೋಗಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು 'ಡಿಗ್ರಿ' ಇಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಯ್ದರು. ನಾನು

ದೂರ ಒಂದು ಮುಂಡಿಗೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಭಾವನವರು ಏನು ಯೋಚಿಸಿದರೋ, ನನ್ನನ್ನು ಹೆಸರು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು.

ಅವರು ಎಂದೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೂಗಿ ಕರೆದವರಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಕರೆದರು. ನಾನು ಕಣ್ಣೀರು ಒರಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರ ಬಳಿ ಹೋದೆ. ಅವರು “ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರಮ್ಮ, ನಾನೀಗ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನ್ನಾನದ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಪತಿಯ ಬಳಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ರಾರವವಾಗಿತ್ತು.

ನಾನೇನೋ ಅವರ ಬಳಿ ಕುಳಿತೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ದಿಂದ ಮಾತೇ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕುಳಿತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವರು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನನ್ನ ಕಡೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ನೋಡಿದರು. ನನಗೆ ದುಃಖ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಎರಡು ಹನಿ ತುಳುಕಿ ಬಿದ್ದವು. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತವಿನಲೆಂಬಂತೆ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಎತ್ತಲಾರದೆ ಎತ್ತಿ ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನನ್ನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯು ದಿಗಂತಗಾಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಿತ್ತು.

ಅಂತೂ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ಬಳಿಯಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರನ್ನು ವಂದಿಸಿದೆ.

ಹದಿಮೂರನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕಾಯಿಲೆ ಜೋರಾಯಿತು. ಬಂದ ನಂಟರೆಲ್ಲ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಹುಡುಗಿಯಾದ ನಾನು ಎದೆಯೆದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ನೀರವವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ರೋಗಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿನಂತೆ ಅನುದ್ವಿಗ್ನಮನಸ್ಸರಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಬೆಟ್ಟಕಾಡುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಒಂದೇ ಮನೆ.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿರುವುದು ನಾಲ್ಕೈದು ಮೈಲಿಗಳಾಚೆ. ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಒಬ್ಬಳು ಹೋದನು. ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದರು. ಅವರು ಬರಲು ನಮಗೆಲ್ಲ ಧೈರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಟರೆಲ್ಲ ಅಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ನಾನೂ 'ಮೆಲ್ಲನೆ' ರೋದಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಡಾಕ್ಟರು ರೋಗಿಯನ್ನು ವರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುಸ್ವರದಿಂದ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಿದರು. ನನಗಿದ್ದ ಭೀತಿ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕಡೆಗೆ ಸೂಜಿಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಭಾವನವರೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡಿ ಡಾಕ್ಟರು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಮರುದಿನ ರೋಗ ಇನ್ನೂ ವಿಷಮವಾಯಿತು. ಆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಮೇಲೆ ನಿಂತಂತಿತ್ತು. ಕಡೆಗೆ ಬೈಗಾಯಿತು, ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯೊಡನೆ ಭಯವೂ ರುದ್ರಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿತು. ರಾತ್ರಿ ವುನಃ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದರು. ವತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಹಳ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಔಷಧಿ ವ್ರಯೋಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು. ಕೆಲವರು ಮಲಗಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹತಾಶರಾದಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ನಾನು ವತಿಯ ಪಾದದಡೆ ಕುಳಿತು "ಭಗವಂತ, ನನ್ನ ತಾಳಿ ಕಾವಾಡು" ಎಂದು ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸುಗಳಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಲ್ಯಾಂಪಿನ ಕೆಂಬೆಳಕು ವಿಷಣ್ಣವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾವನವರು ಮುಂಡಿಗೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತರು. ನಮ್ಮ ಭಾವ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು 'ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಬಿಡು'ವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಒರಲುತ್ತಾ 'ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಬಿಟ್ಟೆ.' ಭಾವನವರೂ 'ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಬಿಟ್ಟರು.' ನನ್ನ ಜೀವನಪ್ರದೀಪ ನಂದಿಹೋಯಿತು. ನಾನು ವತಿಯ ಶವದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ವ್ರಲಸಿಸುತ್ತಾ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ, "ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಿರಾ!" ಎಂದು ಬಾಯಿ ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡೆ. ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ

ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಭಾವನವರು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿನಂತೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವಜ್ರ ಶಾಂತಿ ಮಂಡಿಸಿತ್ತು. ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆಯ ದೀವ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಪ್ರೇತಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಬೀರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಮರುದಿನ ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈಬಳೆ ಒಡೆದರು; ನನ್ನ ಮೈ ಮೇಲಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದರು. ಮಂಗಲಸೂತ್ರ ಬಿಚ್ಚಿದರು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ನಿದೇವನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯವತಿಯ ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನ ಭೀಮಜ್ವಾಲಾ ಜಿಪ್ಪೆಗಳಿಂದ ನುಂಗಿಕೊಂಡನು.

ನಾನು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನನ, ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಬರಿದಾಯಿತು. ನನಗಾಗ ಹದಿನೈದು ತುಂಬಿತ್ತು..

ನಾನು ಒಂದು ಕತ್ತಲೆಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಳತೊಡಗಿದೆ. ಜನರು ಬಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂಧುಗಳು ಬಂದು ಅಳುತ್ತಾ “ಅಳಬೇಡ” ಎಂದು ನನಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಶಮನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉದ್ರೇಕಗೊಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಬಂದು ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ; ಮಾತಾಡಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ; ಅವರು ಎಂದಿನಂತೆ ಶಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೂ ಅವರು ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೋಡದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಶೋಕ ಪ್ರಲಯ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಅಳುವುದೊಂದೇ ನನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಭಾವನವರಿಗೆ ಆಗ ಇವೃತ್ತೇಳು ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪತಿಗಿಂತ ಅವರು ಮೂರು ವರ್ಷ ಹಿರಿಯವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಾನಿನ್ನೂ ತವರುಮನೆ

ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಏನೇನನ್ನೋ ಕೇಳಿದೆ. ಕೆಲವರು ಅವರ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ ಎನ್ನುವರು. ಕೆಲವರು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತರಹ ಹುಚ್ಚು ಎಂದು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಹೇಳುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಅವರು ತರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಿತಿಮಾರಿ ಓದಿದ್ದರಿಂದ ಮೆದುಳು ಮಂದವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶೂದ್ರರಾದರೂ ಉಪನಿಷತ್ತು, ವೇದ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಾವು ತಗುಲಿ ಹಾಗಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡುವರು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವರು; ದೈವಾಂಶದವರು ಎಂದು ವ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತರಳೆಯಾದ ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು ಓದುತ್ತಿದ್ದುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ. ಅಂತೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವೇನೋ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮಣ್ಣನವರೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೇನು ಹುಚ್ಚಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ಇತರರಾರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ತೇಜಸ್ಸು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತುಕತೆ ಅಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಹುಚ್ಚರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದವರಿಗೂ ಕೂಡ ಕೇಳಲು ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅವರು ಹಸುಮಕ್ಕಳಂತೆ ಆಡುವರು. ದೊಡ್ಡವರೊಡನೆ ಎಷ್ಟು ಗಹನವಾದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವರು. ಬಡವರೊಡನೆ ಅವರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಉತ್ಸಾಹ.

ಅವರೂ ನನ್ನ ವತಿಯೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ನನ್ನ ವತಿಗೆ ಅಣ್ಣನೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೆಂದರೆ ಹಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಭಾವನವರ ಕೀರ್ತಿ ದೂರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದರು. ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ಭಾವನವರು ತಾವು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು. ಅವರ ಹುಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಜನರಿಗಿದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದೇಹವೂ

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಅಣ್ಣ ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮನಿಗೆ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು.

ನನ್ನ ವಿವಾಹವಾದ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾವ ತೀರಿಹೋದರು ಆಗಲೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ಒಂದು ಸಾರಿಯಾದರೂ ಅತ್ತಿದ್ದನ್ನಾಗಲಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿದುದನ್ನಾಗಲಿ ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತಿಯಾದರೋ ಬಹಳ ಕಾಲ ರೋದಿಸಿದರು. ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರೂ ಅಳದವನು ಕಲ್ಲಿದ್ದೆಯವನು, ಎಂದು ಜನರು ನಮ್ಮ ಭಾವನವರನ್ನು ಹಳಿದರು. ನನಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರಾಗಲಿ, ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರಾಗಲಿ, ಜನರೊಡನೆ ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಅವರು ಬಹಳ ಮೆಲ್ಲದೆಯವರೆಂದು ತೋರದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನ ಪತಿಯೇ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಠಿಣಸ್ವಭಾವದವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಭಾವನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ; ಬಹಳ ಸಲುಗೆ, ಬಹಳ ಆದರ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧವಾದ ಸ್ನೇಹವೇ ಅಪರೂಪ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು. ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾವ್ಯ, ತತ್ತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಲಿಸುವುದೆಂದರೆ ನನಗೊಂದು ಹಬ್ಬವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿದ್ದರೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಜೀವದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವುದು.

ನಮ್ಮ ಭಾವನವರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇತರ ಸಾಧಾರಣ ನವಯುವಕರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಮಡಿಗಿಡಿ ಒಂದನ್ನೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಾಮವನ್ನು ಕೂಡ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಾಪು ಬೇರೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ದಿನವೂ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಸುರುಳಿ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಕೆನ್ನೆ ಹಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಚಿಹ್ನೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೇನೋ ಧರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರುಡುಗೆಯ ಸರಳತೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲಿನ ನಡುವೆ ಬೆಳಗುವ ತಾರಾನಾಧನ ಸರಳತೆಯಂತೆ ಮಧುರಮನೋಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ನಾಸ್ತಿಕರಂತೆ ಮಾತಾಡುವರು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅವುಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಅರ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಡುಗಳಿವೆ; ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಸುಖಕರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯೂ ಭಾವನವರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಭಾವನವರೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಂಡವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿ, ಅವರ ಮುಖದ ತೇಜಸ್ಸು — ಇವುಗಳೇನೋ ನನಗೆ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದು ಇಂಪಾದ ಕೀರ್ತನೆಯಂತೆ ನನಗವರು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದರು; ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಿತ್ತೋ ನಮ್ಮ ಭಾವನವರಲ್ಲಿ ನನಗಷ್ಟೇ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು.

*

*

*

*

ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಾನು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಅಳತೊಡಗಿದೆ. ಯಾರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನನ್ನ ದುಃಖ ಶಮನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರು ಭಾವನವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ನೀನಾದರೂ ಹೋಗಿ

ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬಾರದೆ? ಆ ಗೋಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ” ಎಂದರಂತೆ.

ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಭಾವನವರು ನಾನಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದೆ. ಅವರು ಒಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರಶಾಂತ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತಾಯ್ತು. ನಾನು ಅಳುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಎದ್ದುನಿಂತೆ. ಅವರೂ ನಿಂತು ಕೊಂಡೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ವಾಣಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು.

“ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಪತಿ ನನಗೆ ತಮ್ಮನಲ್ಲವೇ? ನನಗೆ ದುಃಖ ವಿಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕೊಂಡಿಯಾ? ನಾವು ಆತನ ದೇಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೇ? ಹಾಗಾದರೆ, ದೇಹದ ಪ್ರೀತಿ ದೇಹದೊಡನೆ ಏಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ? ಅವನಿನ್ನೂ ಇದ್ದಾನೆ, ನಾನು ಬಲ್ಲೆ; ನೀನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ. ಶೋಕವಿರುವುದು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಯೇ? ನೀನೇ ಹೇಳಮ್ಮ! ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನು ಹೋದಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಷ್ಟೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತರೇನು ಫಲ? ಆತನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಬಾಳಿದರೆ ಆತನು ನಿನಗೆ ದೊರಕದೆ ಹೋದಾನೆ?” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು. ಆ ವಾಣಿ ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದಂತಿತ್ತು. ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡೆ. ಭಾವನವರು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

*

✽

*

✽

ಕಾಲದ ಹೊನಲು ಎಡಿಬಿಡದೆ ಮುಂಬರಿಯಿತು. ಅದರ ವಾಹಿನಿ ಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳು ತೇಲಿಹೋದುವು. ಬರಬರುತ್ತ ಪತಿಯ ಮರಣವೂ ದೂರದ ಕನಸಾಯಿತು. ನಾನು ಭಾವನವರಲ್ಲಿ ಗುರುಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟು ಶಾಂತಿಲಾಭ ಪಡೆಯತೊಡಗಿದೆ. ನನಗೆ ಓದಲು ಸುಲಭವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಗಲುಗನಸುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸ ತೋರಿ ಆಗಾಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಕತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಅವರೊಡನೆ

ಸಲುಗೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಅವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ “ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸೀತೆ ನೊಡಲಾದವರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಓದಿ” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅನೇಕ ಸಾರಿ ದೇವರು, ಆತ್ಮ, ಜನ್ಮಾಂತರ, ಕರ್ಮ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ ಇಂತಹ ಗಹನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಂಟುವಂತೆ ಸಾವಧಾನ ದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಏನನ್ನಾದರೂ ಓದುತ್ತಾ ಅರ್ಥವಾಗ ದಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಶಯ ವರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವ ರೊಡನೆಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೊಡನೆಯಾದರೂ ನಾನು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ಅವವಾದಕ್ಕೀಡಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಳಂಕ ವನ್ನಾರೋಪಿಸಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಧೈರ್ಯ?

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ನನಗಾಗ ವಯಸ್ಸು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಭಾವನವರು ದಿನವೂ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬರು ತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲು ನಾನೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆ. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ನನಗೀಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗ ಅದೊಂದು ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ. ಭಾವನವರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಕವನಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಂದಿನಂತೆ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನಾನು ದೂರ ಮರದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗತಾನೇ ಸೂರ್ಯನು ಕಡೆದ ಕೆಂಗೆಂಡದಂತೆ ಹೊಂಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಪರ್ವತಗಳ ಹಿಂದೆ ಮರೆ ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅರಣ್ಯದ ಹಸುರು ಹೊಂಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನಳನಳಿಸಿತ್ತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತ ಕೂಗುತ್ತ ಗೂಡು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ನನ್ನ ಜಿವನದ ವಸಂತ ಮಾಸವೇ ಹೊರಗೆ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದಂತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿದಂತಾಯಿತು.

ಅವರು ಕುಳಿತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹಾಡಿ ದರು. ಆ ಸವಿದನಿ ನನ್ನೆದೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಸಂಚುಗಳನ್ನು ನೆಯ್ಯತೊಡಗಿತು.

ಆ ಹೊಂಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ಸುಂದರತರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಮುಖದ ಜ್ಯೋತಿ ಇಮ್ಮಡಿಯಾದಂತಿತ್ತು. ನೀಳವಾದ ಮುಂಗುರುಳಿನ ಕೇಶರಾಶಿ ಸಂಜೆಯ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಎದೆಯನ್ನು ಕೆಣಕುವಂತೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಿನ, ಆ ಮಂಗಲ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಪಿಂಗಲ ಶೋಭೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕದ್ದುನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವರು ಆಗತಾನೇ ಅಗ್ನಿಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ದೇವಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋತು ಮುಗ್ಧವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅದುವರೆಗೆ ನನಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಭದ್ರವೇಷದ ಪ್ರೇಮವೆಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು. ನಾನು ಹೆದರಿ ನಡುಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಏನೋ ಭಯಂಕರವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಬರುವವಳಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಪತಿಯೂ ಭಾವನವರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಇದ್ದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಪಟದೆದುರು ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದೆ. ಆ ದುರಾಶೆಯ ಪಿಶಾಚ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಕದ್ದುನಿಂತು ಅವರನ್ನೆಂದಿಗೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಣೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದವು. ಎಂದಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಸಾಗಿತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಳವಳ ಈಗ ಹೋರಾಟವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಎಂದಿನಂತೆ ಅವರನ್ನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲಾರದೆ ಹೋದೆ. ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ ನನಗೇನೋ ಭಯವಾದಂತಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿನಂತೆ ಹಿಮಾಲಯ ಸದೃಶವಾದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗಿನ್ನೂ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಅವರು ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನನ್ನೋ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಲಿಯಿತು. ನಾನು ಭೀತಳಾದೆ.

ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಬೈದುಕೊಂಡು, ಭೀತಿಯ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಇಂದು ಕೊಂದೇಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕೈಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ಈ ಸಾರಿ ನಾನು ಹೋದುದು ಗುಟ್ಟಾಗಲ್ಲ. ಭಾವನವರು ನಾನು ಬರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೇ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ನಾನೂ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಅವರನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ದುರಾಶೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ದುರಾಶಾಪ್ರೇತ ಬೇರೊಂದು ವೇಷಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತೆಂದು ನಾನಾಗ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಸ್ವರ್ಣಶೋಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಲೌಕಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯದೊಡನೆ ಸಂಜೆಯ ಸೊಬಗು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ಅವರು ಮೊದಲು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆದಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ “ಏಕೆ ಬಂದೆ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೇ ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಕೊಡುವಾಗ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅಳುಕಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ದುರಾಶಾಪ್ರೇತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂದೆನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ರಭಸದಿಂದಲೇ ಕೈನೀಡಿದೆ. ಅವರ ಕೈಗೆ ನನ್ನ ಕೈ ಸೋಂಕಿತು. ನನಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ನಾನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನಿಂತು “ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ; ಆದ್ದರಿಂದ ಬಂದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಿಮಾನರಾಗದೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುವವಳಂತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಅವರನ್ನೇ ಅಭೀಷ್ಟಕ ನಯನಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಏನೋ ಮಹಾ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಿದವಳಂತೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ.

ಮನೆಗೇನೋ ಬಂದೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಅವರನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮುಂಗುರುಳು, ಆ ಕೆನ್ನೆ, ಆ ನಸ್ಸು ಕೊಂಕಿದ ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ಆ ಕೆಂದುಟ, ಆ ಚೆಲುವಿನ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ, ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ನೀಲಾಕಾಶಸದೃಶವಾದ ಗಂಭೀರವಾದ ನೇತ್ರದ್ವಯ, ಆ ಕೋಮಲಕರಪಲ್ಲವ — ಇವುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಪಾರಾಗಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಆ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನೆನೆದು ರೋಮಾಂಚವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಯಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸಾರಿ ಚಿತ್ರವಟದೆದುರು ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕದ್ದು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ತರುವಾಯ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿವರ್ಧಕ ರಾಗವನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಂದು ರಾಗವು ತನಗೆ ತಾನೇ ರಾಗಪೂರ್ಣವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧವೇ ಬೇರೆ ಯಾದಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಿತು. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಬದಲಾಯಿಸಿದಂತೆ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ನುಡಿಯುವಂತೆ ಅನುಭವವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಅವರೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಭದ್ರವೇಷದ ಪ್ರೇಮ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಹಿಮಾಲಯದ ಮಂಜು ಎಷ್ಟು ಕರಗಿದರೂ ಅದೆಂದೂ ಹಿಮಾಲಯವೇ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಕ್ಷುದ್ರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. 'ಅಲ್ಲದೆ ಮಂಜು ಕರಗಿದರೆ ತಾನೆ ಏನು? ಅದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಗಂಗಾನದಿಯಾಗದೆ, ಎಂದಿಗಾದರೂ ಕೊಳಕು ಕಾಲು ವೆಯಾಗುವುದೇ? ಗಂಗೆಯು ಕೊಳಕು ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಪುನೀತ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ ತಾನೇ ಎಂದಿಗಾದರೂ ಕೊಳಕಾಗುವುದೇ?

ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದ್ದರು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಾಗಿಲು

ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ವಿಷ್ಣುವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನದಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೇಂದು ಹಾಕಿದ ಕಟ್ಟೆ ಒಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾನು ತಡೆಯಲಾರದವಳಾದೆ. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೊಟಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತು ದಟ್ಟವಾದ ಬನಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾವಿರಾರು ತಾರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರಿದಾದ ಬಿಳಿಮುಗಿಲ ರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಣಯಿಯಂತೆ ರಾರಾಜಿಸಿತ್ತು. ನನ್ನದೆಯ ಸರೋವರವು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು. ಮಹಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದೆ. ಭಾವನವರ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದೀವ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ವರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದಾರೆ? ಅವರೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಇರಬಾರದೇಕೆ? ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವರೆಂದೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ಅವರ ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪವಾರಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

1 ಮರಳಿ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದೆ. ಮೈ ಬೆವರುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಹ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ವಿವೇಕ, ಅವಿವೇಕ, ಮಾನ, ಅವಮಾನ, ವಾಸ, ಪುಣ್ಯ ಯಾವುದರ ಗೊಡವೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡುಬೇಸಗೆಯ ಸುಡುಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ರಾಗೋದ್ರೇಕವು ಭೀಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಕುರುಡಾಯಿತು. ಮರ್ದನಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ದುರಾಶಾಪ್ರೇತವು ಮಣಿಗಣಭೂಷಿತವಾದ ಸರ್ಪರಾಜನ ಸುಂದರ ಫಣಾಮಂಡಲದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಮನಮೋಹಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು.

ದೀವನನ್ನು ಆರಿಸಿದೆ. ಓದಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೈಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಅಭೀಷ್ಟವು ಸಿದ್ಧಿಸದಿದ್ದರೆ ದುರಭಿಸಂಧಿಯನ್ನಾದರೂ ಮರೆಮಾಡುವುದೆಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೈಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮೌನ. ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆವರು

ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಸುಸುಯ್ಯು ಬಿರುಸಾಯಿತು. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ “ಬೇಡ, ಬೇಡ” ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಹಾಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಮುಂದುವರಿದೆ. ಕೊಟಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಅದರ ಸಂದಿಯಿಂದ ದೀಪದ ಕಿರಣವೊಂದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸೂತ್ರದಂತೆ ರಂಜಿಸಿತ್ತು. ಅದೂ “ಬೇಡ, ಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಂತೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಕತ್ತಲೆ ಅಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಂತೆ “ಹೆದರಬೇಡ, ಮುಂದೆ ನಡೆ!” ಎನ್ನುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸೇರಿ ನಿಂತೆ. ತಡ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಜಯಿಸಿಬಿಡುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ನೂಕಿದೆ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು.

ಭಾವನವರು ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಾನು “ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೇಕೆ ಬಂದೆ? ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ?” ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಕೈಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರು ಕಾಣುವಂತೆ, ಮುಂದೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರು ಓದುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಬಹು ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದರು! ನೋಡಿದೆ! ಇದೇನು? ನಮ್ಮ ಭಾವನವರಲ್ಲ; ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೃತರಾಗಿ ಹೋದ ನನ್ನ ವತಿ! ಅದೇ ಮುಖ; ಅದೇ ಕಣ್ಣು; ಅದೇ ಕ್ರಾಪು! ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಇಲ್ಲ! ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ನಾನು ಮರವಟ್ಟುಹೋದೆ. ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲ; ನನ್ನ ದೇವರು, ಭಾವನವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನವಟ್ಟೆ. ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ನೋಡಿದೆ! ನನ್ನ ವತಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆಕಾರವು ವಿಕಾರವಾಯಿತು, ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದಂತಾಯಿತು. ನನಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಗಿ “ಅಯ್ಯೋ! ಭಾವ! ಭಾವ!” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದು ಮೂರ್ಛೆಹೋದೆ.

ಮುಂದೇನಾಯಿತೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನು ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಭಯಜ್ವರದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ಕಣ್ಣೆರೆದಾಗ

ನಮ್ಮ ಭಾವನವರು ಎದುರಿಗೇ ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅತ್ತೆಯವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಣ್ಣೆರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ “ಅದೇಕಮ್ಮಾ, ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದೆ?” ಎಂದರು. ಅವರ ಧ್ವನಿ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕರುಣಾವಾಣಿಯಂತಿತ್ತು.

“ಒಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳೋಣ ಎಂದು ಬಂದೆ!” ಎಂದೆನು. ನನ್ನದು ಅಪರಾಧಿಯ ಧ್ವನಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ನೀನು ಬಂದುದೇತಕ್ಕೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ‘ಕೂಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇಕೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.”

ನಾನು ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚುಮರೆಮಾಡದೆ ಹೇಳಿದೆ. ಭಾವನವರು ನಗುತ್ತ “ಅಯ್ಯೋ! ನೀನು ಬಂದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಾನೇ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದವನು. ಹಾಗೆ ಕಿಟ್ಟನೆ ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡು ಬೀಳುವುದೇ? ಯಾರಾದರೂ ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು? ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೇ?” ಎಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು.

ಪ್ರಾತಃಸೂರ್ಯನ ಚಿನ್ನದ ಕಿರಣಗಳು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಭಾವನವರ ಮುಖದಮೇಲೆ ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಾನು ಆ ಪವಿತ್ರ ಮುಖಮಂಡಲವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ “ನನ್ನ ದೇವರೇ, ನಿನಗೆ ಸಹಸ್ರ ನಮಸ್ಕಾರ!” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಮುಗಿದೆ.

ಸಾಲದ ಮಗು

“ಸುಬ್ಬಾ! ಸುಬ್ಬಾ! ಏ ಸುಬ್ಬಾ!”

ಮಳೆಗಾಲ. ಕಾರಿರುಳು. ಕತ್ತಲು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಮಸಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಹೋದಂತಿತ್ತು. ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಡಿಮಳೆ ಜೋ ಎಂದು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿರುಸಾದ ಗಾಳಿ ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ಭರದಿಂದ ಬೀಸುವುದು; ಒಮ್ಮೆ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದು.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡುತುಂಬಿದ ಮಲೆಗಳು ಆ ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪು ರೇಖೆ ಕೂಡ ಕಾಣದಂತೆ ನೀಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದವು. ಬಿರುಸಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ಅರಣ್ಯವೆಲ್ಲ ಹೋ ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಗಾಳಿ ಮೃದುವಾದಾಗ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಡಕೆ ಬಾಳೆಯ ತೋಟದ ಮೇಲೆಯೂ ಮನೆಗೆ ಹೊದಿಸಿದ ಹೆಂಚುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ತೋರಹನಿಗಳು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ಚಟ್ ಪಟ್ ಟಣ್ ಟಣ್, ಪಟ್ ಚಟ್, ಬರ್ಪ್ ಸರ್ಪ್ ಎಂದು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಷಣ್ಣವಾಗಿ ರವ ಮಾಡುವುವು. ಆ ಮಳೆಗಾಳಿಗಳ ಚಿಟಿಮಿಟಿಯ ನಡುವೆ ಸಾವಿರಾರು ಕವೈಗಳು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟುಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ನಿಶಾಚರ ವನ್ಯ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಮರದ ವೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ ತೆಂಗಿನಮರಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಗಳು ಗಾಳಿಗೆ ಚಿರಮರ್ಮರ ನಾದಗೈದು ಸದ್ದಿಗೆ ಸದ್ದನ್ನು ವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲು ಕವಿದು ಕುರುಡುಗತ್ತಲೆ ತುಂಬಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ಇರುಳಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯಲೋಸುಗ ಹಗಲು ಇಣಕಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಳ್ಳಿ ಮಿಂಚು ಮುಗಿಲುಗಳ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಹಾವಿನ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಚುರುಚುರುಗುಟ್ಟಿ ಹೊಳೆದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಗತ್ತು ನಾದಮಯ, ತಿಮಿರಮಯ, ವರ್ಷಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯ

ಸುತ್ತಲೂ ನೀರ್ಗಾಲುನೆಗಳೂ ತೊರೆಗಳೂ ಕೆರಳಿದ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಡುಗು ದಿಗಂತದಿಂದ ದಿಗಂತದ ವರೆಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಳೆ, ಆ ಗಾಳಿ, ಆ ನಿರಂತರ ನಾದ, ಆ ಕಾರ್ಗಾಲದ ಚಳಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದುಸಾರಿ ಗಾಳಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬೀಸಿತು; ಮಳೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬಿತ್ತು; ಮಿಂಚು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮಿಂಚಿತು; ಕೂಡಲೇ ಭಯಂಕರ ಭಯಾನಕವಾಗಿ ಸಿಡಿಲೆರಗಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಗಾಜಿನ ಬುರುಡೆಯಂತೆ ವಟಸವಟನೆ ಪುಡಿಯಾಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿತು. ಗೌಡರಿಗೆ ಧಿಗಿಲ್ಲೆಂದು ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು.

“ಸುಬ್ಬಾ! ಸುಬ್ಬಾ! ಏ ಸುಬ್ಬಾ!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು.

ಸುಬ್ಬನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಳಜಗಲಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ದಾನಮಾಡಿದ್ದ ಎರಡು ಮೂರು ಚಿಂದಿ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಅವನು ಆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರೊಡನೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ದಣಿದಿದ್ದನು. ಅನಾಥರಿಗೆ ಪರಮಜನನಿ ಯಾದ ನಿದ್ರಾದೇವಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಆ ವರದೇಶಿ ಬಾಲಕನು ಮರವಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು.

ಗೌಡರಿಗೆ ರೇಗಿತು. ಎರಡು ಮೂರುಸಲ ಕೂಗಿದರು. ಆ ಮಳೆಯ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಧ್ವನಿ ಅವರಿಗೇ ಕೇಳಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ರೇಗಿದರು. ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದಿದ್ದು ಒಂದು ಬೆತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲು ಜಗಲಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರು.

ಗೌಡರು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು. ಶ್ರೀಮಂತರು. ಆ ಗ್ರಾಮ ಕೈಲ್ಲಾ ಒಡೆಯರು. ಕರೋರಸ್ವಭಾವದವರು. ಅವರಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಅರುವತ್ತರ ಮೇಲಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಮದುವೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕೈದು ಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಯಮೇಲೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದ ಗು ಅವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಲಿಗರೂ ಹುಲಿಯುವ ಕಂಡಂತೆ

ಭೀತಿ. ಗೌಡರು ಆ ಭೀತಿಯನ್ನು ತನಗೆ ತೋರಿಸುವ ಗೌರವವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ದಿನವೂ ಬ್ರಾಂಡಿ ಕುಡಿಯದೆ ಅವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಯಮ ನಿಸ್ತೆಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈತುಂಬಾ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಾಮದ ವಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಿತ್ಯವೂ ಶಿವವೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ಬ್ರಾಂಡಿ ಕುಡಿಯುವಾಗ, ಬ್ರಾಂಡಿಯನ್ನು ಶೀಸೆಯಿಂದ ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತ, ಹೊರಗಿನವರು ತಾನು ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ಶೀಸೆಯ ಮುಚ್ಚಳ ತೆಗೆಯುವ ಸದ್ದೂ ಬ್ರಾಂಡಿ ಹೊಯ್ಯುವ ಸದ್ದೂ ಕೇಳಿಸಬಾರದೆಂದೂ, “ಹರಿ ನಾರಾಯಣ ಹರಿ ನಾರಾಯಣ ಎನು ಮನವೆ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರಾಗದಿಂದ ಹೇಳುವರು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಂತೂ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ “ಹರಿ ನಾರಾಯಣ” ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಬ್ಬ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ. ಅವನ ತಂದೆ ರಂಗನು ಗೌಡರ ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದನು. ಸುಬ್ಬನ ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಳು. ರಂಗನು ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನವಟ್ಟನು. ಹೆಣ್ಣೂ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆರ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಕೇಳಿದರು. ಬಡರಂಗನು ಒಡೆಯರಾದ ಗೌಡರ ಹತ್ತಿರ ಸಾಲ ಕೇಳಿದನು. ಗೌಡರು ಆಗಾಗಲೇ ರಂಗನಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇನ್ನು ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ರಂಗನ ಮದುವೆ ನಿಂತಿತು. ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಂಗನಿಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದು ತೀರಿಹೋದನು. ಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮಗ ಸುಬ್ಬನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀತ ದಾಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಗಸರು ಕತ್ತಿಗಳಮೇಲೆ ಹೊರೆ ಹೇರುವಂತೆ ಆ ಬಾಲಕನಮೇಲೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇರತೊಡಗಿದರು. ಸುಬ್ಬನ ಕೈಲಾಗಲಿ, ಆಗದೇಹೋಗಲಿ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಗೌಡರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಬರಲಿ ಎಂದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಬ್ಬನು ದಿನದಿನವೂ ಕೃಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಜ್ವರ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡರೆ ಗೌಡರು ಎರಡು ಗುದ್ದು ಹೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಹುಡುಗನು ಜ್ವರದ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗುತ್ತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಕೆಲವುಸಾರಿ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಇತರ ಆಳುಗಳು ಸುಬ್ಬನ ಮೇಲಣ ಕನಿಕರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ ತಾವೇ ಅವನ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗೌಡರು ಬರುವ ಸೂಚನೆ ತಿಳಿದಕೂಡಲೆ ಸುಬ್ಬನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವರು. ಅವನು ಜ್ವರದ ಭರದಲ್ಲಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಅನಾಥನು ದಿನದಿನವೂ ಸುಡುಗಾಡಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗೌಡರು ಕರೆದಾಗ ಸುಬ್ಬ ನಿರ್ದೋಷವಾದುದ್ದೇನೋ ಹೌದು. ಆದರೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಕನಸಿಲ್ಲದ ನಿರ್ದೋಷ ಬರುವುದೇ ದುರ್ಲಭ. ಸುಬ್ಬ ಏನೇನೋ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಾಗ್ರದವನೈಯಲ್ಲಿ ತನಗಿಲ್ಲದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಂಟು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ನನಸಿನಲ್ಲಿ ಲಭಿಸದ ಮತ್ತು ಕೈಗೊಡದ ಬಯಕೆಗಳು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಡುವುದು ಸ್ವಭಾವ. ಸುಬ್ಬನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಲಸಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಆಳುಗಳಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಆಡಲು ಹುಡುಗರಿದ್ದರು. ವಿಧವಿಧವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳು ಅವನು ತಿಂದು ತಿಂದು ಮಿಗುವಷ್ಟಿದ್ದುವು. ಗೌಡರು ಬೆತ್ತದಿಂದ ರವ್ವರವ್ವನೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಅವನು ಚೀರಿ ಹಾರಿಬಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ಲಾಟೇನಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ! ಸುಬ್ಬ “ಅಯ್ಯೋ! ದಮ್ಮಯ್ಯ!” ಎಂದು ಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎದ್ದನು.

ಗೌಡರು, “ಏನೋ ಕಳ್ಳನುಗನೇ, ಕರೆದರೆ ಸುಳ್ಳು ನಿರ್ದೋಷ ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಏಟು ಹೊಡೆದರು. ಸುಬ್ಬ ಒರಲುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಅವನಿಗೆ ನೋವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಗೌಡರು ಕರೋರಧ್ವನಿಯಿಂದ “ಹೋಗೋ! ನಡಿಯೋ! ಗದ್ದೇಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಕೂಣಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾರೋ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಬೆತ್ತ ಎತ್ತಿದರು.

ಸುಬ್ಬ “ಹೋಗ್ತೀನಯ್ಯಾ” ಎಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕೂಗಿದನು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಮಾನಿನ (ಮಾನು ಹತ್ತುವ) ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕೂಣಿ ಹಾಕಿ ಮಾನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ಎಳೆಂಟು ಬುಟ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಆ ದಿನ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗೌಡರು ನಾಲ್ಕೈದು ಬುಟ್ಟಿ ಮಾನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಕೂಣಿ ತುಂಬಿ ಮಾನು ಉಕ್ಕಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕೂಣಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಭಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದು.

ಸುಬ್ಬನು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮಾನುಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಾಟೇನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಂಬಳಿಕೊನ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಗೌಡರು ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದರು.

ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಗಾಳಿ ಮಿಂಚು ಗುಡುಗುಗಳೂ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿತ್ತು. ಹಾದಿಯ ತುಂಬಾ ಕೆಸರು. ಸುಬ್ಬನು ಕಾಲಿಟ್ಟಂತೆಲ್ಲಾ ಪಿಚಪಿಚನೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಲಾಟೇನಿಗೆ ಕೆಸರಾದರೆ ಗೌಡರು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಅದನ್ನು ಶಕ್ತಿಮಾರಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ನಡೆದನು. ಕೂಣಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಫರ್ಲಾಂಗುಗಳಷ್ಟು ದೂರವಾಗಿತ್ತು. ಸುಬ್ಬ ನಡೆದನು. ರುದ್ರಪ್ರಕೃತಿಯ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವಜಂತು ಹೊರಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುತ್ತ ಸುಬ್ಬನು ಒಂದು ಗದ್ದೆ ಅಂಚಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗದ್ದೆ ಅಂಚಿಗೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಲಾಟೇನು ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ದೀಪ ನಂದಿತು. ಸುಬ್ಬ ಕಗ್ಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕರಗಿಯೇ ಹೋದಂತಾದನು. ಗದ್ದೆಯಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅತ್ತನು, ಲಾಟೇನು ಒಡೆದುಹೋಗಿ. ಅತ್ತು ಅತ್ತು,

ಮನೆಗೆ ಮೀನು ತಾರದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆ ಏನುಗತಿಯಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ, ಮತ್ತೆ ಆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮಳೆಗಾಳಿಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಲಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಿದನು. ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಊಹೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆದು ಕೂಣಿಯಿದ್ದ ತಾವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲೆಂದು ಬೀಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ಅಳುತ್ತ ಹೋದನು. ಆ ನಿಷ್ಕರುಣ ವ್ರಕೃತಿಯ ಭಯಂಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನು ಕಡಲಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಹುಲ್ಲು ಎಸಳಿನಂತೆ ತೇಲಿಹೋದನು.

ಚಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡನು. ನಡುನಡುವೆ ಏನನ್ನೂ ಕಂಡವನಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿ ನಡುಗಿದನು. ಕಡೆಗೆ ಕೂಣಿಯ ಬಳಿ ಸೇರಿದನು.

ಸುಬ್ಬನು ಕೂಣಿಯ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಬಹು ವ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕೂಣಿಯನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಕೂಣಿ ಮೀನಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಮೀನು ಚೊಳ್ ಚೊಳ್ ಎಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಕೂಣಿಯ ಒಳಸಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಡಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಬ್ಬ ಕೂಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅಂಚಿನಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು. ಇಟ್ಟು ವನ್ನೆಯನ್ನು ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದನು. (ವನ್ನೆ ಎಂದರೆ ಸೀಮೆಯಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೀಸಿಗೆ ಸುರಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ 'ಬುದ್ಧಿವಂತ'ದಂತಹ ಒಂದು ಬಿದಿರಿನ ಕುಕ್ಕೆ. ವನ್ನೆಯನ್ನು ಕೂಣಿಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರುತ್ತಾರೆ.)

ಒಡನೆಯೇ ಮೀನು ತಿನ್ನಲೆಂದು ಬಂದು ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವು ಬುಸ್ಸೆಂದು ಚಿಮ್ಮಿ ಸುಬ್ಬನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಾಳಿ ಮಳೆಗಳು ಸ್ತಲ್ಪ ಶಮನವಾಗಿದ್ದವು. ಸುಬ್ಬ ಕಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದನು. ವಿಷವೇರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ನೀರು ಭೋರೆಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳೆದ ವೈರಿನಮೇಲೆ ಆಗತಾನೇ ಕೋಪವಾರಿದ ಗಾಳಿ ಸುಯ್ಯೆಂದು ಬೀಸಿತ್ತು. ಮುಗಿಲು ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ಜಗಚ್ಚಕ್ರವು ಆ ಕ್ಷುದ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಗೌಡರು ಸುಬ್ಬ ಬಾರದಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ರೇಗಿದರು. ರಾತ್ರಿ ಕೂಣಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ

ಅಡಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಿದು ಹುಡುಕಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೂ ರೇಗಿದರು. ಯಾರ ಮನೆಗೋ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸಿಡಲಿದರು. ಕಡೆಗೆ ತಾವೇ ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯಂಚಿನ ಬಳಿ ಒಡೆದ ಲಾಟೇನು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ರೇಗಿದರು. “ಅವನು ಸಿಕ್ಕಲಿ, ಎಲುವು ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋದರು. ಕೂಣಿ ಸವಿಸವಾಯ್ತು! ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೂಣಿ ಮಗುಚಿಕೊಂಡು ಅಂಚಿನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು “ಅಯ್ಯೋ, ಹಾಳು ಬಡ್ಡೀಮಗ, ವಿನೂ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ!” ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರು. ಸೊಂಟದೆತ್ತರ ಬೆಳೆದ ಗದ್ದೆಯ ಕೆವಿಯ ನಡುವೆ ಕೆಸರು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುಬ್ಬ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಗೌಡರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಕರೆದರು. ಓ-ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಎಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆಳಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಲು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಹೋಗಿ ಎತ್ತಿದನು. ಹೆಣ್ಣು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿತು! . . .

ಗೌಡರು ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಟ್ಟುಕೊಂಡು, “ಅಂತೂ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮನೆಗೆ ಬಂತು!” ಎಂದು ನಿಡುಸುಯ್ದರು. . . .

ಆದರ್ಶ ಸಾಧನೆ

ನಾನು ಮೊದಲು ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸವೇ ಆದರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬರಲು ಸಂನ್ಯಾಸವು ಅನ್ಯಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಸಂನ್ಯಾಸವು ಬೋಧಿಸುವ ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸು ಉಗ್ರ ತಿತಿಕ್ಷೆಯೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಭಾವವಿರುದ್ಧ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಸಂನ್ಯಾಸವು ಆದರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ, ಉತ್ತಮವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ, ಕಡೆಗೆ ಆದರ್ಶವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿ ಅದರ ವಜ್ರವಂಜರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಸಂನ್ಯಾಸದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ, ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ, ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಈಗ ಅಷ್ಟೇ ಉದ್ವೇಗ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ವಿನಾಹಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಇವನೇನೋ ಒಂದು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರುವಹಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆಶಾಭಂಗವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಅವಿನಾಹಿತನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ. ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕೂ ವಿನಾಹಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವಿರುವುದೆಂದು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ವಾದ ಹೂಡಿದೆ. ಪತ್ತೀಪುತ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸಾರದ ಬಂಧನಗಳಿದ್ದರೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದಲೂ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು

ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸೋಪಪತ್ತಿಕವಾಗಿ ವಾದಿಸಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಧರ್ಮಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಪ್ರತಿ ಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತವಾಗುವುದೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದೆ.

ಆಗ ನಾನಿನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದಶೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಮನೆಯವರು ನನ್ನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಮನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಸಗೆ ರಜಾ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಬಾ, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಾಗದ ಬರೆದರು. ನಾನು ಮಿತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಿಸಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದೆಂದರೇನು? ಮದುವೆಯಾಗುವರು ಯಾರೋ, ಗೊತ್ತುಮಾಡುವರು ಯಾರೋ? ಇದೇನು ವಶು ವಿಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯ್ತೆ! ಪೂರ್ವ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದ ಮದುವೆ ಮದುವೆಯೇ? ಹೀಗೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚುಹುಚ್ಚಾಗಿ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಬಾಯಿ ಮಾಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ವಿವರಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದು, ನಾನು ಅವಿವಾಹಿತನಾದ ಆದರ್ಶವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದೆ. ಅವರು ಮಕ್ಕಳು ಆಟಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಮಳಲಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಡ್ಡೆಮಾಡುವುದೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನ ಮಹಾಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಭಂಗಕಾರಿಯಾದ ಒಂದು ವಿಷಯವಿತ್ತು. ನಾನು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ತಿಂಗಳ ಹಣವನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು. ನಾನು ಪ್ರಲಯಕ್ರುದ್ಧನಾದೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಹೋಯಿತು; ನನಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಂದಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ತರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ. ನನ್ನ ವತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ

ಅವರು, ನಿನ್ನ ಹುಡುಗಾಟ ಸಾಕು; ಐಲುವಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಬರೆದು ದುಡ್ಡು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಮತ್ತೂ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಗಿ ಮನಿ ಯಾರ್ಡರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಆಗ ನಾನು ಓದುತ್ತಿದ್ದುದು ಐದನೇ ಘರಂನಲ್ಲಿ!

ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ವಿವಾಹದ ಮಾತನ್ನೆತ್ತಿದರು. ನಾನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಬಹಳ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. “ಅವ್ವಾ ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು. ನಾನಿನ್ನು ಮನೆಗೆಲಸವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ” ಎಂದರು. ನಾನು “ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೊಸೆಯೇ ಆಗ ಬೇಕೇನೋ? ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ನನ್ನ ಮಹಾಧ್ಯೇಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವದಗಳನ್ನೇ ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಯ್ದು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನನ್ನ ವಾಗ್ವಿರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನೆಳಸಿದಂತೆ ವಿಸ್ಮಯಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವಿಷಾದಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ವಾದಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ. ನನ್ನ ನೂರು ಕೋಟಿ ವಾದಗಳಿಗೆ ಮನ್ಮಥನೊಡ್ಡಿದ ಮೌನವೂ ಕೋಮಲವೂ ಸುಂದರವೂ ಸುಮನೋಹರವೂ ಆದ ಏಕಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿನಾದದಂತೆ ಇದ್ದವಳು.

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದಂದು ಆಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮನದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಾಗಮನದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಧ್ಯಾಗಗನದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸಿನಂತೆ ಮೂಡಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೂ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಪದ್ಮಪತ್ರವು ಜಲದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ಆಧುನಿಕ ಜನಕ ಮಹರ್ಷಿ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನನಾಗುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದೆ.

ನಾನು ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಂದು ಜೋಯಿಸರು ನನಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಚಂದ್ರ ರೋಹಿಣಿ ಯರಂತೆ ಆದರ್ಶ ಪತಿವತ್ತಿಯರಾಗಿ ಅನಂತ ಕಾಲವೂ ಅನವರತ ಅಖಂಡೆ ಪ್ರೇಮೈಕ್ಯರಾಗಿರುತ್ತೀವೆ ಎಂದು ಧರ್ಮಶಸಥ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿಯ ಹೆಸರು ಸೀತಾ ರಾಮರು, ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಂತರು, ನಳ ದಮಯಂತಿಯರು ಮೊದಲಾದವರ ನಾಮಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಾದರ್ಶವೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದರ್ಶವೂ ಸಂಸಾರಾದರ್ಶದ ಮುಂದೆ ನೀರಸ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದುವು.

* * * *

ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಬಂದೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ನನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು; ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು; ನಿನಗೆ ಸುಬುದ್ಧಿ ಬಂತು ಎಂದರು. ನಾನು ಅವರೊಡನೆ, ಈಶ್ವರನೇ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಮಾನವನು ಅದನ್ನು ಹಳಿದರೆ ಮಹಾವಾಸವೆಂದೂ, ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಶಕ್ತಿರೂಪಿಣಿ ಎಂದೂ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಾರ್ವತಿಯರು ಇರುವರೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಸಾರಿಯಾದರೆ ತಾವರೆಯೆಲೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ, ಕರ್ಮತ್ಯಾಗವು ಯಾವನಿಂದಲೂ ಅನಾಧ್ಯವೆಂದೂ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಮಜಯವು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಕಪಟಗಳೆಂದೂ, ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕಜೀವಿಗಳೆಂದೂ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಭಾಷಣಮಾಡಿ ನನ್ನ ಆದರ್ಶಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾವಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ರೋಹಿಣಿಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಪ್ರೇಮಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯ ತೊಡಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಶಾಶ್ವತಪ್ರೇಮ ನಿಗಳನಿಬದ್ಧರಾದ ಅನಂತಯಾತ್ರಿಕರೆಂದೂ; ದೇವ ದೇವತೆಗಳ ಸಮಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನಾಹವಾದೆವೆಂದೂ; ಪತ್ನಿಯು ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯೆಂದೂ; ಪತಿಯೇ ಪತ್ನಿಗೆ ದೇವರೆಂದೂ; ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಆದರ್ಶವೆಂದೂ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರೆದು ಆಕೆಯ ಕರ್ತವ್ಯದ

ವಿಚಾರವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಮರೆಯದಂತೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿಯೂ ರುಜು ಹಾಕುವಾಗ ಆಕೆಗೆ ನನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂದಟ್ಟಾಗಲೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ 'ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ.' ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ರೋಹಿಣಿಗೆ ನಾನು ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹಗ್ಗಿದೆ! ಆಕೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯದೇ: ನಾನೇ ನನ್ನ ಸ್ಥೂಲನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನು; ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಗಳಿಂದಲೂ ವಿವರಿಸಲಾಗದ ಗ್ರಂಥಭಾಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರು ನನ್ನಿಂದ ಸಾರ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ನಾನು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೌರವ; ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ; ನಾನು ವರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ವದ್ಧತಿಗೋಸ್ಕರ ಕೂತಿದ್ದೆ; ನಾನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಪ್ರಧಮವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದುವಂತೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. . . . ರೋಹಿಣಿ ಬೆರಗಾಗಿಹೋಗಿ ತನ್ನ ವತಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೇವರೇ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿದಳು.

ಆದರೆ ನನಗೆ ಫೇಲಾಯಿತು. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಿಂತಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯೊಡನೆ ಆದರ್ಶ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತೆ. ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಗರದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು, ನನ್ನಂಥವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ನನ್ನಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಹೋಪಕಾರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಒಂದುಸಾರಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದದಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭೈರ್ಯಪಡಬಾರದೆಂದೂ, ನನಗಿದ್ದ ಮಹದಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಮಹಾಧೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಕಾಗದ ಬರೆದರು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ನನಗಿದ್ದ ಶಬ್ದಭಂಡಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೂರೆಮಾಡಿ "ನಾನು ಫೈಲಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಭೈರ್ಯವೆಂಬುದು ನಾನಿದ್ದೆಡೆ ಕಾಲಿಡಲಿರದು. ಆದರೆ ದೇಶೋದ್ಧಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವಿದ್ಯೆ

ಎಂಬುದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಸುಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರವೊಂದನ್ನು ಇಡಲು ಹವಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಆದರ್ಶ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸಾಕ್ರೆಟೀಸನು ಎಂ.ಎ. ಪ್ಯಾಸುಮಾಡಿದ್ದನೇ? ವೇದವ್ಯಾಸರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದರೇ? ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ನ್ಯಾಲರ್‌ಷಿವ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತೇ? ಎಲ್ಲರೂ ವಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನೇರಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವರಾರು? ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶ. ಎಲ್ಲರೂ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದರೇ ದೇಶೋದ್ಧಾರವಾಗುವುದು. ನಾನೀಗ ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಇತರರಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇಶಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಗ್ರಾಮನಿವಾಸಿಗಳಾಗಬೇಕು. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. “ಗ್ರಾಮ ಪುನರುಜ್ಜೀವ ಸಂಜೀವಿನೀ” ಎಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಹಳ್ಳಿಯೇ ವಾಸಿ. ನಗರದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಪ್ರಲೋಭನಗಳಿವೆ. ಗಡಿಬಿಡಿ, ಅಶಾಂತಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಉಚ್ಚಾದರ್ಶ ಸಾಧನೆಯು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ನೀವೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶವಾಗುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಬರೆದೆ. ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ನನ್ನ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿ, ನನ್ನನ್ನು ಆದರ್ಶಜೀವಿ ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಕೆಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ನಾನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ, ಬುದ್ಧನು ಪ್ರಪಂಚದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ನೋತು ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಂಸ್ಯಾಸಿಯಾದುದರಿಂದ ಆತನು ಆದರ್ಶ ಪುರುಷನಲ್ಲ ಎಂದು. ಈ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ, ಇದೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ. ನನ್ನಮೇಲಿನ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ರೋಹಿಣಿಗೆ ಓದದೆ ಹರಿದುಹಾಕಿದೆ.

ಮುಗುದೆಯಾದ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ರೋಹಿಣಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾದಳು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗವು ಭೀಷಣವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ವ್ರಯತ್ನವಟ್ಟರೂ ವ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರೋಗ ವಿಷಮಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. ನನ್ನ ಸುವರ್ಣಸ್ವಾಮುದ್ರಿತ ವಾದ ಸ್ವರ್ಗವು ಸಿಡಿದೊಡೆಯುವ ಕಾಲ ಬಂದಿತು. ನನ್ನ ಜೀವನ ಜ್ಯೋತಿ ಆ ನನ್ನ ನಿರ್ವಾಣವಾಯಿತು. ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಲಘುಪ್ರಕೃತಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿಹೋಯಿತು. ರೋಹಿಣಿಯ ಬಳಿ ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಕುಳಿತು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇಡಿದೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮತ್ತಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. “ಹೇ ಜಗದೀಶ್ವರ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡು. ಉಳಿದ ನನ್ನ ನಡತೆ ಗಳ್ಳಿವೂ ಕಪಟ ನಟನೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ; ಆದರೆ ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗಿರುವ ಪ್ರೇಮವು ಅಕುಟಲವಾದುದೆಂದು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ವಾಪಿ, ಮಹಾವರಾಧಿ. ಆದರೆ ನೀನು ಪತಿತವಾವನ, ಕರುಣಾಸಾಗರ. ದುರ್ದಮ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಭಯಂಕರ ಶಕ್ತಿಚಕ್ರವು ನನ್ನಂತಹ ಕ್ರಿಮಿಯಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಗದಿರಲಿ. ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳು ; ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು !” ಆದರೆ ವಿಧಿ ನಿಷ್ಕರುಣ ಕ್ರೂರಾದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡಿತು. ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿ ಮೃತ್ಯುಲೋಕದ ಅನಂತ ಘನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನ ವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಹೋದಳು. ನಾನು ಜೀವನದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಿ.

ರೋಹಿಣಿಯ ಮರಣವು ನನ್ನನ್ನು ಹಣ್ಣುಮಾಡಿತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಗರ್ವವು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅತಿ ದೀನನಾದೆ. ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಭೀರವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು - ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿ ಯಾರು ? ನಾನು ಯಾರು ? ನಾವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆವು ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆವು ? ಜೀವನಲೀಲೆಯ

ಅರ್ಥವೇನು? ಎಂಬ ನೂರಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂಧಕಾರವು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಗಭೀರತರವಾದಂತಾಯಿತು. ರೋಹಿಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ತ ಕಾಂತಿಯೂ ಮಾಯವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಚಂದ್ರೋದಯಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸುವಂತೆ ತೋರಿತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವಂತೆ ತೋರಿತು. ತೊರೆಗಳ ಮೊರೆಯಲ್ಲಿ “ರೋಹಿಣೀ ರೋಹಿಣೀ” ಎಂಬ ನಾದವೇ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೋಗಿಲೆ ಗಿಳಿ ಕಾಜಾಣ ಕಾಮಳ್ಳಿಗಳ ಇಂಚರದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯ ನಾಮವಡಗಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅರಳುವ ಹೂಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಡಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೊರತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

*

*

*

*

ಹೃದಯ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದ ನನ್ನ ಬಂಧುವೊಬ್ಬನು ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರೂ “ಹೋದವಳು ಹೋಗಿಯಾಯಿತು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದನ್ನು ಅಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತೀಯೆ? ನೀನಿನ್ನೂ ತರುಣ. ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ, ಒಳ್ಳೆಯದೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆ ತನ; ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಚಕ್ಕ ಕೂಸನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಹಸಿಯ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಹುಳಿ ಹಿಂಡಿದಂತಾಯ್ತು. ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲಾರದೆ ಹೋದೆ; ಆದರ್ಶ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗದೆ ಹೋದೆ; ಆದರ್ಶ ಪತಿಯೂ ಆಗಲಾರೆನೆ? ಎಂದುಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದೂ

ವಿವಾಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ಸೋದರಿ ಯಿಗೂ ಸದೃಶ ಎಂದು ಮದುವೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ.

ಎರಡನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಹಾಪಾಪ ಎಂದು ತೋರಿತು. ವಿವಾಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನೂ, ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಕರೆದು “ನಾನು ನನ್ನ ವತ್ಸಿಯನ್ನು ಅನಂತ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಕೈಬಿಡದೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇನು? ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದರೇನು? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸಾರಿ ವಿವಾಹವಾಗುವುದು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹ ಎಷ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದರೂ ಪ್ರಥಮಪತ್ನೀದ್ರೋಹ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಗಂಡ ಸತ್ತರೆ ತಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗಿತ್ತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷನು ಆಕೆಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಮ ನಿಶ್ಚಲವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಸತಿ ಮಡಿದೊಡನೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಪ್ರೇಮ ಸಿಃಸಂದೇಹವಾಗಿ ವೇಷಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಕಾಮ. ನಾನು ಆದರ್ಶ ವತಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಆಲಿಂಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತೇದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕಾಮಿಯಲ್ಲ, ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರೇಮಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೇ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನನಗಿದ್ದ ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಪಠನೆಗೂ ಈಶ್ವರ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಆದರ್ಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಪುನಃ ವಿವಾಹವಾಗುವಂತೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು; ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡಿದರು. ಎಂತಹ ಯೋಗಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ದುನ್ನಾಥ್ಯ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು. ನಾನು ಅದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತೆ. ಪುನಃ

ಮದುವೆಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಒಡ್ಡಿದರು. ನಾನು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ಷುದ್ರಜೀವಿಗಳು ಎಂದು ಹಳಿದುಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇತರ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವಂತೆ ತೋರಿದರು. ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಂತದ ಸುನೀಲ ನಿರ್ಮಲ ಮೇಘ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹಾರುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಂದಿಸಿದೆ. ಪುನಃ ಜೋಯಿಸರು ನನಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದೆ.

*

*

*

*

ಹೊಳೆದಳಿದ ಮಿಂಚು ಹಣತೆಯ ಸೊಡರನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದುದೋ ಎಂಬಂತೆ ರೋಹಿಣಿಯು ಒಂದು ಗಂಡು ಶಿಶುವನ್ನು ನನಗೆ ದಯವಾಲಿಸಿದ್ದಳು. ಆ ಕೂಸಿಗೆ ನಾನು ರೋಹಿಣೀಕುಮಾರ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟೆನು. ಆ ಶಿಶುವು ಸೀತೆಯ ಲಾಲನೆ ವಾಲನೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೀತೆ ರೋಹಿಣಿಯ ತಂಗಿ. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರು ಮೊಮ್ಮಗ ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆಕೆಯೂ ಅಕ್ಕನ ಶಿಶುವನ್ನು ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ಸಲಹುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ನನ್ನೆದುರು ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ “ಭಾವ, ಮುದ್ದೆಗೊಂದು ಗೊಂಬೆ ಬೇಕು. ಭಾವ, ಮುದ್ದೆಗೊಂದು ಕುಲಾವಿ ಬೇಕು.” ಎಂದು ಶಿಶುವಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ನಿಂತಿರಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರೋಹಿಣಿಯೇ ನಿಂತಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀತೆಗೂ ರೋಹಿಣಿಗೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯವಿತ್ತು.

ರೋಹಿಣಿಯ ಹಠಾತ್ತಾದ ಮರಣದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದ್ರೇಕವಾಗಿದ್ದ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಿಯತೆ ಬರಬರುತ್ತ ಮಾಸತೊಡಗಿತು. ದಿನ ಕಳೆದಹಾಗೆಲ್ಲ ಸೀತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ರೋಹಿಣಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನ್ನ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸಿದರೆ ಅದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಹಾಗಾಗುವದೆಂದು

ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಡೆಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಅಂತರ್ಭಾವ ಪ್ರಸ್ಫುಟವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ವ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪರಲೋಕ ಇರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮ ಶೂನ್ಯವಾಗಬಾರದೇಕೆ? ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಕಠಿಣವ್ರತ ನಿಷ್ಠೆಯೋಜನವಾದುದಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಆದರ್ಶ ಬರಿಯ ಭ್ರಮೆಯೋ ಎನೋ? ಇದೇ ಉಚ್ಚಾದರ್ಶವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯುನು ಕೋಟಿ ಜನಗಳು ಬೇರೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇಕೆ ಹೋಗುವರು? ಬಹುಶಃ ಅವರ ಸ್ವಭಾವಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ನನ್ನ ವಿಚಾರಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿವೇಕವಾಗಿರಬಾರದೇಕೆ? ನನ್ನದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಮುಲಯುದ್ಧವೇಕೆ? ನೀರಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಮೀನು ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಓಡಾಡುವುದೇ ನೀರಿ ನಲ್ಲಿ ಈಜುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮಾದರ್ಶವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮೇಲೆ ನೆಗೆದರೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುದು ದೆಲ್ಲವೂ ಅಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುದಾಗಿರ ಬಾರದೇಕೆ? ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಅನ್ನವೇ ಭಗವಂತನಾಗಿಬಿಡುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಉಗ್ರ ವಾದ ಇಂದ್ರಿಯದಮನದಿಂದ ಕಾಮನೇ ರಾಮನಾಗುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ ವಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ದ್ವಿತೀಯ ವಿನಾಹವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದು ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೀತೆ ದಿನ ದಿನವೂ ಸುಂದರಿಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ರೋಹಿಣಿಯಂತೆಯೇ ತೋರಿ ದಳು. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಮೋಹಿಸಿದಂತೆಯೂ ತೋರಿತು. ಅಂತಹ ಚಿಲುನೆಯಾದ ಮೃದುಸ್ವಭಾವದ ಹುಡುಗಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಕಠಿಣ ಅನಾಗರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಲಭಿಸಿದರೆ ನಾನು ರೋಹಿಣಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಸೀತೆಯ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಕಾರಮಾಡಿ ದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ರೋಹಿಣಿ ಜೀವದಿಂದಿದ್ದರೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಅವಳೇ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಗೆ ದೇಹ ಬೇರಾದರೂ ಆತ್ಮ ಒಂದಲ್ಲವೇ? ಎರಡನೆ ಮದುವೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತಾನೆ ಏನು? ಆದರ್ಶ ಜೀವಿಯಾಗಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವಾಗಿ ನಾನು ಮುಳುಗಿದೆನು. ಸೀತೆಗೆ ಸೋತೆನ್ನು. ಆದರೆ ಸೀತೆಗಾಗಿಯೇ ಸೋತೆನೆಂದೂ, ಅಂತಹ ಸೋಲು ಮಹಾತ್ಯಾಗ ವಾದುದರಿಂದ ಆದರ್ಶ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಸಂತೋಷಿಸಿದೆ.

* * * *

ನಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಮಹಾ ವಾದ್ಯಘೋಷದಿಂದ ಅನುರಣಿತ ವಾಯಿತು. ದೂರದ ಊರುಗಳಿಂದ ಸುಭಾಷಿತವಾದ ಬಂಧುವೃಂದವು ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿತ್ತು. ತಳಿರ ತೋರಣಗಳು ಬಾಗಿಲು ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆದುವು. ಕದಿನಿಗಳು ಗುಡುಂ ಗುಡುಂ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿದುವು. ಸಸಂಭ್ರಮಿತರಾದ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸಹಸ್ರಕಂಠ ತುಮುಲಧ್ವನಿ ವಿನಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ನನ್ನ ದಿಬ್ಬಣ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟಿತು. ಮುಹೂರ್ತ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಧಾರೆಯೆರೆಯಲು ಜೋಯಿಸರು ನಿಂತರು. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯೂ ನಿಂತಳು. ಸುಲಗ್ನ! ಸಾವಧಾನ! ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ವಾಯು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾಗಿ! ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಶಚೀದೇವಿ ಇಂದ್ರರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಸರಸ್ವತಿ ಬ್ರಹ್ಮರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ವಾರ್ವತೀ ಪರ ಮೇಶ್ವರರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ! ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಾಗಲೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪದೇಪದೇ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಕರೆಯುವುದೂ ಮಾನವರ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವುದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂದು ಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ, ಜನರ ಕೋಲಾಹಲ ವನ್ನು ಸೀಳಿ, ಕದಿನಿಗಳ ಧಂಕಾರವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ, ಜೋಯಿಸರ ಮಂತ್ರ ಘೋಷವನ್ನೂ ಉಚ್ಚಳಿಸಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅಂತ ರಾತ್ಮನ ವಾಣಿಯೊಂದು “ನೀನು ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿ! ನೀನು ಪತಿತ!

ನೀನು ಮೋಸಗಾರ!” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿತು. ಆಲಿಸಿದೆ; ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು! ಆ ವಾಣಿ ಬರಬರುತ್ತ ಸಮಾಪನಾದಂತಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಅದು ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿಯ ವಾಣಿಯಂತೆಯೇ ಇತ್ತು! ಅಧೀರನಾದೆ! ಮೈ ಬೆವರಿತು! ಜನರ ಸಂದಣಿಯಿಂದ ಹಾಗಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನವಟ್ಟೆ. ನಾನೋದಿದ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ವಾಣಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ. ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ಶೂನ್ಯಮಾಡಲು ಸಾಹಸಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ! ಜನರ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರು. ತಣ್ಣೀರು ಎರಚಿದರು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಜನರ ನೂಕುತಾಕಿನಿಂದ, ಆ ದಿನದ ಅಲ್ಪಾಹಾರದಿಂದ, ನೆಕೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಿತು ಎಂದರು. ನಾನೂ ಹೌದು ಎಂದೆ.

ನನ್ನನ್ನು ಮಂಟಪದ ಹೊರಗೆ ತಂದರು. ಮೇಲೆ ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಣ ಸುಶೋಭಿತನಾಗಿದ್ದ ಸುಧಾಕರನ ಶೀತಲ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಂಡಲವು ಅಪಾರ ಅನಂತ ಮೇಘರಿಕ್ತ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮುಗುಳುನಗೆ ನನಗೆ ಬಹು ದೂರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮಾದರ್ಶದ ಕನಿಕರದ ಕಿರುನಗೆಯಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹನಿತುಂಬಿತು. ಕಂಬನಿಗಳು ಮಾಲೆಮಾಲೆಯಾಗಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಇಳಿದುವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ನನ್ನ ರೋಹಿಣಿ ನಿಜವಾಗಿ ಮೃತಳಾದಳು !



ಔ ದಾ ಯ್

ನಾನು ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮಲ್ದಾರನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನನ್ನ ಮಂಡ್ಯದ ಸ್ನೇಹಿತ ರೆಲ್ಲ ನಾನು ಉತ್ತರ ಧ್ರುವಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಟೆನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಹಳ ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಲು “ಅಯ್ಯೋ ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ! ಬಹಳ ಕಷ್ಟ! ಮಲೇರಿಯಾ! ಮಳೆ! ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳಿದ್ದವರು ನೀವು. ಸೊಳ್ಳೆ ವಿಪರೀತವಂತೆ” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಕವಿಗಳು ನರಕದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಕವಿಗಳಿಗೆ ನರಕದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದೆಷ್ಟೋ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದೂ ಅಷ್ಟೆ!

ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಸಾರದೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆ ಸಿದಾಗ ನನ್ನ ಮಂಡ್ಯದ ಸ್ನೇಹಿತರ ಕಲ್ಪನೆಯೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಕತೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಮಲೆನಾಡೇನೋ ಹೌದು. ಮಳೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು. ಮಲೇರಿಯಾನೂ ಇದೆ, ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ; ಅಥವಾ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ. ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾಯೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಲೇರಿಯಾ ಬಿಡದು. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಯೆಗೆ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಲೇರಿಯಾಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮಲೇರಿಯಾ ಎಲ್ಲಿತಾನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ! ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರೋಗ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಮನೋಹರ ವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು! ಊರು ಮಾಲೆಮಾಲೆಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ ಹಸುರು ಮಲೆಗಳ ಹದುಳ ತಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಲಿಬಿಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಯೇ ತುಂಗಾನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ,

ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಾಕ್ಷಸರೇನೋ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು.

ಇತರ ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರ್ಟಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿರ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಸಂಭವಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಆ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣವೇನೋ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಆರಂಭ ಶೂರತ್ವ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಾವುದೆಂದರೆ: ಅಲ್ಲಿ ಈಗ ವಾಳಾಗಿರುವ ಹೆಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ. ಮೂಲಧನವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರೈಸಿ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾನೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳೋ, ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅಂತೂ ನಾನು ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಸಂಚಾರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೊಳೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡವೇನೋ ವಾಳಾಗಿದ್ದುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯವೆಂದರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಯಾಮದ ನೆವ ದಿಂದ ಬಹುದೂರ ಸಂಚಾರ ಹೋಗುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಂತಹ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎತ್ತ ಕಡೆ ಹೋದರೂ ಮೈಗೆ ವ್ಯಾಯಾಮ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ. ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನ ವಾಯುಸಂಚಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಾಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿದುಕೊಂಡು, “ಇದೇನು ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರೇನೋ? ಬರಿಯ ಕಾಡು. ಐದು ಗಂಟೆಗೇ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳ ಕಾಟ. ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. ನಾನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತ, ಇನಿಯಳ ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿನಾದ ವಿರಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸುಮನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ದಿನ- ನಾನು ಹೋಗಿ ಇನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ - ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವುದು ಆರೂವರೆ ಗಂಟೆಯಾಯಿತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವನಗಳ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟೆ. ಆಗಲೇ ಕತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನವಾದ್ದರಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳಕಿರುವುದೆಂದು ಧೈರ್ಯವಿತ್ತು. ನಮ್ಮಾಕೆ “ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ” ಎಂದು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಲೀಸು ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು “ನೀನೂ ಹೋಗಿ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ” ಎಂದರು. ನಾನು ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿ “ದೂರ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮತೀರ್ಥದ ಬಂಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈಗ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮಾಕೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹಟಹಿಡಿದ ರಾಮುವನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ರಾಮತೀರ್ಥಕ್ಕೂ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ.

ನಾನು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಶೃಂಗೇರಿಯ ಸ್ನಾನ ಘಟ್ಟವೂ ಕೂಡ ರಾಮತೀರ್ಥದಷ್ಟು ರಮಣೀಯವಾದುದಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ರಾಮತೀರ್ಥವು ತುಂಗಾನದಿಯ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಇರುವ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಮಂಟಪ. ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಡಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ತೊಳೆಯಲಾರದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತೊಳೆದನಂತೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳು ಅನೆಗಳಂತೆಯೂ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳಂತೆಯೂ ಮಲಗಿವೆ. ನದಿಯ ನೀರು, ಕಲ್ಲುಗಳಮೇಲೆ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಬಗ್ಗಡವಾಗದೆ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಹಾರಿ ಜಾರಿ ತುಂತುರು ತುಂತುರಾಗಿ ನೊರೆನೊರೆಯಾಗಿ ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹೊಳೆ ಹರಿದೂ ಹರಿದೂ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ನುಣುಪಾಗಿಹೋಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ನೀರು ಘೋರ್ಣಾಯಮಾನವಾಗಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹಾಸುಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲುಬಂಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಒರಳುಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ಒರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಲಿಯಂತೆ ಗುಂಡಾದ ಹರಳುಗಳು ಕಲ್ಲು ಇಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಗಳಂತೆ ಸೊಗಸಾಗಿವೆ.

ನಾನು ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಟನದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದ ದಿಗಂತದ ಹಸುರು ಮಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಿಂಗಳು ಮೂಡಿದನು. ದವ್ವಗೆ ದುಂಡಗೆ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಹೊನ್ನಿನ ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾವರ್ಷವನ್ನು ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಚಿಲ್ಲುತ್ತ ಮೂಡಿ ಬಂದನು. ಪೂರ್ಣಮಾನಿಶಾಕಾಂತನ ಆಗಮನ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆಂದು ಬಾನ್ವೇವಿ ಗಗನವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಚಿಸಿದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಂತೆ ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪುಡಿಮುಗಿಲು ಬಣ್ಣವೇರಿ ಸುಣ್ಣದ ನೀರಿಗೆ ಅರಸಿನವೆರಚಿದಂತೆ ನಸುಕೆಂಪಾಯಿತು. ರಮಣೀಯವಾಗಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ರಮಣೀಯತರವಾಯ್ತು. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಧುಮುಕುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಳೆಯ ನೀರು ತಿಂಗಳಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಿಣುಕು ಹುಳುಗಳಂತೆ ಮಿರುಗತೊಡಗಿತು. ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಬಹು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸು ತಿತ್ತು. ದೂರ ವಶ್ಪಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪರ್ವತ ಕಂದರಗಳ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಪರ್ವತಗಳ ಇಡುಕಿನಲ್ಲಿ ನುಸಿದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವ ತುಂಗೆ ಅನಂತದಿಂದ ಮಿಂಚಿ ಮರಳಿ ಅನಂತದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವ ದಿವ್ಯಭಾವದಂತೆ ಮಂಗಳ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರಿದಳು. ನದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಿಗಂತ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಎರಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಶ್ಯಾಮಲ ವನಮಾಲೆಗಳು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿರುಳಿನ ಹೊಂಗನಸಿ ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಪಸುರ್ಗಡಲ ವರ್ಧೆರೆಗಳಂತೆ ಮಾಲೆಮಾಲೆಯಾಗಿ ರಂಜಿಸಿದುವು. ಹೊಳೆಯ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಳಿ ಮರಗಳು ಎಲರೊಡನೆ ಮೊರೆದು ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ನಡುನಡುವೆ ಕೌಮುದಿಯ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಗಗನತಲದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ ತೇನೆಹಕ್ಕಿಯೊಂದರ ಮಧುರಧ್ವನಿ ವಿರಹಿಯಾದ ಅಶರೀರ ಗಂಧರ್ವನ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿತ್ತು. ನದಿಯ

ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಆಗಾಗ ಘಂಟೆಗಳ ಲಾಹರವವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಊರಿನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕ ವಿಕಟ ನಿರ್ಘೋಷವೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನಗಳು ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾನು “ಅಯ್ಯೋ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪತಿತರಾಗುವ ಸಾಧಕರಂತೆ ತಿಂಗಳು ಮೂಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎದ್ದುಹೋದರಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕೆನು. ಅಂತೂ ಸ್ಥಳವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಜನವಾಯಿತು. ನಾನು ಸೊಬಗನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಕುಳಿತಿಡಿದೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಬಂಡೆಗಳ ನಡುವೆ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಬೆಳ್ಳಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಳಲು ದಿಣ್ಣೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ನಡೆದು ಬರುವ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೇ! ಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವರುಟ್ಟದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೇ ಅಧವಾ ನಾನಿದ್ದ ಕಡೆಗೇ ಬರುವಂತಿತ್ತು. ನನ್ನಂತೆಯೇ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನ್ನು ಸವಿಯಲು ಬಂದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ರಸಿಕರಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ, ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರುತ್ತ ಬರುತ್ತ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಮೀಪವಾಯಿತು. ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆ ತೀಡುತ್ತಿದ್ದ ನಸುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಟಪಟ ಸದ್ದುಮಾಡಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಡುತ್ತಿರಲು ವ್ಯಕ್ತಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದಿತು. ಆ ಧ್ವನಿ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ನಾನೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಫಕ್ಕನೆ ಗುರುತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿ “ತಮಗೆ ನನ್ನ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ” ಎಂದಿತು.

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿ ನೋಡಿ “ಡೇವಿಡ್ ಮಾಸ್ಪರಲ್ಲವೇ?” ಎಂದೆ.

“ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ. ನೋಡಿ ಬಹಳ ಕಾಲವಾಯಿತು.”

“ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಎದುರಾಗಿಯೆ ಹಾಸು ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.

ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡದೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆಗ್ಗೂ ಈಗ್ಗೂ ಬಹಳ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿದ್ದರು. ದೇಹ ಕ್ಷೀಣಿಸಿಹೋಗಿತ್ತು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಧ್ವನಿಯೂ ವಾತಾಳ ಸ್ವರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಅಂಗಭಂಗಿಯೆಲ್ಲ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಪಟ್ಟವರಂತಿತ್ತು.

ನಾನು ನಮ್ಮೂರಿನ ಎ. ವಿ. ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಮೇಷ್ಟ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಹೊಡೆತ ತಿಂದಿದ್ದೆವು. ಡೇವಿಡ್ ಮಾಸ್ಪರೆಂದರೆ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ಭಯ. ಒಂದುಸಾರಿ ನಮ್ಮೂರಿನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತನು. ಮರುದಿನ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಾದ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅದನ್ನೇ ಕುರಿತು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು “ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯುವುದು ಬಹಳ ಸುಖವಂತೆ” ಎಂದು ತಾನು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕಾರ್ಯತಃ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಯೇ ವರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಕೈಕೊಂಡ ಸಾಹಸದ ಅನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಗಣನೆಗೆ ತರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕಿಟ್ಟುವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆವು. “ನೀನೇನೂ ಹೆದರಬೇಡ, ಸಾಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿಬಿಡು; ನಾವು ಮೇಲೆತ್ತಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ನಿನಗಾದ ಸುಖವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು,” ಎಂದೆವು. ಅವನೂ ಒಪ್ಪಿದನು. ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರು ಸೇರಿ ಅವನನ್ನು

ಎದೆಯೆತ್ತರ ನೀರಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮುಳುಗಿಸಿದೆವು. ಅವನು ಐದಾರು ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಮ್ಮಿ ಒದ್ದಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕರಾರಿನಂತೆ ಅವನು “ಸತ್ತೇ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಅಮುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಬರಿದೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದುಮಿದೆವು. ನೀರಿನೊಳಗೆ ಕೂಗಲಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೂಗಿದರೆ ಕೇಳಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆಗಿನ್ನೂ ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಒದ್ದಾಟ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗಿಬಿಡುವುದೋ ಎಂದು ಭಯನಾಯಿತು. ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮವರು ವಿಧವಿಧವಾದ ಸ್ವರ ಮತ್ತು ಕರತಾಳಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುತ್ತಬರುತ್ತ ಕಿಟ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಸುಖಾನುಭವದ ಚಿಹ್ನೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಪರೀಕ್ಷೆ ಜಯಪ್ರದವಾಯಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಡೇವಿಡ್ ಮೇಷ್ಟರು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಆಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆರೆಯ ಹಸುರಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಪೂಜೆಯೂ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನರಂಗದಲ್ಲಿ ಡೇವಿಡ್ ಮೇಷ್ಟರೊಬ್ಬರು ಬಹುಮುಖ್ಯ ನಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಬೆಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ನನ್ನೆದುರು ಕುಳಿತ ಕೃಶವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಹಿಂದಿನ ನೆನಪುಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಸದಾಗಿ ಚಿಗುರಿದಂತಾಯಿತು. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಮ್ಮೊಳಗಿನವರು ಯಾರಾದರಾಗಲಿ ಒಬ್ಬರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಮಗೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದೂರ ಕಾಲವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದಾಗ ಕೂತುಕೊಂಡ ಡೇವಿಡ್ ಮೇಷ್ಟರು ಮಾತಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ; ಅಲುಗಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ವ್ಯಸನ ಭಾರದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ಕುಳಿತಂತೆ ತೋರಿತು. ಬಹಳ ಕಾಲದಮೇಲೆ

ಭೇಟಿಯಾದ ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿದೆ.

“ನೀವೀಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೇನು?” ಎಂದೆ.

“ಹೌದು; ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ” ಎಂದರು. ಅವರು ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಬಹು ಕಾಲ ವಾದಂತೆ ತೋರಿತು.

“ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾದ್ದು ಯಾವಾಗ?”

“ಏನೋ ಸ್ವಾಮಿ! ನನ್ನ ಗೋಳು ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೂ ಬೇಡ ವಾಗಿದೆ!”

“ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ?”

“ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು!” ಎಂದು ನೀಳವಾಗಿ ಸುಯ್ದರು.

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಿಶ್ರಾಂತನಾದೆ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರ ಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಆಡಿದರೂ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ನೋವನ್ನು ಮರಳಿ ಕೆಣಕಿ ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

“ತಮಗೆ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದೆ.

“ಒಬ್ಬನು ಇದ್ದ” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನೀಳವಾಗಿ ಸುಯ್ದರು. ಸುಯ್ದವರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಕಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ದುಃಖವೆಲ್ಲ ಒಂದೇಸಾರಿ ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆದು ಧುಮುಕಿದಂತಾಯಿತು. “ಅಯ್ಯೋ, ನಾನೇನು ವಾವಮಾಡಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೋ ನಾನರಿಯೆ. ನನ್ನ ಮೊದಲನೆ ಹೆಂಡತಿ ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸುಖ ವಾಗಿ ಆರುನರ್ವ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿದೆವು. ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವಾದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದೆವು. ಆಕೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಕೂಸನ್ನು ಹೆತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು.”

ಡೀವಿಡ್ ಮೇಷ್ಟರು ಆಗತಾನೆ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತವರಂತೆ ಅಳ ತೊಡಗಿದರು. ನನಗೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು. ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರು:

“ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಕೊನೆಗಾಣಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಅನಿಷ್ಟ. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಪತ್ನೀವಿಯೋಗ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೇ ನೆನೆದೆ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಗುವನ್ನು

ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳು ಸಾಕಿದೆ. ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಡೆಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಪಡುವುದೆಂದು ಪುನಃ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಆಲೋಚಿಸಿದೆ.

“ನಾನು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಯೇ ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಇರುವವಳು ತಾಯಿಯೇ ಏಕೆ ಆಗಿಬಿಡಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದೆ. ಆಕೆಗೆ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯ ಕೆಲಸವಿತ್ತು.

“ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯ ನಡತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಾಗತೊಡಗಿತು. ಮಗುವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದವಳು ಈಗ ಔದಾಸೀನ್ಯದಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಮೊದಲು ನನ್ನೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ಕಠಿಣವಾದುವು. ನನ್ನ ಸಂಸಾರವೆಂದರೆ ಆಕೆಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹುಟ್ಟಿತು. ನನಗೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಂದುವೆಚ್ಚಕ್ಕಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಸಾಲವಾಯಿತು. ಮಗುವೂ ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು..ಕಡೆಗೆ ಆಕೆಗೂ ಆಕೆಯ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇರುವ ದುಷ್ಟಸಂಬಂಧವೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.. ಆದರೂ ನಾನು ಔದಾರ್ಯದಿಂದ, ಸಾಗರಸದೃಶ ವಾದ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಜೀವನಯಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ..ಸ್ವಾಮಿ, ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಔದಾರ್ಯತೋರಿಸಬಹುದು; ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟು ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸ ಬಹುದು; ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂದವನನ್ನೂ ‘ಕ್ಷಮಿಸು ದೇವ’ ಎಂದು ಕ್ರಿಸ್ತ ಸ್ವಾಮಿಯಂತೆ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸಬಹುದು.. ಆದರೆ ನಾನು ತೋರಿಸಿದ ಔದಾರ್ಯ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದುದೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ!..ನನಗೆ ಆ ಊರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಬೇಡ ಎಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡೆ. ಕಡೆಗೆ ಆಕೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ಎಂದು ಬರೆದು

ಕೊಂಡೆ.. ಅಯ್ಯೋ ಆ ಮಗುವು ಆಕೆಯನ್ನೇ ತಾಯಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು!.. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಎಷ್ಟು ನೊಂದೆನೋ ಈ ಕಲ್ಲಿಗೇ ಗೊತ್ತು! ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ!.. ಒಂದು ದಿನ ಕಾಗದ ಬಂತು, ಮಗು ತೀರಿಹೋಯಿತೆಂದು! ನನಗೂ ಈ ಲೋಕ ಮಯ ಭೂಮಿಗೂ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮುದ್ದಾದ ಪುಟ್ಟ ಬಂಧನವು ಹರಿದುಹೋಯಿತು.. ನಾನು ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗುವನ್ನು ಹೂಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಕಂದನ ಗೋರಿಯ ಬಳಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅತ್ತೆ.. ಮಗು ಅನಾದರದಿಂದಲೇ ತೀರಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.. ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದೆ.. ನನಗೆ ಜಗತ್ತೇ ಒಲ್ಲದಾಯಿತು. ಮಗುವನ್ನು ನೆನೆನೆದು ಅಳುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಯಿತು.. ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಓದಿದೆ. ಯಾವುದೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿ ಕಡೆಯ ದಿನವನ್ನು ಕಾಯುವರು ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ, ಸತ್ತರೆ ನನ್ನ ಮೊದಲನೆ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಸೇರ ಬಹುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಯುವುದು? ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪಾಪ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಂತನು ನನ್ನ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆವನ್ನು ಪಾಪ ವೆಂದು ಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಅಂತೂ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಲೋಕ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ. ಲೋಕ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಡಿಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷಯರೋಗವೂ ತನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಳಸುವ ರೋಗಿಯನ್ನು ಹೇಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯ ಬಹುದಲ್ಲವೆ?

“ಮುಂಗಾರು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಈ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.. ನಾನು ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎರಡನೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಿಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವಳೆಂದೇ ಬರೆದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಲೋಕ ನನಗಾದಂತೆ ಅವಳಿಗೂ ವಿಷಮಯ ವಾಗಿಬಿಡುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯ ಎರಡನೆ ಮದುವೆಗೆ

ಅಡಚಣೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಎದೆಗರಗಿದೆ. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಮಗು ಸತ್ತು ದನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದುದನ್ನೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಒಡ್ಡಿದ್ದೆ.....

“ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿತ್ತು. ಸೋನೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಸಾವಿಗಿಂತಲೂ ಸಾಯುವ ನೋವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದುವು. ಆ ನೋವಿನ ಮುಂದೆ ಸಾಯುವ ನೋವು ಕಿರಿದಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬಾಳುವೆನು ಎಂಬ ಆಹ್ಲಾದವೆ ಹೊಳೆಯ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ, ಕರೆಯುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.. ಹಾರಿಬಿಟ್ಟೆ!.. ಪ್ರವಾಹವು ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂಡೆಯಿಂದ ಬಂಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು.. ಅಯ್ಯೋ ಹಾರಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಎಂದು ಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಬಂಡೆಯನ್ನೇರಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ನಿಷ್ಕರುಣ ವ್ರವಾಹ ನನ್ನನ್ನು ಬಡಿದು ಬಡಿದು ಮುಳುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು!....”

ನಾನು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ “ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿ?” ಎಂದೆ. ಯಾರೋ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕಿಲಕಿಲ ನಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ನೋಡಿದರೆ ಡೇವಿಡ್ ಮೇಷ್ಟರು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಳ್ಳಿಗಳು ಕಾಡುಗಳಮೇಲೆ ಮಲಗಿತ್ತು. ಹೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಬೆವರಿತು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಅವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಜವಾನರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಆದರೂ “ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರೋ ನೀವು?” ಎಂದು ಗದರಿದೆ.

“ಅಮ್ಮಾವರು ಕಳಿಸಿದರು. ಗಂಟೆ ಒಂಬತ್ತಾಯ್ತು. ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಎಂತ” ಎಂದರು.

“ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕಿರೇನೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದರು.

“ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತೇ?” ಎಂದೆ.

“ನಾವು ಬಂದದ್ದು ಕಂಡು ಒಂದು ಹಾಲಕ್ಕೆ ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡು ಹಾರಿಹೋಯಿತು, ಸ್ವಾಮಿ.”

ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ರಾಮತೀರ್ಥ! ಚಂದ್ರ, ಆಕಾಶ, ಮುಗಿಲು, ವನ, ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿ, ನದಿ, ಬಂಡೆ, ಮಳಲು ದಿಣ್ಣೆ—ಎಲ್ಲವೂ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಯಾವುದೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಔದಾರ್ಯ ಬೇಕು! ಕಡಿದು ಓಡುವ ನಾಗರ ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಣಲು ಔದಾರ್ಯವಿರಬೇಕು! ಎಂದು ಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ.

ಯಾರೊಡನೆಯೂ ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಲಿಲ್ಲ.

‘ಗಂಟು’ ಅಥವಾ ಗುಪ್ತಧನ

ಜೈತ್ರ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂಕುಮವರ್ಣದ ಮುಗಿಲುಗಳಿಂದ ತುಳುಕಿ ಬಂದು ನಾಡು ಕಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬಿ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಮುಂಗಾರಿನ ಮೊದಲ ಮಳೆಯು ತೊಯ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಸುರುಹುಲ್ಲು ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮಿದಂತಿತ್ತು, ಮೆತ್ತೆ ಹಾಸಿದಂತಿತ್ತು; ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ ಹುರುಪು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು; ಚೇತನ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೊಂದು ಮೂಕನಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಂತೂ ಹಸುರಿಗೆ ಹಸುರೇರಿ ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಬಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲ ಹಸುರೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಸುರು ಹೊಂಬಿಸಿಲುಗಳ ಸವಾಗಮದ ರಮಣೀಯತೆ ಸ್ಥೂಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಭಾವಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸವಿಗನಸಿನ ಎಲ್ಲೆಯ ವರೆಗೂ ಎಳೆದೊಯ್ದಿತ್ತು. ಹೊರಸು, ಲಾವುಗೆ, ಗಿಳಿ, ಕಾಮಳ್ಳಿ, ಕಾಜಾಣ ಮೊದಲಾದ ಸಾವಿರಾರು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬೈಗು ಹಾಡುಗಳಿಂದ ನೋಟದ ಸೊಂಪಿಗೆ ಇಂಪುಗೂಡಿ ನಮ್ಮ ತಿರುಗಾಟ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು.

ಅಂದು ನಾವು ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ನಂಟರೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ನಂಟರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರಾದ ಮಂ-ರವರು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಆ ರೀತಿಯ ತಿರುಗಾಟ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಅದರೂ ನನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತೂ ಮಿತ್ರರ ಸರಸವಾಕ್ಯಗಳೂ ವಿನೋದಗಳೂ ಹಾಸ್ಯಪರಿಹಾಸ್ಯಗಳೂ ಸುತ್ತಣ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯದಂತೆಯೇ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದ್ದುವು.

ನಾವು ಸಂಚಾರ ಹೊರಟ ಸ್ಥಳ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದೋರಿ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಣ್ಣ ಮೊದರು ಕುರುಚಲು ಗಿಡಗಳಿಂದ ಬಯಲು ಬಯಲಾದಂತಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಟುತ್ತ, ಹಲಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಮುಂದುವರಿದೆವು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಮಂ—ರವರು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು “ಇಲ್ಲೊಂದು ಗಂಟು ಕಿತ್ತ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ನೋಡುತ್ತೀರೇನು?” ಎಂದರು. ನಾನು “ಎಲ್ಲಿ, ನೋಡಲೇಬೇಕು” ಎಂದೆ. ಸರಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಗಂಟು ಕೀಳುವುದರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಹೊರಬಿದ್ದು, ನಾವು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಥಾವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋದೆವು.

‘ಗಂಟು ಕೀಳುವುದು’ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡಬೇಡಿ. ಅದೊಂದು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ. ‘ಗಂಟು’ ಎಂದರೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನವರು ಹೂಳಿಟ್ಟ ಧನ! ಇಂದಿನವರು ಹೂಳಿಟ್ಟರೆ ಅದು ‘ಗಂಟು’ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಡಿ. ಇಂದಿನವರಾಗಲಿ, ಹಿಂದಿನವರಾಗಲಿ ಧನವನ್ನು ಹೂಳಿದರೆ ಗಂಟು ಗಂಟೆ! ಆದರೆ ಇಂದಿನವರ ಪದ್ಧತಿ ಹೂಳುವುದಲ್ಲ; ಹೂಳಿದ್ದನ್ನು ಕೀಳುವುದು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಭೂಗರ್ಭಶೋಧನೆಯ ಕಾಲವಷ್ಟೆ! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದಿನವರಿಗೆ ಕೂಳಿಡುವುದಕ್ಕೇ ಧನವಿಲ್ಲ; ಹೂಳಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಬೇಕು? ಈಗ ಹಣವಿದ್ದವರು ಅದನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕಡಲಾಚೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ!

ಈಗ ನಿಮಗೆ ‘ಗಂಟು’ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ‘ಕೀಳುವುದು’ ಎಂದರೆ ಏನು? ‘ಕೀಳುವುದು’ ಎಂದರೆ ಕೀಳುವುದು! ಇದೊಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಎಂದು ನಗಬೇಡಿ. ಅನೇಕ ಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರೇನು? “ಜನಮೇಜಯರಾಯ=ಜನಮೇಜಯರಾಯನೇ, ಕೇಳು=ಕೇಳು” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದವರೂ ಆಗಿರುವವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಕೆಲವುಸಾರಿ

ಅರಗಿಳಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀರ ಎಂದೂ, ಬೆಳಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ದೀಪ್ತಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ— ಹುಡುಗರ ದಾರಿಗೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೀಪ್ತಿ, ರಾಜಕೀರಗಳು ಅಡ್ಡಹಾಯ್ದರೆ ಬೆಳಕು ಅರಗಿಳಿಗಳು ಬಂದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು.

‘ಕೀಳುವುದು’ ಎಂದರೆ ಕೀಳುವುದು ಎಂದೇನೋ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ಗಂಟು ಕೀಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಟು ಕೀಳಲು ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿದ್ದಾರೆ; ಮನೆ ಹಾಳುಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ; ಗಂಟುಕಿತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರಿದ್ದಾರೆ, ದರಿದ್ರರಾದವರಿದ್ದಾರೆ. (ಟಿಪ್ಪಣಿ— ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರಿಗಿಂತಲೂ ದರಿದ್ರರಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಜಾಸ್ತಿ.) ನಾನು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಲೇಖನವೂ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಥಮಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾಯಿತು. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಗಡ್ಡದ ಕೂದಲುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಗಡ್ಡವಿಲ್ಲದ ಗಂಡಸಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಗೌರವವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನೇಕರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಗಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮದ್ಗಾಂಭೀರ್ಯ! ಗಡ್ಡ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಗಾಂಭೀರ್ಯ! ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೂ ಗಡ್ಡದಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ! ಗಡ್ಡದಮೇಲೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅವರೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗಡ್ಡ ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟರೆ! ದೇವರೇ ಗತಿ! ಲೇಖನಗಳಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಲೇಶವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಟು ಕಿತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಲು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಸಾಗಿದೆವು. ಹೋಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಕಾಡು ದಟ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಕೊರಕಲು ಕೊರಕಲಾದ ಗಾಡಿದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿದೆವು. ಮಂ—ರವರು ದೂರದ ಒಂದು ಕಾಡು ಮರವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ “ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ!” ಎಂದರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆದೆವು.

“ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ! ಇಲ್ಲಿ! ” ಎಂದರು.

“ ಓ ಹೋ ಹೋ ಹೋ ಹೋ! ” ಎಂದು ಹತ್ತಾರು ಕೊರಳುಗಳು ಕೂಗಿಕೊಂಡವು.

ನಾವು ನಿಂತಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡಾಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಂದೂವರೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಮಾರು ಅಗಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಣಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಹಸುರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಭೂತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಿಟ್ಟು ಕೆಂಗೂಳೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಏನಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸೇದುವ ಬಾವಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ! ”

“ ಏನು, ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೇನು? ”

“ ಅಲ್ಲೀ, ಎಷ್ಟು ಜನ ಎಷ್ಟು ದಿನಸ ಅಗೆದರು ಇಲ್ಲಿ? ”

“ ಮನೆಯಿಂದ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಅಗೆದಿದ್ದಾರೆ ಅಂದ್ರೆ! ”

“ ಏನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿತೋ? ”

“ ಎಂಥದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು? ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು! ”

“ ಅಲ್ಲೀ, ಇಲ್ಲಿ ಗಂಟೆದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು? ”

“ ಯಾರು ಹೇಳಾರೆ? ಈ ಮರ. ”

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆರಗಾಗಿ ಆ ಮರದಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಮಂ—ರವರು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕು ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದರು.

“ ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿ, ಗುರುತು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮರದಲ್ಲಿ ಕೈ ಬಂದರಾಗಲಿ, ಚಿಟ್ಟಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿಕೆ ಬಂದರಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಟು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಗುರುತಂತೆ. ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೂ ಕೈ ಬಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ದೂರವಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಆಳದಲ್ಲಿ ನೆಲದೊಳಗೆ ಗಂಟು ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ... ”

ಮರಕ್ಕೆ ಕೈ ಬರುವುದೆಂದರೆ, ಬೇರಿನ ರೂಪದ ಕೊಂಬೆಯೊಂದು (ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ) ಮರದ ಮೈಯಿಂದ ಮೂಡಿ ನೆಲದ ಕಡೆಗೆ

ಮುಖ ಹಾಕುತ್ತದೆ, ಕೈಮರವು ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮರದ ಕೈ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮರಗಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಕೈ ಬರುವುದು ಬಹಳ ಅಪೂರ್ವವಾದುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳು ಅದಕ್ಕೊಂದು ವಿಶೇಷಾರ್ಥಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಕೈ ಗುಪ್ತ ಧನವಿದೆಯೆಂದು ಮರ ಮಾಡುವ ಸನ್ನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಗೆಯುವಾಗ ಭೂತ ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ತದ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಂತ್ರ ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಧನ ಲಭಿಸಲಿರುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚವಾದರೇನಂತೆ! ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾಗಿ ಆಶಾಭಂಗವಾದರೆ (ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?) ಏನೋ ನನುಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ವಿರಲಿಲ್ಲ, ಗಂಟು ಮಾಯವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ಅಲ್ಲಿ ಗಂಟಿರಲಿಲ್ಲ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದು ಮೂರ್ಖತನ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಂಟು ಕೀಳುವ ಸಾಹಸ ಬಹು ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಜನರು ಕಣ್ಣೆರೆದಿಲ್ಲ; ನಂಬಿಕೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಹಿಂದೆ ಯಾರಿಗೋ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಧನ ಲಭಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಫಲವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಫಲವಾದ ನೂರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಜನರು ಲಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವಿರುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗಂಟು ಕೀಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಂತಹ ಸಾಹಸಗಳು ಎಷ್ಟು ಜರುಗಿಲ್ಲ! ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳಂತಹ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ವಾಸ್ತವಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮರಕ್ಕೆ ಕೈ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಮೈಗಳ್ಳನೂ ಕೂಡ ಹಾರೆ ಗುದ್ದಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳೂ ಮೈಮುರಿಯುವಂತೆ ಅಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೃಷ್ಟ, ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ, ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ಅನಿರ್ವಚನೀಯ — ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು ಎಷ್ಟು ನೀರಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಎಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಗಂಟು ಕಿತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದವು. ಆಗಲೇ ಬೈಗುಗವು ಮುಸುಗುತಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂ-ರವರೂ ಇತರರೂ ಗಂಟು ಕೀಳುವ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರು. ಒಬ್ಬನು ಗಂಟು ಕೀಳುವ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುತ್ತವನ್ನೆದು ನಾಗರ ಹಾವಿನ ವಿಷದಿಂದ ಮಡಿದನಂತೆ. ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಕೈಸ್ತ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳು ದಾರಿಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯ ತುಂಬ ಹಣವಿದೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕಿತ್ತು ತೆರೆದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಎರೆಯಹುಳುಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೈಸ್ತರು ಬಲಿಗಿಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರಿಂದ ಇದ್ದ ಗಂಟು ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ! ಹಿಂದೆ ಒಂದುಸಾರಿ ಗಂಟು ಕೀಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಜನ ಧೂರ್ತರು ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಘಟ್ಟದಮೇಲೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿ ಹುಡುಗನನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ!

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನಿಮಗಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆ? ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತೀರಿ! ಹೊತ್ತಾಯಿತೆ? ಅಥವಾ ಬೇಸರವಾಯಿತೇ? ಇರಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿಬಿಡಿ. ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಮೊಸರೂರು ಮಂಜಣ್ಣ ಒಬ್ಬ ಜಮೀನುದಾರರ ಒಕ್ಕಲು. ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದ ಕೈದ್ದ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಗದ್ದೆ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಡಕೆತೋಟವನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾನುವಾರುಗಳು ತನ್ನ ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಿವಿಬಾಲಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಚಹರೆ ತಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡನು.

ನೆರೆಯವರ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಹಾರೆ ಗುದ್ದಲಿ ಮೊದಲಾದ ಹತಾರುಗಳನ್ನು ಕದ್ದುತಂದನು. 'ಕಾಸಿಗೆ ಕಾಸು ಗಂಟುಹಾಕಿ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಅಂಟು ಹಾಕಿ' ಅಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಸಗಣೆ ಕೆಸರು ಹಿಡಿದು ಜಿಡ್ಡು ಜಿಡ್ಡಾದ ಅಂಗಿ 'ವಂಚೆ' ಬೋಸಿಗಳನ್ನೇ ಹರಿದು ಚಿಂದಿಚಿಂದಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಉಡತೊಡಗಿದನು. ಹೆಂಡತಿಗೆ 'ಮಿತವ್ಯಯ' ವನ್ನು ಕಲಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಕಾಟ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಕೆಲವು ಆಭರಣಗಳನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮಯಾತನೆಗಳಿಂದ ಮೊಸರೂರು ಮಂಜಣ್ಣನು ಮೊಸರೂರು ಮಂಜಣ್ಣನು ಗೌಡರಾದನು. ಅನೇಕರು ಅವನನ್ನು ಮಂಜಣ್ಣನು ಗೌಡರೇ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾತರನಾದನು. ಮಾರ್ಗ? ಮಂಜಣ್ಣ ಹಗಲಿರುಳು ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಭೂತಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವಿಧವಿಧವಾದ ಕಾಣಿಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುರಾಣ ಭಾಗವತ ರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಈಶ್ವರಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂಬಿದ್ದ ಆತನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅದ್ಭುತ ರೀತಿಯಿಂದ ತಾನು ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದಿನದಿನವೂ ಆ ಮಹಾಮುಹೂರ್ತವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಅಘಟನಘಟನಾಕಾರಿಯಾದ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮರಿಹಾಕಬಹುದೆಂದು ದಿನವೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ರೊಕ್ಕು ಚೊಕ್ಕವಾದುವೇ ಹೊರತು ಲೆಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದೇವತೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಣದ ಗಂಟನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಬಹುದೆಂದು ದಿನದಿನವೂ ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದನು. ಕಸಕಡ್ಡಿ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವೇ ಹೊರತು ಗಂಟು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗಂಟುದೊರಕಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಧಪ್ಪಧಪ್ಪನೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಹಣದ ಸದ್ದಾಗುವುದೋ ಎಂದು

ಆಲಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾಲುಕೀಲುಗಳು ನೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ನರಳಿದನೇ ಹೊರತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಗುಪ್ತ ಧನವಿಟ್ಟ ತಾಣ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದುದಿನ ಮಂಜಣ್ಣ ತನ್ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹಲಸಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ! ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಕುಲಾಯಿಸಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಾದನು. ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಆ ತೋಟದ ಭೂತನಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಕೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಗುಟ್ಟನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಸುದ್ದಿ ಬಯಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಯ. ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಗಂಟು ಕೀಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂತಸಿಶಾಚಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಭಯವೂ ಇದ್ದುವು. ಸರಿಯಾದ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ದಿಗ್ಬಂಧನಮಾಡದೆ ಗಂಟು ಕಿತ್ತರೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಗಳಿಂದ ವ್ರಾಣಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಆತನು ಕೇಳಿದ್ದನು. ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಗಂಟು ಕಿತ್ತ ಒಬ್ಬನು ಅದೇ ಮರಕ್ಕೆ ನೇಣಾಗಿದ್ದನಂತೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ರಕ್ತಕಾರಿ ಸತ್ತನಂತೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಿತಂತೆ. ಮಗುದೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿ ಅಸಹ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕಾಣತೊಡಗಿದನಂತೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ್ದ ಅನನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಗಂಟು ಕೀಳಲು ಸಾಹಸಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರವಾದಿ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಂಜಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ, ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಇದೆಯಷ್ಟೆ! ಇನ್ನೇಕೆ ಕಾರ್ವಣ್ಯ! ಭೂತ ಸಿಶಾಚಿಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೋಳಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರತಿ

ದಿನವೂ ತೋಟದ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊಂಗನಸುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆನಂದಪಡುವನು. ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು.

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಮಂಜಣ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಿದ್ದಿತು : ನೆರೆಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬೈರಾಗಿಯೊಬ್ಬನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು.

ಆ ಬೈರಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವ ವಾಗಲಿ, ಆಹಾರ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಲಿ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೋಪಗೊಂಡು 'ನಿಮ್ಮ ದನಕರುಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು. ಹಳ್ಳಿಯವರು ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಯಲು ಹೋಗಿದ್ದ ದನಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಾಯತೊಡಗಿದುವು. ಕಾರಣ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮದ್ದೂ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕಾಲ್ನಡೆಗಳು ಗತಿಸಿದಮೇಲೆ ಬೈರಾಗಿಯ ಶಾವನೇ ದನಗಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಆತನಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದರು. ಬೇಕುಬೇಕಾದಂತೆ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ಹಾಲು ಹಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣಿಕೆಯೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಬೈರಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅಭಯದಾನಮಾಡಿದನು. ತರುವಾಯ ದನಗಳು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ಬೈರಾಗಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿ ಜನಗಳು ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಂಕಟಗಳಿಗೂ ಬೈರಾಗಿಯ 'ಈಬೂತಿ' ಪ್ರಸಾದವೇ ಮದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನೆರೆಯ ತೊಡಗಿದರು.

ಆದರೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ದನಗಳ ಸಾವಿಗೆ ಬೈರಾಗಿಯ ಕೋಪ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಪ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯವರನ್ನು ಭಯಗೊಳಿಸಲೋಸುಗವೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗವೂ ಅವನು ದನಗಳು ಮೇಯುವ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷದ ಹುಡಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹುಲ್ಲಿನೊಡನೆ

ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಯವರು ಶರಣಾಗತರಾಗಲು ವಿಷಪ್ರಯೋಗ ನಿಂತಿತು; ದನಗಳ ಸಾವೂ ನಿಂತಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀವೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಡಿ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸನ್ನೇಸಿ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಶಾಸನಮಹಿಮೆಗೆ ದೈವಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇಂತಹ ಭೌತಿಕ ಕಾರಣಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಇಂತಹ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅದು ಇನ್ನೂ ಭಯಾನಕವಾದುದು. ಬಂಗಾಳಾ ಪ್ರಾಂತದ ಮೈಮೆನ್‌ಸಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನ ಕುಪಿತರಾದ ಫಕೀರರು ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕಾಲರಾ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಕೆರೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಶಾಸನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ರೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವಟ್ಟರೂ ನಾಗದೆ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನಿಂದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಫಕೀರರು ತಮ್ಮ ಕರಾಳ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿಮಾಡಿ ಐದೈದು ವರುಷ ಕಠಿಣ ಸಜಾ ವಿಧಿಸಿದರಂತೆ! ಮನುಷ್ಯರನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಹಿಂಜರಿಯದವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೆದರುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಮಂಜಣ್ಣ ಆ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಹೋಗಿ ಕಂಡನು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸನ್ಮಾನವನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೂ ನೀಡಿದನು. ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಳಕಿನ ರಾಶಿಯಂತಿದ್ದ ವಿಕಟಾಕಾರದ ಜಟೆ, ನೀಳವಾಗಿ ವೈಶಾಚಿಕವಾಗಿದ್ದ ದಾಡಿ, ಮೈತುಂಬ ಬಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೂದಿ, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಗದಂಡ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪತಾಕೆ, ಗುಡುಗುಡಿ, ಚೀಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರ ತಲೆಯೋಡು ಮತ್ತು ಎಲುಬುಗಳು — ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ರುದ್ರವ್ಯಕ್ತಿ ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಮಂತ್ರವಾದಿಯಾಗಿ ತೋರಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಂತಹ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳೂ ಹೆದರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು! ಮಂಜಣ್ಣ ತನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಗುಪ್ತ ಧನವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈವಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಬೈರಾಗಿಯೂ ಸುಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಇಬ್ಬರೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ

ರಾತ್ರಿ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಹಲಸಿನಮರದ ಬುಡವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಬೈರಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ವಿಕಾರಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ರಕ್ತವರ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಂಡವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಇಬ್ಬರೂ ಸುರಾ ವಾನಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಗೆಯಲು ಇನ್ನೊಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಬೈರಾಗಿ ಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಹೋದವನು ಒಂದು ದಿನ, ಎರಡು ದಿನ, ಮೂರು ದಿನ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಕಳವಳಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲ ವೃಥಾವಾಗುವುದೇ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬೈರಾಗಿ ಬಂದು ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಗಂಟು ಕೀಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಡುರಾತ್ರಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಬುಡವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಮಂಜಣ್ಣ ಬೈರಾಗಿಯ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಗೆಯತೊಡಗಿದನು. ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೂ ಕೈಮೂಡಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಒಂದಾಳು ಎತ್ತರವಿತ್ತು. ಮಂಜಣ್ಣ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೆಲಸಮಾಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದನು. ನಡುನಡುವೆ ಬೈರಾಗಿಯೂ ಅವನೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೆಂಡ ಕುಡಿದರು. ಬೈರಾಗಿ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕುಂಕುಮ ದಾನವಾಳದ ಹೂವು ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಕುಣಿಯೊಳಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದೀವದ ಕೆಂಪು ಬೆಳಕಿ ನಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕರಾಳಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ನಿಶಾಚರರಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು! ಒಂದಾಳುದ್ದ ಅಗೆದರೂ ಗಂಟಿನ ಚಿಹ್ನೆಯೇ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮಂಜಣ್ಣ “ಎನು ಗುರುಗಳೇ, ಗಂಟೆಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು?” ಎಂದು ಖಿನ್ನನಾದನು. ಬೈರಾಗಿ “ಹಾಗೆಂದರೇನು? ಯಾವದೋ ಪಿಶಾಚಿ ಗಂಟನ್ನು ಮಾಯಮಾಡಿರಬೇಕು. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆದರೆ ಆಟ ನಡೆಯಲಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಗಂಟನ್ನು ತರಿಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಆಯಾಸಪಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೋ.

ನಾನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಗಂಟು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೇನೇ ನಾನು ಬೈರಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಗಡ್ಡ ಜಟಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೂಲಿಯಾಳಾಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ರಭಸದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಪುನಃ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡ ಕುಡಿದರು. ಮಂಜಣ್ಣ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಒರಗಿದನು. ಬೈರಾಗಿಯು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತನು. ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ ಕುಡಿದ ಹೆಂಡದಿಂದಲೂ ಗಾಢನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಬೈರಾಗಿಯ ಹೂಂಕಾರದಿಂದ ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ತಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಬೈರಾಗಿ ಕುಣಿಯೊಳಗೆ ದಡಕ್ಕನೆ ಹಾರಿದನು. ಮಂಜಣ್ಣ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಬೈರಾಗಿ ಕುಂಕುಮ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಕೊಡ ಒಂದನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಟ್ಟನು. ಸ್ವರ್ಗವೇ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಂತಾಗಿ ಮಂಜಣ್ಣನು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆ ಕೊಡವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ಆದರೆ ಬೈರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತನಾದ ಅಂಗಭಂಗಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಹೇಳ ತೊಡಗಿದನು.

“ಮುಟ್ಟಬೇಡ, ಮಂಜಣ್ಣ. ಈಗ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸರ್ವನಾಶ ವಾದೀತು. ಕೊಡ ಮಾಯನಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಕ್ತ ಕಾರಿಕೊಂಡು ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಬಹುದು. ನೀನು ಮಲಗಿದ್ದೆ, ನಾನು ವಟ್ಟಕಷ್ಟ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಎರಡುಸಾರಿ ಈ ಗಂಟಿನ ಅಧಿ ದೇವತೆಗೆ ನಾನೇ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎರಡುಸಾರಿಯೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೋರಿದಾಡೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಬಂದಾಗ ನಾನು ನನ್ನ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಚೆಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಬಲದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ರಕ್ತ!”

ಮಂಜಣ್ಣ ಬೆದರಿ ನೋಡಿದನು. ಬೈರಾಗಿಯ ಕೈಮೈಯೆಲ್ಲ

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಕ್ತಮಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಬೈರಾಗಿ ಬೆವರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದನು.

“ಈ ಕೊಡದ ತುಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಭಾರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡು, ಕೊಡದ ಬಾಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಸುಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯಾಗಬೇಕು, ಬಲಿಯಿಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಹಲವು ಕರ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಇದು ನಿನ್ನದಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನಾನಾ ಆಭರಣ ಪುಷ್ಪ ಬಲಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನದೇ. ನನಗೆ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಬೇಡ. ನಾನು ಬೈರಾಗಿ, ನನಗೇಕೆ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ? ಇಂತಹ ಗುಪ್ತ ಧನವನ್ನು ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಜನಗಳಿಗೆ ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.”

ಆ ಕತ್ತಲೆ, ಆ ಕೆಂಪು ದೀಪ, ಆ ಕುಂಕುಮ ಪುಷ್ಪಶೋಭಿತವಾದ ಕೊಡ, ಆ ರಕ್ತ, ಅಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ವಿಕಾರಾಕೃತಿಗಳ ಚಿತ್ರ, ಆ ರುದ್ರರೂಪದ ಬೈರಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಉಪನ್ಯಾಸ— ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಕೇಳಿ, ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾಯ ಕವಿದಂತಾಯಿತು. ಏನಾದರಾಗಲಿ ಗಂಟು ಬಗಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೈರಾಗಿ ಕೊಡವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮಂಜಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದನು.

ಸರಿ, ದಿನದಿನವೂ ಪೂಜೆ ಔತಣಗಳಿಗೆ ಸುರುವಾಯಿತು. ಮಂಜಣ್ಣನಂತೂ ಮುಕ್ತಹಸ್ತನಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದನು. ಆ ಕೊಡವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಲು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಎರವಾಗಿ ತಂದ ನೆರೆಯವರ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ತಾಳಿಯೊಂದುಳಿದು ಎಲ್ಲ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ ಬೈರಾಗಿ ಕೇಳಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಥೈಲಿ ಬರಿದಾಗುವವರೆಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನೆರೆಯಮನೆಯವರಿಗೆ ಗಂಟುಕಿತ್ತ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಿಂದ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದರು.

ಹೀಗೆ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳು ಸಾಗಿದುವು. ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಮಂಜಣ್ಣನ ಮನೆಯಿಂದ ರೋದನದ ಬೊಬ್ಬೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ನೆರೆಯವರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ನೋಡಲು ಮಂಜಣ್ಣನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಾಯಿತೆರೆದು ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿದ ಕೊಡವೊಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಬೈರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬೆಸುಗೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಕೊಡವನ್ನು ಮಂಜಣ್ಣನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಂಜಣ್ಣ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಒಡವೆ ಹಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದೋಚಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯೇ ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಮನೇ ಮೇಷ್ಟರು

೧

“ಮಿನಾ!”

ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

ತಾಯಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಬೋಗಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಟಿನಿಂದ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕರೆದಳು.

“ಮಿನಾ!”

ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ “ಆಹ್ಲಾ” ಎಂದಳು. ತಾಯಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೂಗಿದಳು.

“ಎ ಮಿನೀ.”

“ಎನಮ್ಮಾ?” ಮಿನಾಕ್ಷಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

“ಎನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನಗೇನು ಕಿವಿ ಕೆಟ್ಟದೆಯೇನೆ? ಓಕೊಳ್ಳ ಬಾರದೇನೆ?”

ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಿಂಚುಗಪ್ಪುಗೂದಲಿನ ಉದ್ದವಾದ ಜಡೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು “ಎನಮ್ಮಾ?” ಎಂದು ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಳು.

ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ತಾಯಿಯ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ನಗುವೊಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಮೇಷ್ಟರು ಬಂದಾರಂತಾ ಕಾಣ್ತದೆ ಕಣೇ. ಬೇಗ ತಲೆಬಾಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೇನೆ?”

ಮೇಷ್ಟರು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಉಪದ್ರವದ ನೆನಪಾದಂತಾಗಿ ವಿಾನಾಕ್ಷಿಯ ಮುಖ ನಸು ಕಂಡಿತು. ಸಿಡುಕಿನಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

“ಬಂದರೆ ಬರಲಿ! ಕೂತಿರಾರೆ! ದಿನಾ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಬರೋದು!..”

“ಇನ್ನೆಷ್ಟು ತಡದೇ ಬರೋದು?”

“ನೊದಲು ನೊದಲು ಎಂಟೂವರೆ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಬರೋಕೆ ಸುರು ಮಾಡಿದರು. ಈಗ ಏಳೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಬರಾರೆ! ಕಾಯ್ದೊಂಡು ಕೂತಿ ರಲಿ! ನಾನಿನ್ನೂ ಹೂಮುಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.”

ವಿಾನಾಕ್ಷಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು. ತಾಯಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ವಲ್ಯ ತಿರುಗಿಸತೊಡಗಿದಳು.

೨

ವಿಾನಾಕ್ಷಿ “ಕಾಯ್ದೊಂಡು ಕೂತಿರಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಮೇಷ್ಟರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕಾಯಲಿಲ್ಲ. ಓದುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಸಿರುತ್ತಿದ್ದ ಚಾವೆಯ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕೂತು, ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು, ಯಾವಾಗಲೂ ತೆರೆದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಲಂಗ ಸದ್ದು ಮಾಡುವಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ವಿಾನಾಕ್ಷಿ ಬಂದಳು.

ತರುಣರಾಗಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರ ಮುಖ ಹರ್ಷದಿಂದ ಅರಳಿತು. ಕಣ್ಣು ತೇಜಸ್ವಿಯಾದುವು. “ಓಹೋ ಇವತ್ತು ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ!” ಎಂದುಕೊಂಡರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೆ.

ವಿಾನಾಕ್ಷಿಯ ವಯಸ್ಸು ಲಂಗಕ್ಕೂ ಸೀರೆಗೂ ನಡುವೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಅಕೆಗೆ ಲಂಗಕ್ಕಿಂತ ಸೀರೆಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅಕೆಯ ಮನೇಮೇಷ್ಟರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದೂ ನಿಜವೆ. ಸೀರೆ ಹೊಸ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು

ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯ ಮುಖ ನಾಣಿನಿಂದ ಕೆಂಪೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಾಚಿಕೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಬಿಂಕ ಬೇರೆ ಸ್ವೇರು ತಿತ್ತು. ಬಾಲ್ಯವು ಕಾಮಾರಕ್ಕೆ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ನಾಚಿಕೆ ಬಿಂಕಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಆಕೆ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತರತರದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಮಿನಾ ಕ್ಷಿಯ ರೂಪವು ಒಂದು ತೆರನಾದ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಚೆಲುವಿನ ಬಿರಿಮುಗುಳ ಜೇನಿನ ನೋಟದಾತಣಕ್ಕಾಗಿಯೆ ತುಂಬಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸತ್ಯ ತುಂಬಿಯ ತಲೆಗೂ ಹೊಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ; ಮೊಗ್ಗಿನ ಎದೆಗೂ ಸೋಂಕಿರಲಿಲ್ಲ.

೩

ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಮನೇ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರಿರ ಬಹುದು ವಯಸ್ಸು. ಆದರೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದವರಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರ ಮೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಳೆತನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಡತನವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬಡತನದ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ನಾಲ್ಕಾರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಾವೂ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.

ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಡಕಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉಡುಪು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಡಿಲವಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಬಿಳಿಯ ಖಾದಿಯ ಟೋಪಿಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜುಟ್ಟಿನ ಕರಿಯ ಗಂಟು ನಿರಂತರ ದೈನ್ಯ ಸೂಚಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಮೇಷ್ಟರು ರೂಪದಲ್ಲಾಗಲಿ ಉಡುಗೆತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಷೋಕಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನವೀನ ಯುವಕರಾಗಿಯೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಯಲ್ಲಿ, ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ, ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ದೀನಭಾವವು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಮಯನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಟವು, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅನಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಇಲಿಯ ಬಿಲದ ಬಾಗಿಲಿನ ಹಸಿದ ಬೆಕ್ಕಿನಂತಿತ್ತು.

ಅವರು ತುಂಬಾ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಂದೇನೋ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಖ್ಯಾತಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರಸಿಕ ದರಿದ್ರರಂತಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರಸಿಕ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರು. ವತ್ಸಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಸಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಅವರ ಸ್ಕೂಲಿನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾದಂಬರಿಗಳೊಂದನ್ನೂ ಅವರು ಓದದೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳನ್ನಂತೂ ಅನೇಕಸಾರಿ ಪಾರಾಯಣವಾಡಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಾಸ್ತವಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಗೆ ಇಷ್ಟರಾಗಿ ತೋರಿಬಂದ ವಾಸ್ತವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹೊರತೂ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯೂ ಒಬ್ಬಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೇಷ್ಟರು ಎಂಬ ಬಿರುದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು. ಗುರುವಾದವನು ಶಿಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಿ, ಆ ಪುಸ್ತಕಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಕಟ್ಟಿಕಾಲುನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಕಡೆಗೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಸ್ವಂತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತ್ಮಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ರಚಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪುಸ್ತಕಪ್ರಪಂಚದ ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೂ ವಾಸ್ತವಜಗತ್ತಿನ ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೂ ಧಕ್ಕಾಧಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗಡಿಬಿಡಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಸಜಗತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಗುರುವಿನ ಪಾಡಿಗೆ ಗುರು, ಶಿಷ್ಯೆಯ ಪಾಡಿಗೆ ಶಿಷ್ಯೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಸಂಬಳದ ಕಟ್ಟೊ, ಶಿಷ್ಯೆಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಭೀತಿಯ ಕಟ್ಟೊ,

ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಇವಳು ಪಾಠ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

೪

ಮೇಷ್ಟರು ಮಿನಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಆ ಆ ಇ ಈ ಇಂದಲೂ ಬಲ್ಲವರಾಗಿ ದ್ದರು. ಆಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಿರಿತಂಗಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಕುರುಪಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇನೂ ಮನಮೋಹಿಸುವ ಚೆಲುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ತಲೆ ಕೂದಲು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೀಳವಾಗಿ ತೋರವಾಗಿ ಕವ್ವಗೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಎರಡಲ್ಲ ಮೂರು ಜಡೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಅವಳ ತಾಯಿ ಮೂರು ಜಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು, ವಿರಾಮ ವಿದ್ದಾಗ. ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಮೂರುಜಡೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಪೀಡಿಸಿದರೆ ಜಡೆ ಗೆರಡರಂತೆ ಕಡುಬು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಿನಾಕ್ಷಿ ತಾನೇ ಜಡೆಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿತಳು. ಅವಸರವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಎಠಡು ಜಡೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಡವಾಗಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಆಕೆ ಹೇಗೆ ಜಡೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದ ರಿಂದ ಅವರು ತಡವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಬರತೊಡಗಿದ್ದರು. ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮೇಷ್ಟರಿಗೂ ಮಿನಾಕ್ಷಿಗೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದು ಮೇಷ್ಟರು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು:

“ಅಮ್ಮಾ ನಾನಿನ್ನೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಾಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬೇಗ ಬರು ತ್ತೀನೆ....”

“ಬೇರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ..”

“ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೇ ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡೋದಮ್ಮಾ?”

“ಹಾಗಂತ ಹೇಳಿ ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೇ ಯಾಕೆ ದಿನಾ ಮೊದಲು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀರಿ. ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ದಿವಸ ಮೊದಲು ಹೋಗಿ.”

ಮೇಷ್ಟರು ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಗಿಣಿಮೂಗನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ದೀನ ವಾಣಿಯಿಂದ “ಅಮ್ಮಾ, ಉಳಿದವರಾರೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗಲ್ಲಮ್ಮಾ” ಎಂದರು.

ಮುಖ ಕೆಂಪೇರಿ ಮಾನಾಕ್ಷಿ “ಅದೇನು! ನಾನು ಮಾತ್ರ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗೆ ಕೇಳೀನಿ ಅಂತೇನು?” ಎಂದಳು.

“ಹಾಗಲ್ಲಮ್ಮಾ, ಅವರಾರೂ ನಿನ್ನಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವರಲ್ಲ!”

ಮಾನು ಗಾಳದ ಹುಳುವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ನುಂಗುವಂತೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿ ಮೇಷ್ಟರ ಆ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ನೋತುಹೋದಳು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾನಾಕ್ಷಿ ಮೇಷ್ಟರೊಡನೆ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಮೇಷ್ಟರೂ ಅವಳ ಮೂಗು ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬು ತಲೆಗೂದಲು ಇವುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ವಿನೋದದಿಂದಲೆಂಬಂತೆ ಹೊಗಳಿ ಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಆಡತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಂದರಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಂದರಿ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಮೇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕಡೆಕಡೆಗೆ ಮೇಷ್ಟರು ಆದರ್ಶಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿ ನೀಲಿ ರೇಶಿಮೆಯ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಹೆಣೆದೊಡು ಜಡೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಹೆಗಲುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಲಾಡು ವಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮೇಷ್ಟರು ಮುಕ್ತಕಂಠರಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಲಂಗ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ವರ್ಜಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

೫

ಒಂದು ದಿನ ಮೇಷ್ಟರು ಓದುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕೂತು ಮಾನಾಕ್ಷಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಂಪುಹೂವಂಚಿನ ಹಸುರು ಸೀರೆ ಯನ್ನುಟ್ಟು ಮಾನಾಕ್ಷಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವಳು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಜಗತ್ತಿನ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೇ ತೋರಿದಳು. ಕಲೋ ಪಾಸಕರೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯ ಚಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ ರುಚಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಎಂದೂ

ಕಂಪಿಸದಿದ್ದ ಅವರ ಎದೆ ಏಕೋ ಕಂಪಿಸಿತು. ಮೈ ಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅವರ ಕಣ್ಣು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲಾರದಾಯಿತು. ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೈಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ನಡುಗತೊಡಗಿತು. ಮೈ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಪಾಠ ಹೇಳದೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಹೋದವರು ಎರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ತಂದೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಏನೇನೋ ನೆವ ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಪಾಠಕ್ಕೆ ವ್ಯಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇದಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಮೇಷ್ಟರು ಟೋಪಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಳು. ಜುಟ್ಟು ಮಾಯವಾಗಿ ಕ್ರಾಪು ಬಂದದ್ದನ್ನೂ ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಮುಗುಳುನಕ್ಕಳು. ಮೇಷ್ಟರಿಗೂ ಆ ನಗು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಲಸಲವೂ ಮಿನಾಕ್ಷಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರಾಪಿನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಗಡಿಬಿಡಗೊಂಡಿತು.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಮೇಷ್ಟರು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಡ್ಡಪಂಚೆ ಉಟ್ಟು, 'ಪಂಜಾಬಿ' ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಉತ್ತರೀಯ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕ್ರಾಪನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ನೀವಿ ಬಾಚಿದ್ದರು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ ತೇಜಸ್ಸು ಮೂಡಿತ್ತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿನಾಕ್ಷಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಸಮಯ ದೊರೆತಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕದ್ದು ಕದ್ದು ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಚೇತನವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮೇಷ್ಟರ ರಸಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಭ್ರಮೆ ಮೂಡಿತ್ತು : ಮಿನಾಕ್ಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿ ದೊರಕಬೇಕು ; ಆತನು ತುಂಬಾ ರಸಿಕನಾಗಿರಬೇಕು ; ಬರಿ ರಸಿಕನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿರ

ಬೇಕು; ಬಡವನಾಗಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ; ಬಡವನಾಗಿದ್ದರೇ ಲೇಸು; ಶ್ರೀಮಂತನಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣೆಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಅನಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಪತಿಯ ಗುಣ, ಸ್ಥಾನ, ಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಆಕೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ವರನೆಂದೂ ತರ್ಕಮಾಡಿದರು: ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ವರಿಚಯವಿದೆ; ಆಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುರಕ್ತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೇಕೆ ಕದ್ದು ಕದ್ದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು? ನಾಚುತ್ತಿದ್ದಳು? ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ದೂರ ಸರಿದು ಕೂರುತ್ತಿದ್ದಳು? ಆಕೆಯ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಬೇಟೆ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ? ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು ಆಕೆಗಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನನಗಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಕೆ ಯಾರೋ? ನಾನಾರೋ? ವಿಧಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಿತ್ತೆ? ಆಕೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಯಿರಗೂ ಬಹುಶಃ ಅದೇ ಉದ್ದೇಶವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವಾಯವೆಂದೂಹಿಸಿ ನಾನು ವಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದನ್ನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಅವರೇಕೆ ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು? ನೆನೆದಂತೆಲ್ಲಾ ನಡೆದಿದ್ದ ನೂರಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದುವು. ಆಕೆ (ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಮನೋಹರ ಚಿತ್ರವಿತ್ತು) ಇನ್ನಾವ ಪಿಶಾಚಿಯ (ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಕುರೂಪಿಯ ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿತ್ತು) ಕೈಗೂ ಬಾಯಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ದೇವದತ್ತವಾದ ನನ್ನ ವರಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಶೃಂಗಾರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಸವಿಯತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ತಂದೆತಾಯಂದಿರನ್ನೂ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಹಿಂದೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ತಾಯಿ ತಮಗೆ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ

ಮೇಷ್ಟರು “ಎನೊ ಬಡ ಹುಡುಗನ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಭಾವಿ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರತೊಡಗಿತ್ತು.

ಒಂದುಸಾರಿ ಅವರು ತಿಂಡಿ ತಿಂದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು “ಎನ್ರಿ, ಒಳ್ಳೆ ಮೋಕಿಯಾಗಿ ದ್ದೀರಿ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆಯೋ?” ಎಂದು ವಿನೋದವಾಡಿ ನಕ್ಕರು.

ಮೇಷ್ಟರ ಮುಖಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಕೆಂವೇರಿ “ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಡಿಗ್ರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.” ಎಂದವರು ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು.

“ಓಹೋ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೀರೋ!”

೬

“ನಿಮಗೆ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಬಂತಂತೆ! ಹೌದೆ?”

“ಹೌದು!”

“ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ವಾಸ್‌ಮಾಡಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಗಲಿ.”

ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಕೊಟಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರು ಒಳಗಡೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆಗೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ತಂದೆ ಮಾಡಿದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಕೊಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದಂತಾಯಿತು! ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮಾನುಭವದಿಂದ ಯೌವನ ತುಂಬಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರ ಹೃದಯ ಅನಂದಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

“ದಯವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ!” ಒಳಗಡೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರು ತಿರುಗಿದರು. ತಂದೆ ಕೊಟಡಿಯಿಂದ ಸಂಬಳದ ಹಣವನ್ನು ತಂದು ಕೈನೀಡಿದ್ದರು.

ಮೇಷ್ಟರು ಎದ್ದು ವಿನಯದಿಂದ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

“ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದರು ತಂದೆ.

“ಸರ್ವಾಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೂ ಮೇಷ್ಟರು ಎಣಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

“ಮತ್ತೇನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಇನ್ನು ನೀವು ವಾಠಕ್ಕೆ ಬರೋದು ಬೇಡ!”

“ಛ್ಲ!” ಮೇಷ್ಟರು ಎಣಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಲೆ ಯೆತ್ತಿದರು.

“ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಾಠ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಬೇಡ ಎಂದೆ!”

“ಏಕೆ? ಏಕೆ? ಏಕೆ”? ಮೇಷ್ಟರ ಕೊಠಳಿನಲ್ಲಿ ಅಳುದನಿಯಿತ್ತು.

“ಏತಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ....”

“ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದು ವಾಠ ಹೇಳಿ ಹೋಗ್ತೀನಿ. ನೀವೇನೂ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ.”

“ಛಿ! ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ದರೂ ಉಂಟೆ?”

“ಅಯ್ಯೋ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ. ನೀವು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಿದ್ದೀರಿ....”

“ಆದರೂ ಬೇಡ..”

“ನನಗೆ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಬರ್ತದೆ!”

“ಇಲ್ಲ; ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ!”

ಮೇಷ್ಟರ ಯೌವನಮೂರ್ತಿ ತಲೆಬಾಗಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ನೆಲನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರು.

“ಹಾಗಾದರೆ, ಬರ್ತೀನಿ; ನಮಸ್ಕಾರ!” ಎಂದು ಸರಸರನೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

೭

ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತ್ತಿಗೆ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಾದ ವಾರ್ತೆ ಮೇಷ್ಟರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವರಾತ್ಮ ತತ್ತರಿಸಿಹೋಯಿತು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶೃಂಗಾರಮಂದಿರವು ಭೂಕಂಪಕೆಂಬಂತೆ ಮುರಿದು ಬಿರಿಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅದುವರೆಗೂ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣಾ ದೃಷ್ಟಿ ಕಣ್ಮರೆಯಿತು. ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು !

ಸಂಜೆ ಅವರೊಡನೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲೇಜು ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅವರ ವಾಗ್ವಿರೋಧನೆಯ ರಭಸವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಕ್ಕುಸವಾಯಿತು. ಇದ್ದಲು ಹರಾತ್ತಾಗಿ ಕೆಂಡವಾದುದು ಹೇಗೆ? ಯಾವಯಾವುದೋ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ, ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಪರಿಗಣಿಸದೆ “ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಾಳಾದುದೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾಂಬ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕ ಓದಿಲ್ಲವೇ ಇವರು? ಕಾಳಿದಾಸನು ಹೇಳುವುದೇನು? ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದ ದಾಂಪತ್ಯವುಂಟಾಗಬೇಕು ಎಂದಲ್ಲವೆ? ಓದುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಾಕುವುದು ಗಾಣ! ಸರ್ದಾರ್ ಬಿಲ್ ಬೇರೆ ಬಂದಿದೆ! ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸರ್ಕಾರ! ಲಾ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರವೇ ಇದ್ದರೆ ಅದೆಂಥಾ ಸರ್ಕಾರ! ಉರುಳಿಹೋಗಬೇಕು ಅದು....”!

“ಇದೇನೋ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರೋದು?”

“ಇದ್ಯಾಕೋ ಹೀಗೆ ಕೋಪಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ?”

“ಯಾರ ಮೇಲೋ?”

“ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೇನೋ ನಿನಗೆ?”

ಮೇಷ್ಟರು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು : “ನಿಮಗೆ, ನಿಮಗೆ. . ನಿಮಗೆ ತಲೆಯಿಲ್ಲ; ಹೃದಯವಿಲ್ಲ, ಎದೆಯಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲ ನಪುಂಸಕರು! ಸ್ವಾರ್ಥಿ! ಸ್ವಾರ್ಥಿ! ಬರಿಯ ಸ್ವಾರ್ಥಿ! ಯಾರಿಗೇನಾದರೂ ಆಗಲಿ; ಯಾರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸಾಯಲಿ! ನೀವು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮದಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಯಿತು! ಅದಕ್ಕೆ ಸೋಷಿಯಲಿಸಂ ಬರಬೇಕು ಅಂತಾ ಬಡುಕೊಳ್ಳಿ ರೋದು ನಾನು!....”

“ಅದೇನೊ ಹೌದು!”

“ಬಡುಕೊಳ್ತೀರೋದು!”

“ಸಾಕೋ; ಬಾಯಿಮುಚ್ಚೋ!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೇಷ್ಟರು ಮುಂದುವರಿದರು. ಅವರ ಮುಖವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಯಾರೂ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಷ್ಟರು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರು: ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಬಿಸಿಯೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ಬರಬೇಕೆಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡಿದರು.

“ಒಲಿದು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ? ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಲಿಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ?”

“ಎರಡೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ!”

“ನಿನ್ನ ತಲೆ! ಅದು ಹೇಗೆ?”

“ಒಲಿಯುವುದೊಂದು ಹೌದಾದರೆ ಹಾಗಾದರೇನು ಹೀಗಾದರೇನು?”

“ಹಾಗಾದರೇನು! ಹೀಗಾದರೇನು! ನೀನೊ ಒಬ್ಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣನೇ! ಒಲಿದು ಮದುವೆಯಾದರೆ ದಾಂವತ್ಯಜೀವನ ಎಷ್ಟು ರಸ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ! ಒಲಿಯದೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಗತಿ? ಆ ಗಂಡ ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿರಬಹುದು! ಮುದುಕನಾಗಿರಬಹುದು! ಕೊಳಕನಾಗಿರಬಹುದು! ರೋಗಿಯಾಗಿರಬಹುದು! ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿರಬಹುದು!.....”

“ಅದು ಬೇರೆಯ ವಿಚಾರ. ನೀ ಹೇಳಿದ್ದೇನು? ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಒಲಿದು ಬಾಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೊ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದಲ್ಲವೆ? ಈಗ ನೀನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲ!.....”

“ಹೌದು ಕಣೋ, ಆ ವಾಯಿಂಟ್ ಬಹು ಮುಖ್ಯ.....”

“ವಾಯಿಂಟಂತೆ ವಾಯಿಂಟ್! ನಿಮ್ಮಂಥವರೇ ಸಾವಿರಾರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕಾಮದ ನರಕಕ್ಕೆ ಬಲಿಗೊಡುತ್ತಿರುವುದು! ಈಗ ನೋಡಿ.....ನನಗೊಂದು ಕೇಸ್ ಈಗತಾನೇ

ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.....” ಎಂದು ಮೇಷ್ಟರು ಹೆಸರು ಸ್ಥಳ ಒಂದನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಹುಡುಗಿ ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವವನನ್ನು ಒಲಿದಿಲ್ಲ.”

“ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲ! ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ!” ಎಂದರು ಮೇಷ್ಟರು.

“ಮದುವೆಯಾದಮೇಲೆ ಒಲಿಯಬಾರದೇನು?”

“ಹೌದು! ಹೌದು! ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು?”

“ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತೆ? ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತೆ? ಆ ಹುಡುಗಿ ಎಂಥಾ ಹುಡುಗಿ ಅಂತಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯ? ಸೀತೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯರಿಗೇನು ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಒಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ಒಲಿದಿದ್ದಾಳೆ?”

“ಹೌದು!”

“ಅದು ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತೇನು?”

ಮೇಷ್ಟರು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದವನ ಕಡೆಗೆ ದುರುದುರನೆ ನೋಡಿದರು. ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ತಡೆದು ಹೇಳಿದರು:

“ಆ ಮುಟ್ಟಾಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತು ಇವಳು ಎರಡನೆ ಹೆಂಡತಿಯಂತೆ!”

“ಛೇ! ಛೇ! ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನ್ಯಾಯ!”

“ಎನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಮದುವೆ ತಪ್ಪಿಸೋಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲವೇನೋ!”

“ನೋಡಬೇಕು! ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಾನೂ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು.”

“ಇಲೋವ್ ಮಾಡಿದರೆ!”

“ಕಿಡ್‌ನ್ಯಾಪ್ ಅಂತಾ ಆದರೆ!”

“ಅಯ್ಯೋ! ನಿನಗೊಂದು ಹುಚ್ಚು! ಈ ಹಿಂದೂ ಹುಡುಗಿಯರಿಂದ ಇಲೋಪಿಂಗ್ ಸಾಧ್ಯವೇನೋ?”

ಮೇಷ್ಟರು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಮೇಲೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೊಂದು ಕಾಗದ, ಅವಳ ಭಾವೀಪತಿಗೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದರು. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು, “ಅ ಆ ಇ ಈ” ಎಂದು ರುಜು ಹಾಕಿದರು. ಆ ಕಾಗದಗಳೆರಡೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಹಾನಿಕರಗಳಾಗಿದ್ದುವು.

ಆ

ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಪ್ರಣಯಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆಕೆಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಲು ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಮೇಷ್ಟರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೆ ಅದಾವುದೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟರ ನೆನಪೂ ಆಕೆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವನ ವೇರಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭಾವುಕರೂ ರಸಿಕರೂ ಶೃಂಗಾರಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ತರುಣ ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸು ತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೇರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಸಹಜವಾದ ಸರಳವಾದ ಹಾವಭಾವಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಿತೋ ಅವುಗಳೊಂದಕ್ಕೂ ಕಾಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಶಂಸೆಗಾಗಿ ಆಶಿಸಿದ್ದಳೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಅವರು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಕ್ರಾಪು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಳೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಮೊಳೆತು ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಧೂತ್ವಕ್ಕೆ ಮೇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವರತ್ವವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಬಾಲ್ಯಸಹಜವಾದ ನಲಗೆ ಮಾರು ಪೋಗಿದ್ದಳೆಂಬುದೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ವರತ್ವಾರೋಪಣೆಗೆ ಮೇಷ್ಟರೊಬ್ಬರೇ ಪಾತ್ರರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರುಣರೂ (ಗೊತ್ತಿದ್ದವರೂ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರೂ ಸೇರಿ) ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಆಕೆಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಅನೇಕ ಇತರ ತರುಣ ರಂತೆಯೇ ಮೇಷ್ಟರೂ ಅನಾಮಧೇಯರೂ ಅಗಸ್ಯಭ್ರಾತರೂ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯ ಭಾವೀಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಅಸ್ಪಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯದೆ ನಿಂತುಹೋದರೆ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ

ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪತಿಯತನವು ವರಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪತಿಯತನಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಸೂಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಆ ಪತಿಯತನದ ನಿರ್ಣಯವು ವಿಧಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಒಪ್ಪಬೇಕು; ಪತಿಯಾಗುವವನೂ ಒಪ್ಪಬೇಕು; ಬಹುಶಃ ಪತಿಯ ಬಂಧುಗಳೂ ಒಪ್ಪಬೇಕು; ಸಮಾಜವೂ ಒಪ್ಪಬೇಕು; ಕಡೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವೂ ತಾನೂ ಒಪ್ಪದಿರಬಾರದು! ಹೀಗಿದ್ದಿತು ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ಮನಸ್ಸು.

ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೋಮಯ ಕೋಶವು ಪುರುಷನ ಮನೋಮಯ ಕೋಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು, ಮಂಜಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಅಸಂಖ್ಯಮೂರ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರುವಿನವರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ವಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ತಮಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವವರಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಅಥವಾ ಏಕವಿಗ್ರಹತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರಿಂದ ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಆಗುತ್ತದೆ; ತಪ್ಪಿದರೆ ಅವಾರ ಕ್ಲೇಶವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಮಯಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವಾರ ಕ್ಲೇಶಕಾರಿಣಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಸಾಮಾನ್ಯ ದೈನಂದಿನ ಸಂಸಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು.

ತನಗೆ ಗಂಡನಾಗುವಾತನಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಳೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರುಗಿದಳೇ ಹೊರತು ತಾನು ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವೆನೆಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಂಕಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಅಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳ ನಂಬುಗೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ, ಊಟ ಬಟ್ಟೆ, ಒಡವೆ ವಸ್ತು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವೀತಿಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಪ್ರಾಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು

ತಂದು ಕೊಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮವಲ್ಲದನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಭಾವೀಪತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಾಗಲೇ ಅನುರಾಗ ಮೊಳೆಯತೊಡಗಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಪ್ರೇಮವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಉಜ್ವಲವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆಯೇ ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿಯೂ, ಚಂಚಲವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅಂತಹ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದಲೂ ನಿಜವಾದ ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮವು ಮೂಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಕ್ಷಣಿಕೋತ್ಸಾದದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಚಿರಕಾಲ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಳಿನ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಚಿರಪ್ರೇಮವು ಮಿಂಚಿನಂತಲ್ಲ ; ನಂದಾದೀಪ ದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನಂದಾದೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮತೈಲವನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಹೊನ್ನಿನ ಹಣತೆಯಾಗಿದ್ದಳು ನಮ್ಮ ಮಾನಾಕ್ಷಿ.

ಮಾನಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಭಾವೀ ಪತಿಗೂ ಅದು ವೇದ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಹೃದಯದ ಪರಿಚಯ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುವವನ ದೃಷ್ಟಿಯಂತಲ್ಲದೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ವಳಗಿ ವಕ್ಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಧಾರೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಆತನಿಗೆ ಕೈಸೇರಿದ ಮೇಷ್ಟರ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಎಡಗೈ ಬರೆಹದ ನಾಟ್‌ವೆಯ್ಡ ಕಾಗದದಿಂದ ಯಾವ ಭಯಂಕರವಾದ ಅನಾಹುತವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಆತನ ಚಿತ್ತ ತತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲು ಅದು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸದವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೆ ತೋರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟನು.

ಮೇಷ್ಟರು ಮಾನಾಕ್ಷಿಗೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ತಂದೆಯೇ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಹರಿದುಹಾಕಿದರು.

೯

ತಮ್ಮ ಎರಡು ಕಾಗದಗಳ ಸುಂಟರುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದವು ಹಾರಿಹೋಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮದುವೆ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ; ಕೋಪವಾಯಿತು ; ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಯಿತು ; ಕರುಣೆ ಮೂಡಿತು.

ನಿರಾಶೆಯ ಕಾವಲಿಯಿಂದ ದುರಾಶೆಯ ಬೆಂಕಿಗೆ ಸಿಡಿಯಿತು ಅವರ ಮನಸ್ಸು. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಕಾಮಪಿಶಾಚಿಯ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದವು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ರಾಮನಂತೆ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಮದುವೆಯಾದ ಕಾಮುಕ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಆಕೆಯ ಮನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಒಂದು ಹರಿತವಾದ ಚೂರಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು. ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿದರು. ಚೂರಿಯನ್ನು ಒಳ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇರುಳುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದರು.

ಸಂಜೆ ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತ. ಭವ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಅವರ ತಾರಸಿ ಮನೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಂದ ದೀಪ್ತವಾಗುತ್ತ. ಮನೆಯ ಮುಂದಣ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಏತಕ್ಕೋ ಏನೋ ಎದೆಯಳುಕಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದುಬಿಡೋಣ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮನೆಯೊಳಗೆ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೆನೆದರು. ರಾಕ್ಷಸಪತಿಯ ಕಾಮ ದಂಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ ಆ ಕೋಮಲೆ? ಸುಸಂಸ್ಕೃತನೂ, ರಸಿಕನೂ, ಸುಂದರನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಒಲಿದು ಕಾಡುಮನುಷ್ಯನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾದಳಲ್ಲವೇ ಆ ಕೋಮಲೆ, ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಯಾರೋ ಕರೆದಂತಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ನೋಡಿದರು. ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಸಿದರು.

“ತಾವು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನೋಡಬೇಕೆ? ನನ್ನಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾರದಾದರೂ ಮನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀರೇನು?”

ಎಂತಹ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿ! ಏನು ಸಭ್ಯತೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ! ಮೇಷ್ಟರು ತೊದಲುತ್ತು “ಹೌ. ಹೌದು!” ಎಂದರು.

“ಯಾರು? ಯಾರ ಮನೆ?”

ಮೇಷ್ಟರು ಹೇಳಿದರು.

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಗೇಟು ತೆರೆದು “ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿ; ದಯವಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಬರೋಣಾಗಲಿ!” ಎಂದಿತು. ಮೇಷ್ಟರು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ವಿದ್ಯುದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ಪ್ರದೀಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಜಗಲಿಗೆ ಹೋದರು.

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ “ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ ದಯವಿಟ್ಟು, ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ.”

ಮೇಷ್ಟರು ಮಂಕು ಹಿಡಿದವರಂತೆ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರು.

ಮೇಷ್ಟರು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರು. ಆ ಮನೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಸಿಕತೆಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬೀಡಾಗಿ ತೋರಿತು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಸಿದ್ದ ರತ್ನಗಂಬಳಗಳು, ಗೋಡೆಗೆ ತಗುಲಿಸಿದ್ದ ಪಟಗಳು, ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಹೂವಿನ ವಾತ್ರೆಗಳು, ಕನ್ನಡಿ ಬೀರುವನಲ್ಲಿದ್ದ ಲೈಬ್ರರಿ ಒಂದೊಂದೂ ಮೇಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ “ಓಹೋ, ತಾವು ಆಕೆಯ ಮನೇ ಮೇಷ್ಟರೇನು! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ತಾವು ಬಂದದ್ದು” ಎಂದು ಕೈ ನೀಡಿದರು. ಮೇಷ್ಟರು ಎದ್ದುನಿಂತು ಕೈ-ನೀಡಿದರು. ಹಸ್ತಲಾಘವವಾದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ ಸೋಫಾಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯ ಪತಿ ಎಂದು ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಪತಿ ಸರಸವಾಗಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. ಮೇಷ್ಟರು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಮೇಲಂತೂ ಕವಿಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಇವುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಿಸಿದರು. ಅವರು ಆ ಮನೆ ಮತ್ತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸಭ್ಯತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದರು. ನಾನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ವಂಚಾಗ್ನಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿತು ಅವರ ಒಳ ಮನಸ್ಸು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯ ಗಿಂಡಿಯನ್ನೂ ತಿಂಡಿಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಸೊಗಸು ಸೂಸುವಂತೆ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ನಸುಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನಾಣ್ಕೆಂಪೇರಿ ಮಾನಾಕ್ಷಿಯೂ ಬಂದಳು.

ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಎದ್ದು ನಿಂತು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ದೂರದೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ (ಗಾಡನ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ) ಕೂತುಕೊಂಡಳು.

ಮಾನಾಕ್ಷಿ ಯಾವ ಪಿಶಾಚಿಯ ಕೈಗೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಗೋಳಾಡುವಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ದೇವನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದ ದೇವಿಯಂತೆ ತೋರಿದಳು. ಆ ನಾಗರಿಕತೆಯ, ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಆ ಸಭ್ಯತೆಯ, ಆ ರಸಿಕತೆಯ, ಆ ಸೌಹಾರ್ದದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅದು ವರೆಗೆ ತಪ್ಪುಭಾವನೆಯಿಂದ ಮೂಡಿದ್ದ ದುರಾಶೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೂಡಿದಂತಾಯ್ತು. ತಮ್ಮ ಕೋಟಿನ ಒಳಗೆ ಎದೆಯ ವಕ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಚೂರಿ ತಮ್ಮ ಎದೆಯೊಳಗೇ ಹೊಕ್ಕಂತೆ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಮಾನಾಕ್ಷಿಯೊಡನೆಯೂ ಆಕೆಯ ವತಿಯೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಆ ಚೂರಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಜುಗುಪ್ಸೆವಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಕೋಟಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದಲ್ಲಿ ತಳತಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಮೇಜಿನಮೇಲಿಟ್ಟರು.

ಮಾನಾಕ್ಷಿ ಕಣ್ಣು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆಕೆಯ ಪತಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ಅದೇನದು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ಮಾನಾಕ್ಷಮ್ಮನವರಿಗೆ ವಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಮಗೊಂದು ಚಾಕು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು. ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ, ಇದುವರೆಗೂ ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೇಷ್ಟರು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣು ತೊಯ್ದಿತು; ಮಾತು ತೊದಲತೊಡಗಿತ್ತು.

ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಪತಿ ಆ ಚಾಕುವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡುತ್ತಾ “ಅಬ್ಬಾ, ಎಷ್ಟು ಹರಿತವಾಗಿದೆ!” ಎಂದರು. ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಷ್ಟರು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ರಭಸದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದರು, “ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಚೂರಿ ಕೊಡಬೇಕು, ಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುಂಡರು ಪೋಕರಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ನೋಡಿ. ಒಬ್ಬ ಜಟಕಾವಾಲನಂತೆ.....” ಎಂದು ಕತೆ ಹೇಳಿದರು.

ಆ ಕತೆ ಹೇಳಿದಮೇಲೆ, ಏಕೋ ಏನೋ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಯಾಯಿತು.

“ನಾನು ಹೊರಡ್ತೇನೆ, ಸ್ವಾಮಿ.”

“ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು!”

“ಇಲ್ಲ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಒಬ್ಬರೆ ಕಾಯ್ತಿದ್ದಾರೆ.”

“ಅವರನ್ನೊಂದು ದಿನ ಕರಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ” ಎಂದಳು ಮಾನಾಕ್ಷಿ.

“ಆಗಲಿ ತಾಯಿ” ಎಂದರು ಮೇಷ್ಟರು.

“ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇರಿ” ಎಂದರು ಮಾನಾಕ್ಷಿಯ ಪತಿ.

“ಇವತ್ತಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಯ್ತು ನನಗೆ. ನಾನೂ ಬರ್ತೀನಿ. ನಮ್ಮಮ್ಮನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು ಬರ್ತೀನಿ” ಎಂದು, ಮೇಷ್ಟರು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು.

ಧನ್ವಂತರಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ನಂದನವನದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಾಗಿದ್ದು ಅನಾಮಧೇಯವಾಗಿದ್ದ ಮರವೊಂದರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಶತಪಥ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬಯಸಿದೊಡನೆ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಡುವಂತಹ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಅಪಾಯಕರವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನುಭವದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ ಭಾವ ಚಿಂತಾಪೇಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲ — ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ಅನುಕೂಲವಾದದ್ದು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದದ್ದು — ವಾಸ್ತವವಾಗುವುದಾದರೆ ಗತಿ? ರಾಜರ್ಷಿಯ ಪಟ್ಟದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ವರಿದ್ವರೂ ಆತನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಗಭೀರ ಚಿಂತಾಮಗ್ನವಾಗಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಕಿಂಚಿದುದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಮೋದ ಪ್ರಮೋದಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೇವವಿಲಾಸಿಗಳೂ ವಿಲಾಸಿನಿಯರೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕಾಗೊಮ್ಮೆ ಋಷಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಹುಬ್ಬು ಗಂಟುಹಾಕಿ, ತುಟ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕ್ರುದ್ಧನಾದನು: ಕೋಟ್ಯಂತರ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳು ರಾಸಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಂತೆ, ಮೆದುಗಾಳಿಗೆ ತಲೆದೂಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಪಿಡಿದು ಹೂವು ತುಂಬಿದ್ದ ತರುಲತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ರಂಭಿ, ಊರ್ವಶಿ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ಘೃತಾಚಿ, ಮೇನಕೆ ಮೊದಲಾದ ಅಚ್ಚರಸಿಯರೊಡನೆ ಕರಾಲಿಂಗನ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ನರ್ತಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಯಮಿಯೂ ವೈರಾಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಕನಲಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆ ಕನಲ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರುಬಿನ ನೆರಳೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೇನಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾರೋಷ

ಉಂಟಾಯಿತು, ವಿಶ್ವವರಿಯುವಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದ್ದಳಲ್ಲಾ ಎಂದು! ಆದರೂ ಋಷಿ ಶಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಮೃತಪಾನ ದಿಂದ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಶ್ಲೀಲತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ ಶತಪಥ ತಿರುಗತೊಡಗಿದ್ದನು.

“ಎನು ಸ್ವರ್ಗವೋ ಏನೋ? ಪಡಖಾನೆಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ! ನರಕದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾತನೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಲಘುತ್ವಕ್ಕೋ ಇತಿಯಿಲ್ಲ, ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ತಿಂದುಂಡು ಮೆರೆಯುವುದು, ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದು, ದಾನವರೊಡನೆ ಕಾದು ಸೋತೋಡಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮರೆಹೊಗುವುದು — ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ಬಾಳೆಲ್ಲ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುತ್ತದೆ. — ಅದೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ; ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಯವಸಾನವೆಂದಿ?”

ಇಂತು ಋಷಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಕನಿಕರದಿಂದ ಕಿರುನಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆ ದೇವಾಸ್ಪರೆಯರ ನೃತ್ಯವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಆ ಅಮರಗಾನದ ಘೋಷವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಅತಿ ಕ್ಲೇಶಯುತವಾದ ಎದೆಯದುರಿಸುವಂತಹ ನರಳುದನಿಯೊಂದು ನಂದನದ ನೆಲವನ್ನೇ ಬಿರಿದು ಮೂಡಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳಿಬಂದಿತು!

ಋಷಿ ಸಿಡಿಲೆರಗಿದವನಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಬಾಯ್ದೆರೆದು ನಡುಗಿನಂತು “ಮತ್ತೆ? ಅದೇ ನರಳುದನಿ!” ಎಂದು ನಿಡುಸುಯ್ದನು.

ಆ ನರಳುದನಿ ಮಜಾಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದಿನಿತೂ ಕೇಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾನರಹಿತ ವಾನಲೀಲೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗಿತ್ತು!

ಆ ನರಳುದನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿರಲಿ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗಿರಲಿ, ಏನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಅದು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನನ್ನೂ ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ. ನರಕಕ್ಕೆ

ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಮೀರಿ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು, ರಹಸ್ಯವಾದ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಆ ಆತ್ಮನಾದ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅದರ ಮೂಲವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಮಗೆ ಆ ನರಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮನೋಭ್ರಾಂತಿಜನ್ಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಅದರ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹಳೆಯ ಕಂದಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ವಸಿಷ್ಠರ ಗೊಡ್ಡ ಬುದ್ಧಿವಾದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪರಶುರಾಮನು ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ರೇಣುಕಾತನಯನ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಡ ಕವಿದಂತಿತ್ತು. ಅವಸರವಾಗಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು.

“ಕುಶಿಕತನಯಾ, ನಿನಗೊಂದು ನರಳುದನಿ ಕೇಳಿಸಿತೆ?” ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಬಲಗೈಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ತನಗೆ ಅದುವರೆಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದನು. ಪರಶುರಾಮನೂ ತನಗೂ ಅದೇ ಅನುಭವಗಳಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ತ್ರಿಭುವನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದನು.

ಅವರು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆ ಮತ್ತೆ ದೇವಾಸ್ಪರೆಯರ ಆನಂದ ನಿನಾದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಿ ಮೀರಿ ಆ ನರಳು, ನೆತ್ತರು ಹೆಪ್ಪುಗಡುವಂತೆ, ಕೇಳಿಸಿತು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಗದಗದನೆ ನಡಗುತ್ತಾ ನಿಂತರು! ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನ ಹಾಸಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತನೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯನ್ನು ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಹೇರಿ, ಮಣಭಾರದ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸಿಬೀಸಿ ಹೊಡೆದರೆ, ಅವನು ಹೇಗೆ ನರಳಬಹುದೋ ಹಾಗಿದ್ದಿತು ಆ ಬೀಭತ್ಸಕರವಾದ ನರಳು!

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಪರಶುರಾಮರ ಕಾಲುಗಳ ನಡುವಿನೊಳಗೆ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದನೂ ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾಗಿ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ

ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈಕುಂಠದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೇಗಬೇಗನೆ ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಕಾರಣದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ನಾರದನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಿರುನಗೆಯೂ ಮಿಂಚಿತ್ತು; ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರೂ ಸುರಿದುವು. ಆ ಪರಸ್ಪರ ವಿದ್ವಾಂಸ ಭಾವದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಪರಶುರಾಮರು ಬೆಕ್ಕುಸೆವಡುತ್ತಿರಲು “ಆ ನರಳುದನಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ! ಕೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನೆದೆ ನಡುಗುತ್ತದೆ! ಜೀವ ಹಿಂಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನನಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಬರುವುದಂತೂ ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಎಂಬುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು” ಎಂದೊರೆದು ದೇವರ್ಷಿ ಗಾನಗೈಯುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಭೂಲೋಕದ ಕಡೆಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ನಾಗಿದರು.

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಪರಶುರಾಮ ರಿಬ್ಬರೂ ಡಂಗುಬಡಿದುಹೋದರು. ಗುರುತಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿತು, ಹಿಂದೆ ಅವರಿದ್ದ ಕಾಲದ ಭೂಮಿಗೂ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಭೂಮಿಗೂ. ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಡನೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಳುಮಾಡಿಬಿಡುವ ಅನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೂ, ಜೀವವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯೊಡನೆ ರೋಗ ಕಾರಿಗಳಾದ ದುಷ್ಟ ವದ್ಧತಿಗಳೂ, ಸಿರಿಯೊಡನೆ ಬಡತನವೂ, ರೈಲು, ಮೋಟಾರು, ವಿಮಾನ, ಅಲೆಯಂಚೆ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಬಂದೂಕು, ಬಾಂಬು, ಕಾಗದ, ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ನವೀನ ನರವೇಷದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ವೊಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದರು.

ಯಂತ್ರ ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರ, ಮನುಷ್ಯರ ಓಡಾಟ, ವ್ಯಾಪಾರದ ಗಲಿಬಿಲಿ, ಹೋಟೆಲುಗಳ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ತಂತಿಗಳ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಂಬಗಳ ಕಿಕ್ಕಿರಿತ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟನೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಮದ್ಯಪಾನನಿರೋಧದ ಅಫೀಸಿನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಸೇಂದಿಯಂಗಡಿ, ಪೋಲೀಸು ಠಾಣೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೂಜಿನ

ಮನೆ, ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಸಹ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ ಬೋರ್ಡಿನ ಕೆಳಗೇ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ದುರ್ಗಂಧ, ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕ ಶಾಲೆ, ಕಾರಖಾನೆ, ಸ್ಕೂಲು, ಕಲಾಶಾಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕುತೂಹಲ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಮತ್ತು ಹರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನರಳುವುದಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಕಾರಣವನ್ನರಿಸಿದರು.

ಅರಸುತ್ತ ಒಂದು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿ, ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂಬ ದೃಢನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಕುಳಿತು, ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರಿಂದ ಹಣ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಭಕ್ತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಗುಬಂದಿತು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ರೇಣುಕಾತನಯಾ, ನೋಡಿದೆಯಾ ಈ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದವರು ಅಂದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇಂದೂ ಇದ್ದಾರಲ್ಲಾ. ಪ್ರಪಂಚ ಇಷ್ಟು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರು ಮಾತ್ರ ‘ಸ್ಥಾಣುರಚಲೋಯಂ’ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದನು.

ಪರಶುರಾಮನು “ವಾಸ, ಪುರೋಹಿತರೇನುಮಾಡಿಯಾರು ? ಆಗಿನಕಾಲದ ದೊರೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆಗಿನ ಪುರೋಹಿತರಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ದೊರೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈಗಿನ ಪುರೋಹಿತರಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮೇಲೆಯೇ ದೂರನ್ನು ಹೊರಿಸಿದನು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜನರು ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ, ಹರಿಕಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಾಸನು ಭಗವಂತನ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ದಾಸನು ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪರಶುರಾಮ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ತಮಗೆ ಅಷ್ಟು ನೂತನವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಳಿದರು. ಅವರ ಮಹಿಮೆ ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ !

ಪರಶುರಾಮನು “ಆ ದಾಸನು ಯಾವ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು

ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಕುತಿಕತನಯಾ?" ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿದನು.

• ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು “ಅವನು ನನ್ನನ್ನಾಗಲಿ ನಿನ್ನನ್ನಾಗಲಿ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!” ಎಂದನು.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದಿತು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಜರಿಯ ವೇಟದ, ಕ್ಯಾಪಿನ, ಹ್ಯಾಟಿನ, ಬೂಟಿನ, ನಿಲುವಂಗಿಯ, ಕುಳ್ಳಂಗಿಯ, ತರತರದ ವೇಷದವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಅವರಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಪ್ರಹೃಷ್ಟರಾಗಿ ಸಾಲಂಕೃತರಾಗಿ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಸ್ತಲಾಘವಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಸೀರಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವೇಲೆ ನರ್ತಕಿಯೊಬ್ಬಳು ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಣಿಯ ಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು.

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ನರಳುದನಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಅದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವೆಂದರೆ, ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಾವು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಮರೆತುಹೋಗುವಂತಿತ್ತು.

ನಗರದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟರು. ಪಟ್ಟಣದ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಮಹಾನಿನಾದವು ಕಿವಿ ಮರೆ ಯಾದೊಡನೆ ಆ ಭೀಕರವಾದ ನರಳುದನಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸ ತೊಡಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿದರು. ಮುಂದುವರಿದರು. ಮುಂದು ವರಿದಂತೆಲ್ಲ ಅದು ಇನ್ನೂ ಸಮೀಪಗತವಾಯಿತು. ಅರಣ್ಯಪ್ರಾಂತವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರ ನಡೆದರು. ಅದೂ ನಿರ್ಜನ ವಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯವಾಸದ ಗುರುತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತಾ ಕಾಡು ಇನ್ನೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟವೇರಿ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟದ ನೆತ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದೊಡನೆ ಕೆಳಗಡೆಯ ಕಣಿವೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಂತಾಯಿತು

ಆ ಅತ್ಯಂತ ಯಾತನಾಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಆರ್ತನಾದ. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾ ಭೀತಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣಿವೆಗಳಿವರು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗದ್ದೆಯ ಕೋಗಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಜೋವಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು— ಸತ್ಯಲೋಕ, ಕೈಲಾಸ, ವೈಕುಂಠಗಳವರೆಗೂ ಏರಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ನರಳುವನಿ! ಋಷಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ವೇಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದರು.

ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗಡೆ ಮನುಷ್ಯರಾರೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೂದಿ ಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಒಂದು ಬಡಕಲು ನಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೆರಡು ಸೊಲ್ಲು ಕೂಗಿ ದಣಿದು ತಟಸ್ಥವಾಯಿತು. ಒಂದು ಹೇಂಟೆ ತನ್ನ ಹೂಮರಿಗಳೊಡನೆ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಸರು ಕೆದರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲೂ ಅನಂತಾರಣ್ಯಗಳು ಗಗನಚುಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಗಿರಿಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನಡರಿ ಭೀಮ ವಾಗಿದ್ದ ನೀರವತೆಯನ್ನೂ ಏಕಾಂತತೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಿಸಿಲು ಬೆಂಕಿಮಳೆಗಳಿರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನೀರವತೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗಣಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ನರಳು ಭೀಷ್ಮವಾಗಿತ್ತು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಸುತ್ತವರಿದಿದ್ದ ತಟ್ಟೆಯ ಗೋಡೆಯ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ಒಳಗೆ ನೋಡಿ, ವರಶುರಾಮನಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವಂತೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿದನು.

ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗಡೆ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲೆ ಕವಿದಿತ್ತು. ಸರ್ವತ್ರವೂ ಹೊಗೆ ಹಿಡಿದು ಕರಿಬಲೆ ನೇತುಬಿದ್ದು ಕರಗಾಗಿತ್ತು. ಹಾರೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಹೆಡಗೆ, ಕುಕ್ಕಿ, ಮಡಕೆ, ನೇಗಿಲು, ಕತ್ತಿ— ಇತ್ಯಾದಿ ಬೇಸಾಯದ ಉಪಕರಣಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಚೆದರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ನಿರ್ಜೀವ ವಾದ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳೂ, ಸರ್ಜೀವವಾದ ನೊಣಗಳೂ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದಂತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಳೆ ಹಿಡಿದ ಸೊಂಟದ ಪಂಚೆಯ ವಿನಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ರೈತನೊಬ್ಬನು ಅಂಗಾತನೆ ಮಲಗಿ, ಎದೆಯನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಒತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಘೋರವಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನರಕಯಾತನೆಗೆ ಅವನ

ಕರಿಮೊರಡು ಮೈ, ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಬಂಡೆಯಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾವಿನಂತೆ, ಒದ್ದಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯಾದ ನೆತ್ತರು ಬುಗ್ಗೆ ಬುಗ್ಗೆಯಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಕೆಂವಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದು ನೆಲವನ್ನು ತೊಯ್ಯಿತು! ಆ ರೈತನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯಾದ ಕೊಳಕಲು ಸೀರೆಯನ್ನು ಮಾನ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಡಕಲಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಹಿಂದೆ ಕೂದಲು ಕೆದರಿ ವಿಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಡೊಳ್ಳಾಗಿ ಮೈ ಸಣಕಲಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ನೆಲದಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಮೂರ್ಛ ಹೋಗಿರುವಂತೆ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಎದೆ ಬೆಂದು, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಿಸಿಯಾದ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.— ಆ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ತಾವು ನೋಡಿದ್ದ ಭೋಗದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನೆದಾಗಲಂತೂ, ಮುನಿಸೂ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಯಾಡಿತು. ಬೇಗನೆ ತಟ್ಟೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ದಬ್ಬಿ, ತೆರೆದು, ನಿಲವಿಗೆ ತಲೆ ತಾಗದಂತೆ ಬಗ್ಗಿ, ಒಳಗೆ ದಾಟಿದರು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ರೈತನ ಹೆಂಡತಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಚೀತ್ತಾರಮಾಡಿ, ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು “ದಮ್ಮಯ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳ್ತೀನಿ. ಈಗ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಗಂಡಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣವಾದ ಕೂಡಲೆ ನಾಲಮಾಡಿಯಾದರೂ ತಂದುಕೊಡ್ತಾರೆ! ಕೂಸನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಕನಿಕರ ತೋರಿಸಿ!” ಎಂದು ರೋದಿಸ ತೊಡಗಿದಳು.

ತಾವು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರಕಾರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ, ಪರಾಣರೂ ಅಲ್ಲ, ಸಾಹುಕಾರನ ವಸೂಲಿಯ ಸಾಬರೂ ಅಲ್ಲ, ಪರದೇಶದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು, ಎಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿದಮೇಲೆ, ಆ ಹೆಂಗಸು ಋಷಿಗಳ ವಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ಎನು ಕಾಯಿಲೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ?”

“ಎನು ಕಾಯಿಲೆಯೋ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.”

“ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ?”

“ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಒಂದುಸಾರಿ ಕಡಮೆಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದುಸಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೂ ಇಂಥಾ ಕಾಯಿಲೆಯೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಕೂತುಕೊಂಡಂತೆ ಆಗಿ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕೀಲು ಕೀಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಾಸಿ ಹೊಯ್ದಂತೆ ನೋವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೆಂಟಿ ಹೆಂಟಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಕಾರುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯರಾಯಿತು, ಜೋಯಿಸರಾಯಿತು; ದೇವರಾಯಿತು, ದಿಂಡರಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿ, ಭಗವಂತನು ಕೂಡಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ! ಅವನ ಕಿವಿಯೂ ಕಿವುಡಾಯಿತೆ? ಅವನ ಕಣ್ಣೂ ಕುರುಡಾಯಿತೆ?” ಎಂದು ಹೆಂಗಸು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು !

“ಇಲ್ಲ, ಭಗವಂತನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊ. ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ರೋಗಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು.

ಹೃದಯ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ, ಜಠರ, ಕರುಳು, ಮಿದುಳು—ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಾವಯವಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ದೋಷವಾಗಲಿ ರೋಗದ ಕಾರಣ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಲಿ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ರೋಗಿ ಯಾವ ವ್ರತ್ತೆಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಹುಣ್ಣು ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಮುಖವನ್ನು ಸಿಂಡರಿಸಿ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಋಷಿಗಳು ಕಂಗಾಲಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಆ ರೈತನ ಕಾಯಿಲೆ! ಏನಾದರಾಗಲಿ ಎಂದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಸರಕಾರಿಯ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆತಂದರು. ಅವನು ಮೋಟಾರುಗಾಡಿ ಹೋಗದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಬರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಋಷಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕಿದ ಗೂಳಿ ತಂಟೆ ಮಾಡದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಅವನು ರೋಗಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ರೋಗಿಗೆ ಎದೆ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಿ ನರಳುವುದೂ ನೆತ್ತರು ಕಾರುವುದೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಡಾಕ್ಟರು ಬೇಗೆಬೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ, ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣ ತನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಾಗ ದಿದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ, ಬಣ್ಣದ ನೀರನ್ನು ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಅವನು ದೂರದೂರ ಹೋದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ರೋಗಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನು.

ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಂಬುಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪುರೋಹಿತ ರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೋ ರಣಸಿಶಾಚಿಯ ಜೀಷ್ಠೆಯೇ ಗಂಡನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಆಕೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಳು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಪರಶುರಾಮನು, “ನೋಡಿ ಬಿಡೋಣ” ಎಂದು ಭಟ್ಟರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದನು. ಅವನಿಗೂ ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸಿಶಾಚಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಯಾಮಂತ್ರ ಮಾಡಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಹೋದನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ಈ ಪುರೋಹಿತರ ಗುಂವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ! ಸುಲಿಗೆ! ಸುಲಿಗೆ!! ಸುಲಿಗೆ!!! ಹಿಂದೆ ಆ ವಸಿಷ್ಠ ಸುಲಿದಹಾಗೆಯೇ ಇಂದು ಈ ಭಟ್ಟನೂ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಅವನಂತೂ ರಘುವಂಶಕ್ಕೆ ಶನಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ! ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ರಘು, ದಿಲೀಪ, ದಶರಥ, ರಾಮ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜೀವಹಿಂಡಿಬಿಟ್ಟ ವಾರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡಿ!..... ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆಸುವುದು ಬೇಡಾ ಎಂದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ರೈತನ ರಹಸ್ಯ ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಔಷಧಿಯನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು.

ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೀಡುವವರು ಆ ಗುಡಿಸಲಿ ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿದಮೇಲೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಊರಿನವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ರೈತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅದುವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲಿಡದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗತೊಡಗಿದರು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದಾಗಲೂ, ಡಾಕ್ಟರೂ ಪುರೋಹಿತರೂ ಬಂದಾಗ ಆಗಿದ್ದಂತೆ, ರೈತನ ಎದೆನೋವು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಈ ವಿಚಾರವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು! ಆ ರೋಗದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ದೇವವೈದ್ಯನಾದ ಧನ್ವಂತರಿಯೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು. ಆ ಸೂಚನೆ ಪರಶುರಾಮನಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ, ಧನ್ವಂತರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ಧನ್ವಂತರಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈದ್ಯನ ವೇಷಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

ರೈತನ ಎದೆನೋವಿನ ಗೋಳನ್ನು ನೋಡಿ, ನೆತ್ತರು ಹೆಪ್ಪುಗಡಿಸುವ ಆ ನರಳುದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದನು. ಆದರೂ ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ವೈದ್ಯನೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ರೋಗಿಯ ದೇಹಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಪರಶುರಾಮರೂ ರೈತನ ಹೆಂಡತಿಯಂತೆಯೇ ಕಾತರ ಹೃದಯರಾಗಿ ತುಟೆದರೆಯದೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು! ರೋಗಿಯ ನರಳುಗಳ ನಡುವೆ ಆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ನಿಶ್ಯಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಸಿರಾಡುವುದೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಹಳ ಕಾಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ತರುವಾಯ ಧನ್ವಂತರಿ ಋಷಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಂಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ರೈತನ ಹೆಂಡತಿ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನೀರವವಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ರೈತನ ಹೆಂಡತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಧನ್ವಂತರಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತೆ ಹೊರತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೇವವೈದ್ಯನೂ ಋಷಿಗಳೂ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧನ್ವಂತರಿ ಹೇಳಿದನು “ಇದು ದೈಹಿಕ ರೋಗವಲ್ಲ”.

ಪರಶುರಾಮನು “ಆತ್ಮದ್ವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಧನ್ವಂತರಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ‘ಅದೂ ಅಲ್ಲ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದನು.

“ಹಾಗಾದರೆ?” ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬೆರಗಾದನು.

ಧನ್ವಂತರಿ ಹೇಳಿದನು: “ದೇಹದ ರೋಗವಾಗಿದ್ದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆತ್ಮದ್ವಾದಿದ್ದರೆ ಪಾಪರೂಪದಿಂದ ತೋರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸರಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದ ರೈತನಿಗೆ ಆ ರೋಗ ಇನ್ನೂ ತಗುಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ತೋರಿ (ಅದೂ ರೈತನ ಹೆಂಡತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿತ್ತು) “ಇದರಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ರಹಸ್ಯವೇನಿದ್ದರೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ರೋಗಿಗೆ ತುಸು ದೂರವಾಗಿ ನಿಂತು ಆ ದಿವ್ಯ ಯಂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಪರಶುರಾಮರು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ದಿವ್ಯ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಧನ್ವಂತರಿಯ ವದನವು ಕೆಂಪೇರಿತು. ವಕ್ಷಸ್ಥಲವು ಉಸುರಿನ ಜೋರಾಟದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೂ ಕೆಳಕ್ಕೂ ಹಾರತೊಡಗಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಕೆನ್ನೆಗಳಮೇಲೆ ಉರುಳಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೀರಿಹೋದುವು.

“ಅಯ್ಯೋ ವಾಸಿಗಳೇ!” ಎಂದು ಧನ್ವಂತರಿ ಆನೆ ಘೇಳಿಡುವಂತೆ ಕೂಗಿದನು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದ ರೈತನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅವನು ಕೆಮ್ಮಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು!

ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು “ಏನು? ಏನು? ಏನಾಯ್ತು? ಏನಾಯ್ತು?” ಎಂದು ಧನ್ವಂತರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿದರು.

ಧನ್ವಂತರಿಯು ಮಾತಾಡದೆ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಋಷಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿದನು. ಋಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡತೊಡಗಿದರು: ನೋಡಿ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು!

ರೈತನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವೂ ಮಹಾಪರ್ವತಾ ಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಋಷಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವು ಅದರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ! ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳೂ ಕ್ರೀಡಾಮಂದಿರಗಳೂ ಪ್ರಮೋದನನಗಳೂ ಕರ್ಮ ಸೌಧಗಳೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ ರಾಜಪ್ರಾಸಾದಗಳೂ ತಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೈತನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ!

“ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ! ಅವನು ಇದುವರೆಗೆ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿದ್ದುದೆ ಹೆಚ್ಚಳವಪ್ಪ! ಮಂದರ ವರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೃಷ್ಣನು ಕೂಡ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲಾ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಭಾರ ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ!” ಎಂದು ಪರಶುರಾಮನು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ರೋಷದಿಂದ ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುತ್ತಾ “ಜಾನುದಗ್ಗಿ, ನೀನಂದು ಆಳುವವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ನಾಮಮಾಡಿ, ಸಮತಾಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಜೀವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆತ್ತುದು ವೃಥಾವಾಯಿತು!” ಎಂದನು.

“ನೀನು ಕೂಡಾ ಮೇಲುಕೀಳುಗಳೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಬಾಳನ್ನೇ ತೇಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಅದೂ ವೃಥಾವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ನೋಡು!” ಎಂದು ಪರಶುರಾಮನು ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, “ಬೇಗ ಹೇಳು, ಧನ್ವಂತರಿ, ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ರೈತನು ಬದುಕು ತಾನೆ?” ಎಂದನು.

“ಎದೆಯ ಮೇಲಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ” ಎಂದನು ಧನ್ವಂತರಿ.

“ಲೋಕವೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಿಯಮವಾಗಿ ಅರಾಜಕವಾಗಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಾದರೆ?”

ಧನ್ವಂತರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನಿದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ, “ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ! ಮೊದಲು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿ! ಆಮೇಲೆ ದೃಢ ಕಾಯನಾಗುವ ಅವನೇ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಎದೆಯ

ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ!” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು.

ಒಡನೆಯೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಹೂಂಕರಿಸಿದನು. ಆ ಹೂಂಕಾರದಿಂದ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಭೂತಗಳು ಮೈದೋರಿ ನಿಂತು ತಲೆಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬೆಸನೇನೆಂದು ಬೇಡಿದುವು.

“ಹೋಗಿ, ಆ ರೈತನ ಎದೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಕೈ ಬೀಸಿದನು.

ಒಡನೆಯೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಮಳೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಭೂಕಂಪಗಳು ತೋರಿ ಉತ್ಪಾತವಾಯಿತು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ: ರಾಜವೇಶ್ಯವು ಉರುಳಿತು; ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರಗಳೂ ಮಹಾರವದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುವು.

.....ರೈತನ ನರಳುವಿಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ ಸಹಜವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಬೆಳಕೂ ಮಿಂಚಿತು.....ಮತ್ತೆ.....ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ, ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ನಗುಮೊಗವಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು, ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದನು.

ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆ

ಅಧವಾ

“ ಅಟ್ಟಿದರೆ ಓಡುತ್ತದೆ; ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ ”

ಹರಪುರ ಗ್ರಾಮದ ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ಸುಖಸಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಸತ್ತಿಯ ಅನುಕೂಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟು ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಯೋಗವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಸಂವತ್ತಿಗೂ ಎಣ್ಣೆಸೀಗೆಯ ನೆಂಟಸ್ತಿಗೆ ಯಿತ್ತು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳೋ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳೋ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಎರಡು ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಸುಖವೂ ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ, ಈ ವಾರ್ಧಿವ ವ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ, ವಜಾ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ದೂರದ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ (ಹತ್ತಿರದ ನಂಟರು ಸೇರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ) ಅವರಿನರ ಕನಿಕರದ ಕೂಳುಂಡು ದೊಡ್ಡವನಾದನು. ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಳು ತಿನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭಿನ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೂಳಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭಿನ್ನವಾಯಿತು.

ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಏನೋ ಪಾಪ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಸ್ವತಃ ದುಡಿದು ತಿನ್ನದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೈ ಹಾರೈಸಿದರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಪ್ರಯೋಗ ವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ರೇಗಿತು: ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಮಾಮೂಲು ಹಕ್ಕನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಎಂದು.

ಬಿಟ್ಟು ಕೂಳು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸಕರವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ

ಉಪವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ತಾನೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಇತರರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಸುಖವಡುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಮೂದಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಆದರೆ ಅದೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮಾರಿತನ ರಕ್ತಗತವಾಗಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಇತರರ ಮೂಗಿನ ಸಿಂಬಳ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೋಮಾರಿತನವೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗುವಂತಹ ಒಂದು ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶ್ವರನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ಆಗಾಗ ಮನಸ್ಸು ಪುಲಕಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಶನಿಯೂ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿತು. ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತಾರೆ ರಾಯಚರಣನ ಹಳ್ಳಿಯ ತೋಟದಲ್ಲಿ ತಂಬಾಕು ಸೇದುತ್ತಾ, ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ, ಹೊಗೆಯ ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ತನ್ನ ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ ಅರೆಗಣ್ಣಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ — ಏನಾಗಿಹೋಯಿತು !

ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡುಟಬಣ್ಣದ ಕೆಂದಳಿರಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಮಾಮರದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿತು ! ರಾಯಚರಣನು ಒಂದು ಕಿರು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದನು. ಆ ಜಡ ಶಿಲಾಖಂಡವೂ ಚೈತನ್ಯದ ಪಿಂಡದಂತಾಗಿ ರಾಯಚರಣನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಸಂಚಾರವಾಯಿತು. ಸಿಡಿಮದ್ದಿಗೆ ಕಿಡಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಇವನು ಜಡತನವನ್ನಾಚೆಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕಣ್ಣರಳಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಮಿರಿ ಕುಳಿತನು. ಮತ್ತೆ, ಚೂತ ವೃಕ್ಷದ ಕಿಸಲಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇವದೂತನ ಕಲಕಂಠವು ಮೆದುಳಿಗೆ ಕಳ್ಳು ಹೊಯ್ಯುವಂತೆ ಹೃದಯವನ್ನು ಮಥಿಸಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ರಾಯಚರಣನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ : ವಸಂತ ಮಾಸದ ಮನೋಹರತೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ನೆತ್ತಿಗೂ ಪಿತ್ತದಂತೇರಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ! ತಳಿರೇನು, ಚಿಗುರೇನು ; ನನೆಯೇನು, ಕೊನೆಯೇನು ; ಎಲರೇನು ! ಮಲರೇನು ! ಹರಪುರ ಗ್ರಾಮವೆ ಅಮರಾವತಿಯಾಗಿದೆ ! ಆ ತೋಟವೆ ನಂದನವಾಗಿದೆ ! ಸ್ವರ್ಗವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಸರಿಯೊಬ್ಬಳಿ ಬಾಕಿ !

ರಾಯಚರಣನು ಬಾಯ್ಬಿರೆದು ಕಣ್ಣು ರಳಿ ಕಯ್ಗೆ ಕೆರಡನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮೈಯನ್ನು ನಸುಬಾಗಿ ಭಾವಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದಂತೆ ಕಡೆದು ಕಂಡರಿಸಿದ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೋ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪರಿಯೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಎಂತಹ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪ: ಚಂದ್ರಮುಖ! ಕಮಲನಯನೆ! ಫಣಿವೇಣಿ! ಲತಾಂಗಿ! ಕುಂಭ..! ಸು..ಣಿ! ನಿ..ನಿ! ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ರಾಯಚರಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥಸಂಚಾರವಾಯಿತು! ಇನ್ನೇನು? ಹರಪುರ ಗ್ರಾಮವೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ತೋಟವೆ ನಂದನವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಯಚರಣನೆ ಇಂದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಂಭೆಯೋ ಉರ್ವಶಿಯೋ ಮೇನಕೆಯೋ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೋ ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲರನ್ನು ಬೆನೆದುಮಾಡಿದ ಶೃಂಗಾರಸುಂದರಿಯೋ ಅದೋ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!

ಶೃಂಗಾರಸುಂದರಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು: ಆದರೆ, ಅಯ್ಯೋ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಬೆಸ್ತರವನ ಅಜ್ಜಿ; ವಿನಾನು ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ; ನರೆ ಕೂದಲು, ಕುಳಿಗೆನ್ನೆ; ದುರ್ಗಂಧ ಸೀರೆ;.. ಮತ್ತೆ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೂ ಲತಾಂಗಿಯಲ್ಲ. ಆ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಆಘಾತ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ ರಾಯಚರಣನ ನೆತ್ತಿ ಗೇರಿದ್ದ ತಂಬಾಕಿನ ಅಮಲೂ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ಅಜ್ಜಿಯೇನೋ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಆದರೆ ರಾಯಚರಣನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮನ್ಮಥನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ದರಿದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಣಯಭಾವವೂ ಬರಬರುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಚೆಲುವೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಗೆಲಿದು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ, ಗ್ರಹಚಾರ! ರತಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯಪ್ರಿಯಳಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ, ರಾಯಚರಣನು ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹೆರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೈ ಕಾಂತಿ ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದರೂ ನೀರಿನ ಸಂಪರ್ಕವಾದಂತಿತ್ತು. ಮೂಗು ಸಂಪಗೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಹುಳು ಹಿಡಿದು ಸಿಂಡಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು

ಮುರುಕು ದೇಗುಲದ ಗೋಡೆಯ ಬಿರುಕುಗಳಂತಿದ್ದವು. ಮೈಗಂಪು ಬಾಯ್ಗಂಪು ಕೈಗಂಪುಗಳಿಗೆ ಒಂದಿನಿತೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆಶಾವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಯಚರಣನು ನಿರುತ್ಸಾಹಿಯಾಗದೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರನಾಗಿದ್ದ ಕೇನರಾಮಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯ ಕರ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಸಾಲ ಕೇಳಿದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಾರಿ ಕಿರುಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಮುದಿ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ವ್ರವಂಚದ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನೂ ಕಾಮಿನೀ ಕಾಂಚನ ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಊಟದ ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.

ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಂವಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತು ಹೋದಮೇಲೆ ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ಕೇನರಾಮಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಮಿನೀ ಕಾಂಚನ ತ್ಯಾಗದ ಉಪದೇಶ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಂತೂ ಮಹಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ತೋರಿದುವು:

“ಐಹಿಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಮರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಮರೀಚಿಕೆಯ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಅವಿವೇಕ ವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಸುಖ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ನಾವು ಹಿಡಿಯ ಹೋದಷ್ಟೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ದೂರಹೋಗುತ್ತವೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ: ನಮ್ಮ ನೆರಳನ್ನು ನಾವೇ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅದು ಎಂದಾದರೂ ಕೈ ವಶವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ನಾವು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದಷ್ಟೂ ಅದು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದಿಗೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅಟ್ಟುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪರಾಬ್ತು ರಾಗುತ್ತೇವೆಯೋ ಆಗ ಆ ನೆರಳು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ನಾಯಿಯಂತೆ ಓಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಸುಖವೂ ಆ ನೆರಳಿನಂತೆ: ಅಟ್ಟಿದರೆ ಓಡುತ್ತದೆ; ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗುವುದು, ಎಂದರೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದು, ಅಂದರೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ವೈರಾಗ್ಯದ

ಮಹಿಮೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದ್ದನು.

ಬಹುಶಃ ಗೋಸ್ವಾಮಿ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಮಾಡಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನಾಗಿ ಅವನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಿರ-ಹರೆಯದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಮರು ಮರೀಚಿಕೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಂತೂ ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ರಾಯಚರಣನಿಗೇನೋ ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ “ಅಟ್ಟಿದರೆ ಓಡುತ್ತದೆ; ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾತುಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ರಾಯಚರಣನು ಬೈರಾಗಿಯಾದನು.

ಅವನಾದುದು ವೈಷ್ಣವ ವೈರಾಗಿ. ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೊಗಸಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೇಹ ದಂಡನೆಯಿಲ್ಲ; ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ಆತ್ಮದಂಡನೆಯೂ ಇಲ್ಲ ! ಬೃಂದಾವನದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಇಷ್ಟದೇವತೆಯಾದುದರಿಂದ ರಾಸಲೀಲೆಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಎಂದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದು. ಪ್ರಪತ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಏನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕ್ಷಮೆ. ನಾವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕರುಣಾ ಸಾಗರ ಎಂದು ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸುವುದೇನು ಪುಕ್ಕಟೆಯಲ್ಲ !

ಹಿಂದೆ ರಾಯಚರಣನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತ್ ಭಗವಾನ್ ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿಗೆ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅಟ್ಟಿದಷ್ಟೂ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರತೊಡಗಿದಳು. ಅಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅಂತಹ ಸಿದ್ಧಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ರಾಯಚರಣನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಾರಿದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯವಾಣಿ ಎಂದಾದರೂ ಹುಸಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?

ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಹಿಡಿಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಗೌರವದ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದಿತು. ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕೂಳು ಹಾಕಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪೀಡೆ ತೊಲಗಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ವೈರಾಗ್ಯಗಳಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ತೀವ್ರವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದು ತುಡಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರು ತರುಣನ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಗುಬೆರಳಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಕೆಲವು ವಿಧವೆಯರು “ಆ ಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಎಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಹಿಮೆ! ದೇವರ ಕೃಪೆ! ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಬರುವುದೆಂದರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಯಿತೆ? ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವ-ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ, ಒಬ್ಬ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನಂತೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಧಾ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಯಾರು ಕಂಡಿದ್ದರು!” ಎಂದು ಕಣ್ಣೊರಸಿ ಮೂಗುಜ್ಜಿ ಕೊಂಡು ಗೌರವ ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿದರು.

ಹಿಂದೆ ರಾಯಚರಣನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮತ್ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿ ಮೊಳಕಾಲಿನಿಂದ ತುಸು ಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಳಿ ಪಂಚಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಬಿಳಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತುಲಸೀ ಮಣಿಮಾಲೆಯಿಂದಲೂ ವಿವಿಧ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತನಾಗಿ, ಹರಿ ನಾಮದ ನಾಮಾವಳಿಯಿಂದ ಚಿರತೆಯ ಚರ್ಮದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದೆದು, ಮರದ ಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಸುಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಕೆದರಿಬಿಟ್ಟು, ಶಂಖವೂದುತ್ತಾ ಜಾಗಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಹರಿನಾಮ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಬಂದನೆಂದರೆ ಕುಳಿತವರೆದ್ದು ಧನಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಿನೀಕಾಂಚನ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಬಾಬಾಜಿಗೆ ಎರಡನೆಯದರ ಸಿದ್ಧಿಯೇನೋ ಕೈಗೂಡಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲನೆಯದರ ಸಿದ್ಧಿಗೂ ಹಾತೊರೆಯತೊಡಗಿತು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಬಾಬಾಜಿಯ ಸವಾರಿ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಟಿತು: ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಯಥಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಿ ಕಿಂಚಿದನುಭವಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುಂಬರಿದನು. ಕೇನರಾಮಗೋಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾಬಾಜಿ ಒಂದು ವೈಷ್ಣವ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೇಳ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಂದಿತು. ಮೇಳ ಎಂದರೆ ವೈಷ್ಣವ ಬೈರಾಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬೈರಾಗಿಗಳಂತೆಯೇ ಬೈರಾಗಿಣಿಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ಮಮತೆಯನ್ನೂ ಮೇಲು ಕೀಳು ಹಿರಿದು ಕಿರಿದು ಕೊಳಕು ಚೊಕ್ಕಟ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಂದ್ವ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಬೈರಾಗಿ ಮತ್ತು ಬೈರಾಗಿಣಿಯರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳಂತೆ ವಿನಾಹಬಂಧನವು ನಿಸಿದ್ಧ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ:

ಮಧುರಭಾವಸಾಧನ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವೈಷ್ಣವಿಯರು ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮುಸುಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹಿಲಾಲಿನ ಬೆಳಕಿನ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಲಾಗಿ, ಬೆರಳೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬುರುಕಿಯ ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಧುರಭಾವಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಬೈರಾಗಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಮುಖಂಡನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನೇ ಮುಟ್ಟಿ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲು, ಅವನು ತಡವುತ್ತಾ ಮುಂಬರಿದು ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ವೈಷ್ಣವಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರ (ಬುರುಕಿಯ ಹೊರಗಿರುವ) ಕೈ ಬೆರಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವಳೊಡನೆ, ವಯಸ್ಸಿನ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಶರೀರದ ರೋಗಾರೋಗ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ ರೂಪ ಕುರೂಪ ಲಕ್ಷಣ ವಿಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ

ಮಧುರಭಾವಸಾಧನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ತರುವಾಯ, ಅವನ ಪಾಡು ಅವನಿಗೆ; ಅವಳ ಪಾಡು ಅವಳಿಗೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯ ವೈಷ್ಣವ ಸ್ವಯಂವರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಸಂತಾನನಿರೋಧದ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಮುಕ್ತಾತ್ಮಗಳನ್ನು ಜನ್ಮವೆತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಕೋಟಲೆಗಳೇಳಿಸುವ ಪಾಪವನ್ನು ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಭಗವಾನ್ ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿಯೂ ರಾತ್ರಿ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ವೈಷ್ಣವಿಯರ ಸಾಲನ್ನು ಸವಿಸ್ತರಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ಹಾಳಾಯಿತು! ಎಲ್ಲರೂ ಬುರುಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ! ಅದರೂ ಬುರುಕಿಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ ಅಂದಾಜುಮಾಡಿದನು. ಬಹಿರಂಗ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಂತರಂಗ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲವೇ? (ಮಧುರ ಭಾವಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೋಹದ ಕಾಮಕರ್ಮವಿರಬಾರದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು!) ಒಬ್ಬಳ ಬುರುಕಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿತು; ಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಬಾಜಿ ಅವಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನಿಂತು ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು.

ಮುಖಂಡನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದಿ ಬೈರಾಗಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ವೈಷ್ಣವಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಿಡಲು ನಮ್ಮ ಬಾಬಾಜಿಗೆ ಎದೆ ಪದರಾಡತೊಡಗಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದ ಬುರುಕಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಎಂದು. ತಡೆಯಲಾರದೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ತುಸು ಓರೆಮಾಡಿ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಆ ಮುದಿ ಬಾಬಾಜಿ ದೊಣ್ಣೆಯೂರಿಕೊಂಡು ತೂರಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಭಗವಾನ್ ದಾಸನಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಆ ಮುದಿ ಬೈರಾಗಿ ತಾನು ವರಿಸಿದ್ದ ಬುರುಕಿಯ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ!

ನಮ್ಮ ಬಾಬಾಜಿಯ ಸರದಿಯೂ ಬಂತು. ಓರೆಯಾಗಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒಕ್ಕಣ್ಣು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತಾ ತೂರಾಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ತಾನು ಒಲಿದಿದ್ದ ಬುರುಕಿಯ ಕಂಡಿಯಲ್ಲಿ

ಹೊರಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆರಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಸೋರುವಂತೆ ಹಿಡಿದನು. ವೈಷ್ಣವಿ ಬುರುಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

ಮಧುರಭಾವಸಾಧನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬುರುಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಬಾಬಾಜಿಯ ಹೊಂಗನಸು ಹುಡುಕುಡಿಯಾಗಿ ಹಡಗಿತ್ತಿತು. ಹರಪುರದ ಬೆಸ್ತರವನ ಅಜ್ಜ ಅಪ್ಪರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಳು ಅವನ ಸ್ವಯಂವರದ ವೈಷ್ಣವಿಯ ಮುಂದೆ! ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು? ಬೈರಾಗಿಗಳ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವಳೊಡನೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಷ್ಟೆ!

ತರುಣ ಬಾಬಾಜಿಗೆ ಆ ಮುದಿ ಹದ್ದಿನೊಡನೆ ಮಧುರಭಾವ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮುದುಕಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ತುಸು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾದ್ದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಧರ್ಮಸಾಧನೆಮಾಡಿ ಪರಂಧಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಯ ಮಹೋಗ್ರವಾದ ಹಂಬಲಾಗಿತ್ತು. ಸರಿ. ಸಾಧನೆಗೆ ಬದಲು ಕಾದಾಟ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮಾತಿರಲಿ, ಒಂದು ತಿಂಗಳೂ ಅವಳೊಡನೆ ಇರಲಾರದೆ ಬಾಬಾಜಿ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹರಪುರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕದ್ದೋಡಿಬಂದನು. ಆದರೆ ತುಂಬಾ ಅನುಭವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದನು.

ಮಧುರಭಾವಸಾಧನೆಯ ದಿವ್ಯರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿನೋಡಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಅಲೆದು ದುಡ್ಡು ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಒಂದು ಅಖಾಡ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅಖಾಡ ಎಂದರೆ ವೈಷ್ಣವ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಮಠ ಎಂದರ್ಥ. ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿಯೇ ಆ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಹಂತನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಅಲ್ಲದೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಶ್ರೀಮಂತನೂ ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೇನ ರಾಮಗೋಸ್ವಾಮಿ ಬಾಬಾಜಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ (ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಿರುಹರೆಯದ ಹೆಂಡತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಎಂದು ಆಗದವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.) ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸನೇ ಆತನ ಬಲಿಷ್ಠ ಸ್ಥಾನ ಶ್ರೀಮಂತಸ್ಥಾನ ವಿದ್ಯಾವಂತನ ಸ್ಥಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗುರು ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೇನರಾಮನ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು

ವಹಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಐದನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಏತಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ಉಪಕಾರಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೇನರಾಮನ ತರುಣ ವಿಧವೆಯ ದುಃಖವನ್ನೂ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೂ ತೊಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಪದೇಪದೇ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಮುದಿಗಂಡನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಂಗಿತಜ್ಞಳಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯೂ ಧರ್ಮಸಂಕೇತವನ್ನು ಅರಿತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು.

ದಿವಂಗತನಾಗಿದ್ದ ಕೇನರಾಮನ ತರುಣ ವಿಧವೆ ಪತಿವಿಯೋಗದ ದುಃಖ ಶಮನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಭಗವಾನ್ ದಾಸ ಬಾಬಾಜಿಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಬಾಜಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ತನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯ ಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಮನೆ ಬೇಡವಾಯಿತು. ಸದಾ ಶ್ರೀ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ನಾದಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಗಿ ಹಗಲಿನ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಆಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಬಾಜಿ ಅವಳಿಗೆ 'ರಾಧಾದಾಸಿ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಹರಸಿ ಬಿರುದು ಹೊರಿಸಿದನು.

ರಾಧಾದಾಸಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಕಥೆ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿತು. ಕೆಲವರು ಆಕೆಗೆ ದೇವರು ನಿತ್ಯವೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಂತೆ ಎಂದರು. ಕೆಲವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆ ಕೊಡುವ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಯ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತುತ್ತು ತುತ್ತಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನಂತೆ ಎಂದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಆಕೆಗೆ ಭ್ರೂಮಧ್ಯೆ ಜ್ಯೋತಿಃಪುರುಷನು ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ 'ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನಂತೆ ಎಂದು ನಂಬಿ ನುಡಿದರು. ಅಂತೂ ಹಳ್ಳಿಯ ತುಂಬಾ ರಾಧಾದಾಸಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾತು ಹಬ್ಬಿತು.

ಉಳಿದ ವಿಧವೆಯರು 'ರಾಧಾದಾಸಿಗಿಂತಲೂ ನಾವೇನು ಕಡಮೆ

ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ? ಅವಳಿಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಮೊದಲೇ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ ನಾವು?’ ಎಂದು ದೇವರ ಮೇಲೆ ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ, ಅವಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಮಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಉಮ್ಮೇದುವಾರರು ಹೆಚ್ಚಿದರು.

ಕೇನರಾಮನ ತರುಣ ವಿಧವೆಗೆ ರಾಧಾದಾಸಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್ ದಾಸನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಭಗವಾನ್ ಎಂದರೇನು? ಕೃಷ್ಣ ಎಂದರೇನು? ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣದಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಪರ್ಯಾಯಾರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನಿಗೆ ಗಣಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಹೊಳೆಯಿತು. ರಾಧೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಿಯನಾದರೆ ರಾಧಾದಾಸಿಗೆ ಕೃಷ್ಣದಾಸನು ಪ್ರಿಯನಾಗಬಾರದೇಕೆ?

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣದಾಸನು ರಾಧಾದಾಸಿಗೆ ಮಧುರ ಭಾವ ಸಾಧನೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಪುರುಷರೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣರು ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ರಾಧೆಯರು ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನೂ, ವೈಷ್ಣವರ ಗುಪ್ತಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದನು. ಕೇಳಿ ರಾಧಾದಾಸಿಗೆ ರೋಮಾಂಚವಾಗಿ ‘ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ಅಂತಹ ಮಹಾ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅರ್ಹಳೇ? ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೆಲ್ಲಿ—ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ?’ ಎಂದು ಮರುಗಿದಳು.

ಕೃಷ್ಣದಾಸ ಬಾಬಾಜಿ “ರಾಧಾದಾಸಿ, ನೀನು ಮರುಗಬೇಡ. ನಿನ್ನಾತ್ಮವನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಶರಣಾಗು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತಕರಾರಿಲ್ಲದೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದ್ದೇನಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ. ಅಂದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವುದು” ಎಂದು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಮತ್ತೆ “ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀನು ಕೇಳಬೇಕು” ಎಂದನು.

“ನಾನು ಒಲ್ಲಿ ಎಂದೆನೇ? ತಮಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ದಯೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಡವಳ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆದೋರಬೇಕು” ಎಂದು ರಾಧಾದಾಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿದಳು.

ಬಾಬಾಜಿ “ಹಾಗಾದರೆ ಏಳು, ಈಗಲೇ ವ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಶೀಘ್ರ ತೊಡಗಿದರೆ ಅಷ್ಟೂ ಕಲ್ಯಾಣವೇ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟನು.

ರಾಧಾದಾಸಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣ ದಾಸನು ತಾನೇ ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತನು. ಭಾವ ವಶನಾದನು. ಕೃಷ್ಣ ದಾಸನಲ್ಲಿ ದಾಸತ್ವವು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಳಿಯಿತು. ಕೃಷ್ಣ ತ್ವವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೈದೋರಿತು.

ದೂರ ಕುಳಿತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಕಡೆ ಶೃಂಗಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಭಾವಗದ್ಗದ ವಾಣಿಯಿಂದ “ರಾಧಾ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ, ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಬೃಂದಾವನದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ!” ಎಂದು ತೋಳು ಚಾಚಿದನು.

ರಾಧಾದಾಸಿಗೂ ದಾಸತ್ವವು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿತ್ತು. ಭಾವವಶಳಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ತಾನೂ ರಾಧೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ವೈಯಾರ ದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಳುಕುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ಆಕೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಹದಾನಂದದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ರಾಯಚರಣನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾಡಿದ ಕೇನರಾಮನ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು :

“ಅಟ್ಟಿದರೆ ಓಡುತ್ತದೆ; ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ.”





ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ

ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾನ್ ಅಷ್ಟಪತ್ನಾಕಾರದ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಟಗಳ ಆರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕದ ಬೆಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ (i) ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಗಳು: ೧೨ ಅಣೆ; (ii) ಕ್ಯಾಲಿಕ್ಟೋ ಪ್ರತಿಗಳು: ರೂ. ೧-೪-೦.

ಮಾಲೆಯ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಆಯಾ ವರ್ಷದ ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಪೋಸ್ಟಲ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಬುಕ್-ಪೋಸ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಪಾವತಿಯಾಗುವವರು ಚಂದಾದಾರರು.

ವರ್ಷದ ಚಂದಾ (ಅ. ವೆ. ಸೇರಿ) (೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ರೂ. ೪-೦-೦; (೨) ಕ್ಯಾಲಿಕ್ಟೋ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ರೂ. ೬-೮-೦; (೩) ಒಟ್ಟಿಗೆ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವವರು ಅಚ್ಚಿನ ಚಂದಾದಾರರು.

ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ—

೧. ಕಿಂದುಬೋಗಿ, ಇತರ ಕಥನ ಕವನಗಳು	.. ರೂ. ೧-೪; ೧೨ ಅಣೆ
೨ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	.. ರೂ. ೧-೪; ೧೨ ಅಣೆ
೩. ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ)	.. ರೂ. ೧-೪, ೧೨ ಅಣೆ
೪-೫. ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ: ಭಾಗ ೧-೨	.. ರೂ. ೨-೮; ರೂ. ೧-೮
೬-೭. ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ. ಭಾಗ ೩-೪	.. ರೂ. ೨-೮; ರೂ. ೧-೮
೮-೯. ,, ,, ಭಾಗ ೫-೬	.. ರೂ. ೨-೮, ರೂ. ೧-೮
೧೦-೧೧. ,, ,, ಭಾಗ ೭-೮	.. ರೂ. ೨-೮; ರೂ. ೧-೮

(ಕಾದಂಬರಿ)

೧೨. ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು

.. ರೂ. ೧-೪; ೧೨ ಅಣೆ

ಕಾವ್ಯಾಲಯದ ಇತರ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ—

			ರೂ.	ಅ.	ಪೈ
೧. ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ	..	..	೦	೨	೦
೨. ಯಮನ ಸೋಲು (ನಾಟಕ)	..	..	೦	೪	೦
೩. ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ	..	..	೦	೪	೦
೪. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ	..	..	೦	೪	೦
೫. ಮಹಾರಾತ್ರಿ	..	..	೦	೬	೦
೬. ಜಲಗಾರ	..	..	೦	೪	೦
೭. ಶ್ವಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ	..	..	೦	೬	೦
೮. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ (ಭಾಷಣ)	..	..	೦	೧	೦

ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ

೮ ಭಾಗಗಳು

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

೮೦೭ ಪುಟಗಳು

ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದೊಡನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿರೆಯಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶ! . . . ಮಲೆಸೀಮೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಣದವರೂ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋದಿದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದವರಂತೆ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಓದುಗರ ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯಮೇಲೆ ಸುಳಿದಾಡಿ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಿ, ತಮ್ಮ ಗುಣಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಬಿಂಬಿಸಿ ಹೋಗುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯವು? ಒಂದು ಕಡೆ ಪೂರ್ವಾಚಾರದ ಮೌಢ್ಯದಿಂದ, ಸಂಕುಚಿತ ಮಾನಸರಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಬಗೆದು . . . ದರ್ಪದ ದುರಭಿಮಾನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಚಂದ್ರಯ್ಯಗೌಡರು; ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ನವಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ವಿಶಾಲಹೃದಿತನಾಗಿ, ಲೋಕಸೇವೆಯೇ ಮೂಲಸಾಧನವೆಂದು ಬಗೆದು ಇತರರಿಗಾಗಿ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹೂವಯ್ಯ; ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ, ಚಂದ್ರಯ್ಯಗೌಡರ ಸಣ್ಣ ಮನೋಭಾವದ ಸ್ಫುಟಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಹೂವಯ್ಯನ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೇಹೋದ ರಾಮಯ್ಯ; . . . ಇವರುಗಳಿಗೆ. . . ಸರಿಪಾತ್ರ ರಾದ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನಾಗಮ್ಮ, ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೀ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಿಸದೆ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಜನಜೀವನದ ಒಟ್ಟು ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದೆನ್ನಿಸಲು ವರ್ಧಕಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪಪಾತ್ರಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಸೇರೆಗಾರ ರಂಗಪ್ಪನೆಟ್ಟಿ, ಬೇಲರಬೈರ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸೇಸಿ, ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟಿ ಸೋಮ, ಹಳೇಪೈಕದ ತಿಮ್ಮ, ಓಬಯ್ಯ, ನಂಜ ಮೊದಲಾದ

ಅಳುಜನರೂ, ಸೀತಮನೆ ಸಿಂಗಪ್ಪಗೌಡರು ಮುಂತಾದ ಗೌಡಜನರೂ, ವೆಂಕಪ್ಪಜೋಯಿಸರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತರಾಗಿ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವರು. . . . ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, . . . ಓದಿಯೋದಿ ಅನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಗ್ರಂಥವಿದು. — ಕತೆಗಾರ

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಮೆಯೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವಂತ ವಾತಾವರಣ. . . . ಅಲ್ಲಿಯ ಆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಿಂಹಾರಿಗಳು, 'ದೆಯ್ಯ'ದ ಹುಚ್ಚು, ಕಳ್ಳಿನ ಮೋಹ, ಹಿಂಸೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿ ಅತ್ತೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಲಾನಿರ್ಮಾಣವು ಜಗತ್ತಿನ ಉಚ್ಚವಾಚ್ಯತೆಯದ ಜೊತೆಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲದು ಎಂದು ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಒಟ್ಟಿನ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಶಕ್ತಿವಾಹಿನಿಯಿದೆ, ಚಿತ್ರಕಾರನ ವಿಸರನಿಷ್ಠವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ, ಉತ್ತಮ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿದೆ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಶೈಲಿಯಿದೆ. . . . ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. — ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ

ಬರಲಿರುವ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಅಹಲೈ (ಗೀತನಾಟಕ)
ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಬಿ.ಎ.

ಕಾವ್ಯನಿಹಾರ
ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.

ನಂಬಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆ
ಹರಿಹರದೇವಕೃತ
ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ
ಮತ್ತು ಇತರ ಭಾಷಣಗಳು
ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.

ಯಾವ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಬೇಕಾದರೂ ನಮಗೆ ಬರೆಯಿರಿ

ಕಾನ್ಯಾಲಯ * ಪ್ರಕಾಶಕರು * ಶಿವಮೊಗ್ಗ

